

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

Slavení večeře Páně v letničních církvích

Bc. Olga Moldanová

Autor: Bc. Olga Moldanová
Katedra: Praktická teologie
Vedoucí práce: Mgr. Martin Vaňáč
Studijní program: Teologie
Studijní obor: Křesťanská humanitární a pastorační práce – diakonika

PRAHA 2016

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto písemnou diplomovou práci s názvem Slavení večeře Páně v letničních církvích napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V Praze dne 2016

.....

Podpis diplomantky

Bibliografická citace

MOLDANOVÁ, OLGA. Slavení večere Páně v letničních církvích. Praha, 2016. 144 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Evangelická teologická fakulta. Vedoucí práce: Mgr. Martin Vaňáč.

Anotace

Diplomová práce s názvem Slavení večere Páně v letničních církvích má za cíl představit slavení večere Páně v Apoštolské církvi, včetně jejích pastoračních aspektů. Součástí je i přiblížení diskuze k tomuto tématu. První část práce představuje aspekty letničního hnutí, především pak zástupce klasického letničního hnutí v ČR, Apoštolskou církev, v kontextu jejího historicko-teologického vývoje. Druhá část práce doplňuje některé historické momenty památky večere Páně v tomto kontextu. Uvedená probíhající diskuze pak přibližuje vnímání obřadu večere Páně v letničním prostředí, zejména pak v Apoštolské církvi. Třetí část odhaluje samotnou praxi večere Páně ve sborech Apoštolské církve. Vychází ze základních dokumentů církve a dotazníkového průzkumu. Poslední část pojednává o pastoračních aspektech večere Páně. Pracuje s údaji z dotazníkového průzkumu, dále z příběhů ze života a konečně z vybraných kázání vztahujících se k památce večere Páně.

Klíčová slova

Letniční hnutí, večere Páně, církev, bohoslužba

Summary

This thesis, entitled “Observance of the Lord’s Supper in Pentecostal Churches” attempts to introduce the observance of the Lord’s Supper in the Apostolic Church, including its pastoral aspects. Included in this is an outlined discussion on the same theme. The first part of the work introduces characteristics of the Pentecostal Movement in general, and then its representative in the Czech Republic, the Apostolic Church, in the context of its historical-theological development. The second part adds some historical moments of the remembrance of the Lord’s Supper in this context. The subsequent discussion then more closely examines the understanding of the ceremony of the Lord’s Supper in the Pentecostal environment, especially within the Apostolic Church. The third part discloses the specific practice of the Lord’s Supper in the churches of the Apostolic Church. This comes from foundational documents of the Church and survey-based research. The final part discusses the pastoral aspects of the Lord’s Supper, working from information attained from the surveys, life experiences and finally from selected sermons related to the remembrance of the Lord’s Supper.

Keywords

Pentecostal Movement, the Lord’s Supper, church, church service

Poděkování

Mé první poděkování patří vedoucímu práce. Začátkem diplomové práce mne doprovázel svými radami a zkušenostmi prof. ThDr. Pavel Filipi, později pak Mgr. Martin Vaňáč. Oběma chci poděkovat za cenná doporučení, postřehy a laskavé vedení.

Děkuji pastorům sborů Apoštolské církve, kteří se ochotně zapojili do průzkumu ohledně slavení památky večere Páně a přispěli nejen svými postřehy, ale i kázáním na výše uvedené téma.

Děkuji ženám, jež přispěly svým příběhem.

Děkuji mým přátelům a kolegům za podporu a praktické rady.

Děkuji své rodině, manželovi Martinu Moldanovi za jeho laskavou pomoc, zkušenosti a podporu.

Děkuji Bohu, že mi pomáhal.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 LETNIČNÍ HNUTÍ.....	13
1.1 Vznik letničního hnutí	13
1.2 Charakteristické rysy	14
1.3 Letniční hnutí – základní rozdělení	16
1.4 Charismatické hnutí.....	17
1.5 Apoštolská církev	18
1.5.1 Charakteristika Apoštolské církve	19
1.5.2 Historie Apoštolské církve.....	20
1.5.3 Proces formování teologie Apoštolské církve	23
1.6 Shrnutí	24
2 VEČEŘE PÁNĚ	26
2.1 Historické momenty večeře Páně	26
2.1.1 Biblické pojetí.....	26
2.1.2 Apoštolská doba.....	28
2.1.3 Česká reformace.....	29
2.2 Konfesní pozice večeře Páně v jiných tradicích.....	31
2.2.1 Římskokatolická církev	31
2.2.2 Světová reformace	33
2.3 Diskuze ohledně večeře Páně v letničním prostředí.....	36
2.3.1 Diskuze probíhající ve světovém letničním hnutí.....	36
2.3.2 Diskuze probíhající v Apoštolské církvi.....	39
2.3.3 Výzkum v JAR a anketa v ČR.....	41
2.4 Shrnutí	42
3 VEČEŘE PÁNĚ V PRAXI SBORŮ APOŠTOLSKÉ CÍRKVE.....	44
3.1 Oficiální dokumenty církve.....	44
3.1.1 Ústava Apoštolské církve	45

3.1.2	Řád Apoštolské církve	46
3.2	Praktické aspekty večeře Páně.....	51
3.2.1	Příprava večeře Páně.....	51
3.2.2	Průběh večeře Páně	52
3.2.3	Některé otázky ohledně večeře Páně	54
3.3	Dotazníkový průzkum	56
3.3.1	Dotaz na četnost.....	56
3.3.2	Dotaz na průběh	57
3.3.3	Dotaz na očekávání	59
3.4	Shrnutí	62
4	PASTORAČNÍ ASPEKTY VEČEŘE PÁNĚ	63
4.1	Pastorační aspekty letniční bohoslužby	65
4.2	Práce s výchozími texty	66
4.3	Spojující aspekty večeře Páně	68
4.4	Vymezující aspekty večeře Páně	70
4.5	Rozděľující aspekty večeře Páně	71
4.5.1	Ti, kteří jsou „nehodni“.....	71
4.5.2	Ti, kteří jsou v kázni	72
4.5.3	Ti, kteří jsou opomenuti.....	73
4.6	Budující aspekty večeře Páně.....	73
4.7	Uzdravující aspekty večeře Páně.....	76
4.8	Slavnostní aspekty večeře Páně.....	78
4.9	Eschatologický horizont večeře Páně	79
4.10	Ekumenický horizont večeře Páně	80
4.11	Večeře Páně jako rituál.....	82
4.12	Shrnutí	83
	ZÁVĚR	84
	SEZNAM LITERATURY	92
	SEZNAM PŘÍLOH.....	103

ÚVOD

„...moderní společnosti (a zvláště moderní evropské společnosti) nejsou méně náboženské proto, že jsou čím dál tím racionálnější, nýbrž proto, že jsou čím dál tím méně schopné udržovat paměť, jež představuje nejhlubší podstatu jejich náboženské existence.“¹

Ztráta paměti pro jedince znamená ztratit sám sebe, ztráta paměti pro společnost znamená ztrátu budoucnosti. Výše uvedený citát podtrhuje otazníky, které se v posledních desetiletích vznášejí nad společností, nad církvemi² – nad jejich dalším vývojem a zaměřením. Návrat ke kořenům, respektive návrat ke křesťanským kořenům, jak lze zaslechnout z různých stran, připomíná dobu, která tu už jednou byla – dobu reformace a s ní i nový, významný pokus církev pozdvihnout a učinit srozumitelnou lidem. Ovšem pouhý návrat k něčemu, co bylo dříve, v tomto případě (podobně jako reformace) návrat k učení prvotní církve, ještě nutně nemusí znamenat její životadárnou proměnu.

Diplomovou práci s názvem „Slavení večere Páně v letničních církvích“ jsem se rozhodla psát po delším zvažování. Vedlo mne k tomu několik zamyšlení:

- *Setkání s místem.* Pocházím z kraje, respektive místa, který je sotva 20 km vzdálen od města Herrnhut (Ochranov)³, kde v roce 1727 při slavnosti večere Páně nastalo mocné vylití Ducha svatého, jež bylo začátkem celosvětového misijního působení Obnovené Jednoty bratrské.⁴

---

¹ Citát HERVIEU-LÉGEROVÁ v knize DAVIE, *Výjimečný případ Evropa*, 31

² Např. otázka budoucnosti církví vycházející z výsledků sčítání lidu z roku 2011, která potvrdila ztrátu tradiční identifikace věřících s církvemi.

³ Středisko nové Jednoty moravských bratří povstalo z prvního domku, který začal stavět v roce 1722 moravský tesař Kristián David se svými souvěrci na statcích hraběte Zinzendorfa. Více v: ŠTĚŘÍKOVÁ, *Exulantská útočiště v Lužici a Sasku*, 363

⁴ Je třeba dodat, že letniční zkušenost nevyřešila všechny dlouhodobé problémy společenství,

- *Setkání s lidmi.* Při čtení literatury, dokumentů, příběhů, při rozhovorech s různými lidmi jsem si nemohla nepovšimnout jistého „ztrácení“ důrazu na slavení památky večere Páně. Domnívám se, že tato linie se netýká pouze jediné církve, ale více denominací.⁵
- *Setkání s teologií.* Posledním impulzem jsou otázky týkající se budoucí podoby církve. Příkladem může být současná teologická diskuze o přijetí Armády spásy do řad Ekumenické rady církví. Otázky typu – „Co činí církev církví?“ či „Jaká je její budoucnost?“ – jsou v tomto případě na místě.⁶

V souvislosti s tématem večere Páně přemýšlím o jejím významu, poslání, o jejím vztahu k církvi a naopak. „Čím večere Páně je a čím by měla být? Proč se z horizontu církve postupně vytrácí slavnost, která nemá ve světě obdoby? Lze přemýšlet o tom, do jaké míry může praktikování večere Páně ovlivnit každodenní život jedince či společenství, svět kolem nás?“

Cílem diplomové práce je představit slavení večere Páně v Apoštolské církvi včetně jejích pastoračních aspektů. Součástí bude i přiblížení diskuze k tomuto tématu. Vycházím tak z pozice studenta oboru Křesťanská krizová a pastorační práce – diakonika a pracovního zařazení (pastorační pracovník) v Apoštolské církvi.

---

nicméně stala se hybnou silou v jejich řešení. Více v: WEINLICK, *Hrabě Zinzendorf*, 77–78
⁵ Např. autor knihy „Síla moderní spirituality“ popisuje setkání s padesáti anglikánskými kněžími během kurzu o spirituální praxi. Vyhledali jeho pomoc, protože se cítili vyčerpání a vnitřně vyhořelí. Při meditaci dostali za úkol napsat seznam všech okolností, které jim umožňují spojení se stvořením a s Bohem. Žádný z kněží neuvedl modlitbu a ani jeden z nich na seznam nenapsal jádro křesťanského rituálu – eucharistii. Více v: BLOOM, *Síla moderní spirituality*, 73-74

⁶ Armáda spásy nepokládá církevní obřady – večeri Páně a křest vodou za nezbytné pro spasení člověka. Více v: FILIPI, *Křesťanstvo*, 162–163

Ve své práci budu čerpat především z klasického letničního hnutí, které je ve světě prezentováno americkou letniční církví Assemblies of God⁷ (Sbory Boží) a v ČR letniční denominací Apoštolskou církví.⁸ V roce 1989 se Apoštolská církev stala registrovanou církví podle zákona č. 308/1991 Sb., čímž zaujala pozici jediného zástupce klasického letničního hnutí v České republice.⁹

V této práci používám slovní spojení „letniční hnutí“ (letniční, letniční křesťané, pentekostalismus) ve smyslu klasického letničního hnutí zastoupeného výše uvedenými církvemi. Názvem „charismatici“ je myšleno charismatické hnutí ve spojení s Církví Křesťanská společenství.

Zvolila jsem termín večeře Páně, vycházím tedy z reformačního typu, který dává přednost tomuto slovnímu spojení, jež zahrnuje i další označení, např. obřad, památka večeře Páně, slavnost, stůl Páně. Termíny eucharistie či svátost jsou používány střídměji. Citace z Písma svatého jsou uváděny z Českého ekumenického překladu.

Historická a teologická fakta klasického letničního hnutí v ČR budou získána prostřednictvím pramenů Apoštolské církve, k nimž se řadí – např. publikace Historie letničního hnutí, jejímž autorem je první biskup AC, Rudolf Bubik. Jako další výchozí zdroje informací budou použity oficiální dokumenty církve a teologie církve.

---

⁷ Assemblies of God (USA), <http://ag.org/top/>[2016-02-13]

⁸ Apoštolská církev (ČR), <http://apostolskacirkev.cz/>[2016-02-13]

⁹ Srov.: Data registrace církví a náboženských společností a svazů církví a náboženských společností, <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/registrace-a-evidence/data-registrace-cirkvi-anabozenskych-spolecnosti-a-svazu-cirkvi-a-nabozenskych-spolecnosti-11263/>[2016-02-13]

Aktuální data z církevní praxe přináší dotazníkový průzkum, který má pouze ilustrativní funkci. Jeho cílem bylo představit praxi večeře Páně se zvláštním ohledem na pastorační aspekty. Oporou při zpracování pastoračních aspektů večeře Páně v Apoštolské církvi se staly jednak texty kázání¹⁰ vztahující se k uvedenému tématu a jednak příběhy ze života tří žen.¹¹

V této souvislosti bych ráda vyzdvihla cennou publikaci týkající se tématu slavení večeře Páně – *Hostina chudých* (Pavel Filipi), pro její jedinečnost v českém protestantském prostředí

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První z nich popisuje samotné začátky letničního hnutí, jeho charakteristiku i strukturu. Zvláštní (historická i současná) pozornost je dána Apoštolské církvi – jako jedinému zástupci klasického letničního hnutí v ČR. Stručný popis charismatického hnutí Církve Křesťanská společnost otevírá pohled na část vývoje letničně-charismatické scény v naší republice a slouží k porozumění vztahu mezi oběma denominacemi.

Druhá kapitola předkládá některé důležité historické momenty památky večeře Páně, jejichž úkolem je nastínit vývojovou linii a pojetí tohoto obřadu v různých tradicích. Uvedená probíhající diskuze pak přibližuje vnímání obřadu večeře Páně v letničním prostředí, zejména pak v Apoštolské církvi.

Třetí kapitola představuje samotnou praxi večeře Páně ve sborech Apoštolské církve. Vychází ze základních dokumentů církve a poskytuje pohled do praktických záležitostí tohoto obřadu. Součástí kapitoly je dotazníkový průzkum, jenž ilustruje praktickou část večeře Páně.

---

¹⁰ Texty kázání byly shromážděny během léta 2015 na základě osobní prosby a emailové korespondence s pastory (i laickými kazateli) Apoštolské církve. Bylo rozesláno 49 dopisů, celkem se sešlo 24 kázání, z nichž pět je použito v citacích této práce. Záměrem bylo získat teoretické i praktické informace o pastoračních tématech v uvedených textech.

¹¹ Příběhy přinášejí reflexi památky večeře Páně ze současnosti i z období před téměř čtyřiceti lety v oblastech Slezska a Břeclavska.

Čtvrtá kapitola se soustředí na popis pastoračních aspektů večeře Páně v rámci Apoštolské církve. Vychází především z dotazníkového průzkumu, ze skutečných příběhů a z kázání pastorů AC pronesených v souvislosti s památkou večeře Páně.

Celkový rozsah diplomové práce je 144 stran. V textu jsou uvedeny citace podle normy ČSN ISO 690.

1 LETNIČNÍ HNUTÍ

Letniční hnutí představuje misijní proud v rámci světového křesťanství, který zdůrazňuje projevy Ducha svatého v církvi jako normativní zkušenost pro církve dnešní doby. Klade důraz na přímou zkušenost s Duchem svatým a na jeho dary.

V této kapitole se zaměřím na popis prostředí letničního hnutí – na jeho vznik, charakteristiky, rozdělení a především pak na zástupce klasického letničního hnutí v ČR, Apoštolskou církev, v kontextu jejího historicko-teologického vývoje.

1.1 Vznik letničního hnutí

Vznik letničního hnutí se obvykle datuje do počátku 20. století. Sami letniční se však hlásí k odkazu velkých probuzeneckých hnutí,¹² zejména pak k hnutí svatosti.¹³ Mnohá z těchto historických probuzeneckých hnutí vtiskla letničním cosi specifického, např. anabaptisté (novokřtěnci) – důraz na křest dospělých, pietismus – křesťanskou životní praxi, moravští bratři – kontext se světovou misí a další.¹⁴

Počátek tohoto hnutí ve 20. století je spojován s biblickou školou Charlese F. Parhama (1873–1929) v Kansasu, kde se roku 1901 projevilo mluvení v jiných jazycích,¹⁵ pozdější charakteristický znak¹⁶ tohoto významného proudu v rámci křesťanství.¹⁷ Události na biblické škole v americkém městě Tope-

---

¹² HORTON, *Systematická teologie*, 16

¹³ HANES, *Dejiny křesťanstva*, 419

¹⁴ HANES, *Dejiny křesťanstva*, 419

¹⁵ Více v: HORTON, *Systematická teologie*, 22

¹⁶ Historici letničního hnutí však zdůrazňují, že charismata se projevovala v průběhu celých dějin církve. Srov.: HORTON, *Systematická teologie*, 15; 19–20

¹⁷ HANES, *Dejiny křesťanstva*, 420

ka však ještě neznamenaly větší rozšíření myšlenek letničního hnutí. K tomu došlo až v rámci duchovního probuzení na Azusa Street v Los Angeles. Černošský kazatel William J. Seymour (1870–1922) kázal o potřebě přijetí křtu Duchem svatým a daru mluvení jazyky. S přílivem nových lidí toužících po této zkušenosti pronajal modlitebnu metodistické církve na Azusa Street 312, kde denně po tři roky (1906–1909) probíhala modlitební shromáždění.¹⁸

Toto probuzení se velmi rychle rozšířilo po celých Spojených státech a záhy bylo přeneseno i do Evropy – anglickým metodistickým kazatelem Thomasem B. Barrattem působícím v Norsku. Odtud se probuzení dostalo do Německa, kde luterský farář Jonathan Paul založil Mülheimské letniční hnutí. Jelikož měl Paul přímý vliv na růst letničního hnutí na území Slezska, zmínka o něm je zde opodstatněná.¹⁹ Dalšími osobnostmi letničního hnutí byli například Lewi Pethrus, Smith Wigglesworth,²⁰ Ivan Voronaev a další. Postupně byly zasaženy nejen evropské země – např. Itálie, Švýcarsko, Rakousko, ale i Čína, Afrika a Latinská Amerika.²¹

1.2 Charakteristické rysy

Charakteristiku letničního hnutí rozdělují na základě dvou hledisek: *Z doktrinního hlediska* hnutí vychází z evangelikálního učení,²² od kterého se odlišují především důrazem na křest Duchem svatým a duchovní dary.

---

¹⁸ HANES, *Dejiny křesťanstva*, 420. Více v: HEJZLAR, *Duch svatý a misie v letničně-charismatickém hnutí*, *Duch svatý a misie v letničně-charismatickém hnutí*, http://www.missioncentre.eu/files/MF_2_2013.pdf[2016-02-15], 10–12

¹⁹ Viz kapitola 1.3.1 Apoštolská církev a historie.

²⁰ Jeho životopis pod názvem *Apoštol víry* byl za komunismu šířen jako samizdat a ovlivnil tak vznikající letniční hnutí na území Čech.

²¹ HANES, *Dejiny křesťanstva*, 421

²² Srov.: VOJTÍŠEK, *Evangelikalismus – protestantské křesťanství přizpůsobené situaci náboženského pluralismu*, <http://lidemesta.cz/assets/media/files/16-2014-1/Vojtisek.pdf>[2016-02-15], 30–33. Srov.: MCGRATH, *Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*, 128

Menzies přináší základní přehled stěžejních bodů letničního učení:

- *Spasení* – L 24,47; Ř 10,13–15; Ef 2,8.
- *Uzdravení* – Iz 53, 4–5; Mt 8, 16–17; Jk 5,14–16.
- *Křest v Duchu svatém* – L 24,49; Sk 1, 4–8; 1K 12, 1–31.
- *Služba v církvi* – Mk 16,15–20; J 4,23–24; Ef 4,11.16.
- *Druhý příchod Ježíše Krista* – Ř 8, 23; 1K 15,51–52; Tt 2, 13.²³

Horton dodává, že celkový přehled všech šestnácti stěžejních bodů vychází z doktríny církve Assemblies of God a reprezentuje klasickou letniční teologii.²⁴

Z hlediska struktury jsou letniční církve propojeny v rámci evropského kontinentu v „Evropském letničním společenství“ (Pentecostal European Fellowship, PEF)²⁵, jež sdružuje více než 50 letničních církví a hnutí. PEF je volným sdružením, ale má řadu aktivit (branches), například výbor pro misii, odbor pro práci s mládeží, sdružení letničních teologů a další.

Základem této organizační struktury letniční církve je místní sbor. Sbory se sdružují buď v denominaci s více centralistickým vedením (například Apoštolská církev v ČR, ve světě pak církve Elim), anebo ve volná sdružení, „hnutí“ navenek reprezentovaná voleným vedoucím. Největší letniční denominací

---

²³ MENZIES a HORTON, *Biblické doktríny z letniční perspektivy*, 3–6. Srov.: LABAJ, *Oživení nebo rozkol? Probuzení na Maninách v 80. letech 20. století v perspektivě vztahu mezi pentekostalismem a tradičními církvemi*, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/105614>[2016-02-17], 37–40. Srov.: NEŠPOR, VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*, 96–97

²⁴ MENZIES a HORTON, *Biblické doktríny z letniční perspektivy*, 9 (Zde uvádím všech šestnáct doktrinálních témat – Inspirace Písma, Jediný pravý Bůh, Božství Pána Ježíše Krista, Pád člověka, Spása člověka, Ustanovení daná církvi, Křest v Duchu svatém, Prvotní fyzický důkaz křtu v Duchu svatém, Posvěcení, Církev a její poslání, Služba v církvi, Nadpřirozené uzdravování, Požehnaná naděje, Tisíciletá vláda Ježíše Krista, Poslední soud, Nové nebe a nová země.)

²⁵ Pentecostal European Fellowship, <http://pef.eu/>[2016-02-13]

jsou americké Assemblies of God (AOG) s počtem okolo 67 milionů členů,²⁶ což představuje asi 370 tisíc sborů.

1.3 Letniční hnutí – základní rozdělení

Není zcela jednoduché letniční hnutí dělit a kategorizovat, neboť různí autoři volí různé přístupy. Pro lepší orientaci v jednotlivých proudech letničního hnutí uvádím toto základní rozdělení:

The New International Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements rozlišuje celkem tři proudy:

- *První vlna* – (klasické) letniční hnutí, které zasahovalo především nižší skupiny obyvatelstva a přispělo ke vzniku nových denominací (např. the Assemblies of God, the Foursquare Gospel). Toto hnutí zdůrazňuje dvě díla milosti – spasení a křest Duchem svatým, přičemž se tato zkušenost vyznačuje mluvením v jazycích.
- *Druhá vlna* – charismatické hnutí, které působilo uvnitř etablovaných církví na zavedené sociální skupiny (např. charismatická obnova římskokatolické církve). Toto hnutí věří ve výše uvedené principy, kromě prohlášení, že dar mluvení jazyky je normativním znamením pro křest v Duchu svatém.
- *Třetí vlna* – neocharismatické hnutí, které rychle rostlo vlivem nových metod evangelizace a způsobů uctívání (např. the New Apostolic Churches, the Vineyard Christian Fellowship). Toto hnutí nelze označit jako výše uvedené proudy, ale sdílí společný důraz na Ducha svatého.²⁷

---

²⁶ Pastорální konference Perspektivy globálního pentecostalismu v 21. století, Kouty nad Desnou, 27. – 30. 9. 2015 (WOOD, George O. – představitel AOG). Srov.: Assemblies of God, [http://ag.org/top/\[2016-02-13\]](http://ag.org/top/[2016-02-13])

²⁷ BURGESS, *Dictionary of Pentecostal and charismatic movements*, 17–20

Uvedené členění nastiňuje složitost každého takového popisu, nicméně ukazuje na rozmanitost působení Ducha svatého v křesťanském světě a na jeho zásadní význam pro život Církve.

Jelikož se v historii klasické letniční i charismatické proudy vzájemně ovlivňovaly, následující kapitola přiblíží charismatické hnutí, specificky pak jeho nejvýznamnější českou odnož – Církve Křesťanská společenství (CKS) a jeho vztah k Apoštolské církvi – zástupci klasického pentekostalismu na našem území.

1.4 Charismatické hnutí

Charismatické hnutí započalo v šedesátých letech minulého století a je někdy označováno jako „druhá vlna pentekostalismu.“ Od letničního hnutí se však v některých aspektech liší, největším rozdílem je neochota zakládat nové církve, ale naopak snaha obnovit stávající křesťanské církve zevnitř skrze letniční zkušenosti.²⁸

Jednou z hlavních postav charismatického hnutí je David Du Plessis (1905–1987), původně letniční duchovní pocházející z Jihoafrické republiky. Jemu se přičítá zásluha za popularizaci letničního a charismatického hnutí po celém světě, včetně Římskokatolické církve.²⁹

Další osobností, která silně ovlivnila charismatické (a částečně i letniční) hnutí v České republice, je severoamerický pastor Derek Prince. Několikrát Českou republiku navštívil, a to i v době komunismu, kdy byly pořádány ilegální semináře. Jednou z jeho prvních knih, vydaných ještě za totality formou

---

²⁸ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 67

²⁹ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 67

samizdatu, byl sedmidílný cyklus *Základů*, strukturovaný dle Žd 6,1–2.³⁰ Z evropských osobností charismatické hnutí nejvíce ovlivnil (zejména v jeho polistopadových počátcích) berlínský pastor Wolfhard Margies. V češtině vyšla řada jeho knih, Margies mnohokrát Českou republiku navštívil a někteří čeští charismatičtí vedoucí navštěvovali i biblickou školu v berlínském sboru *Auf dem Weg*.³¹

Mezi nejznámější charismatické vedoucí v České republice patří Dan Drápal, původně evangelický farář pražského sboru Na Maninách a zakladatel Církve Křesťanská společenství (CKS), největší a nejvýznamnější charismatické církve v ČR.³² Charismatické hnutí sdružuje Křesťanská misijní společnost, která byla založena roku 1990.³³ K jejím hlavním aktivitám patří každoroční křesťanské konference, dále pak vydavatelská a misijní činnost.

I přes některé rozdílné aspekty v učení i praxi mezi „charismatiky“ reprezentovanými CKS a letničními reprezentovanými AC, mají obě tyto církve k sobě blízko. Napětí ve vzájemných vztazích z devadesátých let bylo způsobeno nejčastěji odchody z jednoho hnutí do druhého (oboustranně), avšak dnes je již překonáno, došlo k několika společným akcím i přátelským setkáním vedení obou církví.³⁴

1.5 Apoštolská církev

Klasické letniční hnutí je v České republice zastoupeno především Apoštolskou církví. Ačkoli její kořeny sahají až k počátku 20. století a ve formě ilegální církve existovala i během let komunistické vlády, k výraznému rozma-

---

³⁰ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 68, 108

³¹ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 108, 119

³² VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 104–105

³³ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 105

³⁴ Vnitřní materiály Apoštolské církve.

chu došlo až po jejím uznání ze strany české vlády na počátku roku 1989. Apoštolská církev je prostředím, kterému se budu ve své práci v souvislosti s památkou večere Páně nejvíce věnovat.

1.5.1 Charakteristika Apoštolské církve

„Apoštolská církev je protestantskou evangelikální církví, která jako jediná v české společnosti reprezentuje první vlnu pentekostálního (letničního) evangelikalismu (takzvaný klasický pentekostalismus).“³⁵ Organizačně se řadí mezi církve s kongregačně-presbyteriálním zřízením. Samotnou církev tvoří svazek autonomních sborů, jež jsou seskupeny do správních oblastí. Církev je reprezentována a spravována Radou Apoštolské církve a jejími orgány – konference Apoštolské církve, Rada církve, Úzká rada a biskup.³⁶ Mezi oficiální dokumenty patří Ústava AC a Řád AC.³⁷

Z hlediska struktury církve je základní jednotkou právě sbor, který je společenstvím věřících Apoštolské církve v určitém místě. Má právní subjektivitu a je spravován pastorem sboru a 2. pastorem spolu se staršovstvem. K dalším jednotkám patří misijní stanice a diaspory, které jsou ve svých duchovních i hmotných potřebách navázány na sbory.

Při sčítání lidu v roce 2011 se k Apoštolské církvi přihlásilo 4901 lidí (při sčítání v roce 2001 to bylo 4590 lidí, což poukazuje na určitý růst). AC ve svých statistikách vykazuje 7788 lidí, o které pravidelně duchovně pečuje.³⁸

---

³⁵ NEŠPOR, VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*, 90

³⁶ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-02-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-02-16]), 2

³⁷ Ústava a Řád Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16])

³⁸ Vnitřní materiály Apoštolské církve (Výroční statistika církve, stav ke dni: 31. 12. 2015).

1.5.2 Historie Apoštolské církve

Počátky Apoštolské církve sahají do prvních let 20. století. V roce 1910 vznikl na severní Moravě první letniční sbor.³⁹ Tento sbor existuje dodnes, jedná se o Křesťanské centrum v Českém Těšíně, kde jako pastor působí vnuk Pavla Wojnara – jednoho ze zakladatelů tohoto společenství.

Letniční hnutí v ČR vzniklo na půdě Evangelické církve augsburského vyznání. Tehdejší evangelíci se scházeli po domech k modlitbám a zdůrazňovali důsledný křesťanský život v duchu pietismu. Někteří z nich prožili naplnění Duchem svatým spolu s darem mluvení v cizích jazycích. Pro tuto zkušenost nebyli evangelickou církví pochopeni, a tak v roce 1910 požádali o registraci⁴⁰ jako spolek Rozhodných křesťanů (*Zwiazek dla stanowczego chrzescijanstwa*). Formálně však dále setrvali v evangelické církvi. Tento Svaz navázal kontakty s obdobným hnutím v tehdejší Dolní Slezsku (v dnešním Polsku), v jehož vedení stál Jonathan Paul.⁴¹

Po druhé světové válce, a zejména po nástupu komunismu v roce 1948, si vlády Československa a Polska začaly přivlastňovat nárok kontrolovat všechny roviny společenského i náboženského života v zemi. Těšínské Slezsko je znovu rozděleno mezi Polsko a Československo a svaz Rozhodných křesťanů zaniká. V Polsku se sbory Rozhodných křesťanů spojují se Svazem evangelikálních křesťanů a Svazem svobodných křesťanů a vytváří tak Sjednocenou evangelikální církev. V tehdejší Československu byly sbory Rozhodných křesťanů nuceny vstoupit do některé ze stávajících denominací, v roce 1951 se připojily k Jednotě českobratrské.⁴² Celkem se jednalo o čtyři sbory (Horní

---

³⁹ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 105

⁴⁰ Existuje i druhá verze, která tvrdí, že Rozhodní křesťané vznikli až v roce 1911. Více v: BIALOŇOVÁ, *Duchovní a sociální vývoj emigrantů do Bieszczad*, [https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/540\[2016-02-17\]](https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/540[2016-02-17]), 19

⁴¹ BUBIK, *Historie letničního hnutí: I. Autentické dokumenty*, 139

⁴² BUBIK, *Historie letničního hnutí: I. Autentické dokumenty*, 140

Suchá, Hrádek, Třinec-Nebory a Český Těšín-Žukov).⁴³ V roce 1963 vystoupila z Jednoty českobratrské⁴⁴ velká část členů (především se jedná o výše uvedené sbory) a stávají se tak základem budoucí Apoštolské církve. V letech 1968 až 1971 se poté podstatná část těchto lidí přestěhovala do okolí Sanoku na jihovýchodě Polska.⁴⁵

Dědici původního letničního hnutí, pracujícího pod názvem Rozhodní křesťané, jsou dnes Apoštolská církev na České straně Těšínska, několik sborů Církve bratrské v této oblasti, Letniční církev v Polsku (asi šest sborů v rámci této církve) a evangelikální letniční společenství v oblasti Sanoku v Polsku. Zde se jedná o čtyři sbory, složené výhradně z přesídlenců z let 1968–1974.⁴⁶

Jedním z významných center raného letničního hnutí působících mimo oblast Slezska byl Záchranný spolek Tábor (ZST), skupina věřících, která se oddělila ze sboru Svobodné reformované církve v Praze, Soukenické ul. 15. Tento spolek provozoval svou činnost v modlitebně v Praze v Myslíkově ulici, přičemž prostory sloužily rovněž jako misijní středisko a ústředí pro české sbory. Počátky tohoto spolku sahají do roku 1908, kdy pronikly z Německa do sboru v Soukenické ulici první zprávy o letničním probuzení. V roce 1920 se ZTS znovu připojuje ke Svobodné reformované církvi, která mezitím přijala nový název Jednota českobratrská. Nicméně postoj k letničnímu hnutí byl v Jednotě českobratrské silně ovlivněn Berlínskou deklarací, a tak v roce 1923 byl ZTS na žižkovské konferenci z Jednoty českobratrské vyloučen. Okamžitě po svém vyloučení navazuje spojení se sbory Rozhodných křesťanů na Slezsku.⁴⁷ ZST působil do roku 1939, v poválečných letech se scházel již jen jako

---

⁴³ Více v: BUBÍK, *100. výročí Svazu rozhodných křesťanů*, 42–44

⁴⁴ Od roku 1967 byl její název změněn na Církev bratrskou.

⁴⁵ BUBÍK, *Historie letničního hnutí: I. Autentické dokumenty*, 140

⁴⁶ Více v: BUBÍK, *100. výročí Svazu rozhodných křesťanů*, 52–69

⁴⁷ KOCUR, *Příběh naplněného života*, 97–98. Zde se autor dopouští nepřesnosti, v knize uvádí navázání kontaktu s Rozhodnými křesťany letničními, ale tento název přijali až během

malá skupinka. Tato hrstka lidí se však stala základem budoucího sboru Apoštolské církve v Praze.⁴⁸ „V roce 1988 se počet věřících tohoto sboru odhadoval na sto až sto padesát osob a víme, že zahrnoval misijní stanice často s velice malým počtem věřících, ale zato rozesté po celých Čechách (...)“⁴⁹

Knih „Příběh naplněného života“ je vyprávěním Petera P. Kocura, obyčejného člověka, který zasvětil svůj život službě Bohu a provedl jeden z prvních sborů Apoštolské církve těžkou dobou totality. V knize zmiňuje vše, co pro něj bylo z nějakých důvodů cenné a klíčové – v souvislosti s jeho duchovním posláním. Klíčovou zkušeností, která letniční spojovala navzájem, a naneštěstí často i oddělovala od ostatních, byl křest Duchem svatým spolu s mluvením jinými jazyky. Důležitým poznatkem je i to, o čem se autor *nezmiňuje* – například o večeři Páně. Přesto, že vyprávění obsahuje zmínky o křtu vodou, duchovních darech a jiných pravidelných či nepravidelných součástech bohoslužebného života, památka večeře Páně zmíněna není. Není tomu tak, že by v praxi pražského letničního sboru absentovala, spíše autor nepovažoval za důležité uvést jedinou vzpomínku na ni. I to je, svým způsobem, svědectví.

Zlomovým bodem v historii Apoštolské církve je rok 1976, kdy se potomci Rozhodných křesťanů na Slezsku, kteří vystoupili z Církve bratrské a scházeli se v ilegálně, spojují s letničními sbory na jižní Moravě a v Čechách a jako celek žádají o registraci Letniční církve v Čechách, pod názvem Rozhodní křesťané letniční⁵⁰ Poté přichází dlouhé martyrium opakovaných žádostí, jejichž počet přesáhl stovku, persekucí ze strany vládnoucí moci a občas

---

pozdějších žádostí o registraci v poválečných letech.

⁴⁸ KOCUR, *Příběh naplněného života*, 46

⁴⁹ GABRIELOVÁ, *Historie rozhodných křesťanů v dokumentech státní bezpečnosti*, <http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik7-2009/kap09.pdf>[2016-02-17], 121

⁵⁰ BUBIK, *Historie letničního hnutí: I. Autentické dokumenty*, 123

i ze strany zavedených církví. Nicméně i sami letniční měli na tomto neradostném mezi-církevním životě svůj neblahý podíl.⁵¹ Zápas byl určitým paradoxem i z toho důvodu, že na Slovensku již byla povolena Letniční církev shodného učení i praxe, a nepomohlo ani to, když Rozhodní křesťané letniční upustili od tohoto názvu a po vzoru Slovenska přijali název Apoštolská církev. Žádostem bylo vyhověno až na sklonku vlády komunismu, a tak dne 25. 1. 1989 je registrována oficiální letniční církev pod názvem Apoštolská církev v ČR.

1.5.3 Proces formování teologie Apoštolské církve

Popsat teologii Apoštolské církve by znamenalo popsat dlouhodobý proces jejího vývoje, neboť zde v průběhu historie byla uplatňována řada vlivů. V podstatě šlo o to, že každá z jednotlivých skupin vnesla do AC něco ze svého původního prostředí. Na Slezsku šlo tedy o lutherský pietismus,⁵² na Moravě o vliv baptistů (Brno) či Rumunských re-exulantů,⁵³ v Čechách nejčastěji o vliv Církve bratrské. Ve skutečnosti však největší roli hrála osobní zkušenost křtu v Duchu svatém a duchovní dary, zejména pak mluvení v jazycích.

V prvních letech po pádu komunismu Apoštolská církev intenzivně navazuje a rozvíjí kontakty v zahraničí, tím začíná proces přesnějšího definování vlastní věroučné základny.

Mezi nejrůznějšími zahraničními subjekty nabízejícími pomoc je dáván prostor zejména církvím sdruženým v PEF (Pentecostal European Fellowship) a církvi Assemblies of God v USA, jejímž přidruženým členem se Apoštolská

---

⁵¹ Je třeba zmínit i události, které přinesly do církví rozdělení. Nelze mávnout rukou nad minulostí, která není uzavřena. Současnost totiž předkládá naléhavý požadavek sebereflexe. Evangelický farář Šourek např. popisuje nelehké soužití evangelických sborů, Církve bratrské a vznikajícího letničního hnutí na západě Čech. Otevírá pohled na rozbité vztahy a ztrátu misijního vlivu na desítky let. Více v: ŠOUREK, *Vydávejte svědectví o naději*, 139–140

⁵² BUBIK, *Historie letničního hnutí: Autentické dokumenty III*, 8

⁵³ BUBIK, *Historie letničního hnutí: Autentické dokumenty III*, 55–68

církev v ČR záhy stala. Tím potvrdila svou orientaci na klasické letniční hnutí a ukotvila tak svou teologii.⁵⁴

V současné době je teologická profilace reprezentována vzdělávacím institutem Apoštolské církve, Vyšší odbornou školou misijní a teologickou,⁵⁵ která nabízí různé úrovně studia. Vzdělávací materiály pocházejí z větší části z americké školy Global University⁵⁶ patřící pod Assemblies of God, s níž má vyšší odborná škola uzavřenou smlouvu. Materiály této školy s celosvětovou působností jsou kontextualizovány a vyučovány převážně českými učiteli.

Po věroučné stránce tedy Apoštolská církev vychází z teologie Assemblies of God, jejíž materiály jsou postupně překládány. Rovněž je však rozvíjena i vlastní teologická práce, kromě biblické školy jde například o Magazín praktické letniční teologie,⁵⁷ obsahující články českých i zahraničních autorů a vydávaný ve spolupráci s Assemblies of God.

1.6 Shrnutí

Na závěr můžeme doplnit, že letniční hnutí si těžko dobývalo uznání a pozice v křesťanském světě. Smutným momentem bylo tzv. Berlínské prohlášení, jež postavilo tento proud do pozice „hnutí zdola“.⁵⁸ V současné době je tato krize překonána a toto hnutí je uznáváno ze strany Světové rady církví jako „třetí síla křesťanstva“.⁵⁹ Letniční hnutí společně s charismatickým hnutím patří mezi celosvětově nejrychleji rostoucí křesťanský proud. Celkově se od-

---

⁵⁴ Viz 1.2 Charakteristické rysy

⁵⁵ Vyšší odborná škola misijní a teologická, <http://vosmt.cz/>[2016-05-16]

⁵⁶ Global University, <http://globaluniversity.cz/>[2016-05-16]

⁵⁷ Magazín praktické letniční teologie, <http://apostolskacirkev.cz/zdroje/magazin-prakticke-letnicni-teologie-aneb-enrichment-journal-v-aktualizovanem-vydani>[2016-05-16]

⁵⁸ Více v: VOJTÍŠEK, *Berlínské prohlášení*, http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/berlinske_prohlaseni.pdf[2016-02-15]

⁵⁹ FILIPI, *Křesťanstvo*, 166

haduje kolem 600 až 700 milionů stoupenců.⁶⁰ Počet letničních křesťanů (klasické letniční hnutí) v Evropě se pohybuje okolo tří milionů.⁶¹

Podobně i Apoštolská církev se postupně etablovala z hrstky křesťanů rozptýlených v ilegálních skupinách po církev mající své místo ve spektru církví působících jak na území ČR, tak i v zahraničí. V současné době je AC členem rodiny evropských i světových letničních církví (PEF – Pentecostal European Fellowship, WAGF⁶² – World Assemblies of God Fellowship), v naší republice pak členem Ekumenické rady církví a České evangelikální aliance. Kromě toho je členem či partnerem dalších vnitřních i zahraničních organizací (např. Rodina Nehemia, tedy německá, rakouská, švýcarská a česká Nehemia, rodina Diakonií v rámci ČR či Česká biblická společnost).

---

⁶⁰ Pastорální konference Perspektivy globálního pentecostalismu v 21. století, Kouty nad Desnou, 27. – 30. 9. 2015 (WOOD, George O. – představitel AOG), <http://apostolskacirkev.cz/category/65-pastoralka-zari-2015-perspektivy-globalniho-pentecostalismu-v-21-stoleti>[cit. 2016-06-03]

⁶¹ Srov.: Europe – European Research Network on Global Pentecostalism, <https://www.glopent.net/global-pentecostalism/europe>[cit. 2016-04-20]

⁶² World Assemblies of God Fellowship, <http://worldagfellowship.org/>[cit. 2016-05-16]

2 VEČEŘE PÁNĚ

V této části práce budou představeny některé důležité historické momenty památky večeře Páně, jejichž posláním je nastínit vývojovou linii a pojetí tohoto obřadu v různých tradicích. Závěr kapitoly přiblíží současnou diskuzi v letničním prostředí.

2.1 Historické momenty večeře Páně

2.1.1 *Biblické pojetí*

Bohoslužebný život prvních křesťanů hovoří o společném stolování, apoštolském vyučování, o prostoru pro modlitby, chvály a službě potřebným. Skutky apoštolů (i jiná biblická místa) zaznamenávají zprávu o lámání chleba, nicméně synoptická evangelia (Mt 26,26–29; Mk 14,22–25; L 22,19–20) a první list do Korintu (1K 11,23–25) nám ukazují, že s večeří Páně se pojí i kalich s vínem a slova ustanovení. Filipi dále ve své knize předkládá, že touto podvojností uvedených typů slavností se zabýval Cullmann, který první typ – tzv. „jeruzalémský“ popisuje jako radostná setkávání učedníků se vzkříšeným Kristem při společném jídle a druhý typ – tzv. „pavlovský“ vnímá souvislost s poslední večeří Ježíše a učedníky, v jehož středu je vzpomínka na smrt Páně.⁶³ Hovoříme o tom, že první církve slaví své bohoslužby jako „hod – lámání chleba“, který vzdáleně připomíná slavnost večeře Páně.⁶⁴

Souček doplňuje, že: „*Každé shromažďování prvotních křesťanů mělo za svůj střed večeří Páně; shromáždění bez ní, jen s modlitbou a slovem, prvotní církve asi neznala.*“⁶⁵ Ovšem „*podle apoštola Pavla je otázkou, zda se jednalo*

---

⁶³ Citát Cullmann v knize FILIPI, *Hostina chudých*, 12

⁶⁴ FILIPI, *Hostina chudých*, 11–13

⁶⁵ SOUČEK, *První epištola Pavlova Korintským*, 122

o jedení první večere Páně. Při těchto shromážděních křesťané doopravdy jedli, aby se nasytili. Byly to zároveň tzv. hody lásky (agapy).“⁶⁶

Těžko bychom hledali hranici mezi večeří a lámáním chleba, který byl určen pro potřeby večere Páně, a také mezi večeří a poslední večeří Ježíše s učedníky.

Texty evangelií popisují, že Ježíš při poslední večeří s učedníky jedl beránka, nicméně v novozákonních zprávách jsou opomenuty nejdůležitější symbolické prvky této paschální hostiny⁶⁷ – hořké byliny, nekvašený chléb, beránek a vyprávění příběhu o vyjití z Egypta (Dt 26,5–11).⁶⁸

Mezi hodem beránka a slavností večere Páně je však hluboká spojitost. Obojí přináší lidem zvěst radostného vysvobození, zvěst, že Hospodin na svůj lid nezapomíná. Izraelský lid byl vysvobozen z otroctví, útlaku a chudoby. Hospodin shlédl na svůj ponížený lid a daroval jim svobodu. Podobně je tomu i se stolem Páně – v popředí je důraz na svobodu od hříchu a nový život skrze víru v Ježíše Krista. Ježíš podává chléb a víno svým učedníkům, nikoli však sobě. Vše rozdal druhým. Smyslem Ježíšových slov (podle Markova evangelia: „Vezměte, toto jest mé tělo...“) bylo ukázat, jakým způsobem máme přijímat chléb a víno u stolu Páně – jako dar. Bůh dal svého Syna Ježíše Krista za nás, aby byl naplněn Zákon i Proroci. Skrze Jeho krev tak vstupujeme do nové smlouvy přinášející smíření s Bohem.⁶⁹

---

⁶⁶ SOUČEK, *První epištola Pavlova Korintským*, 122

⁶⁷ Odborníci řeší sporné téma, zda slova ustanovení byla řečena v rámci hodu beránka či nikoliv. Více v: FILIPI, *Hostina chudých*, 18–19

⁶⁸ FILIPI, *Hostina chudých*, 15–20

⁶⁹ FILIPI, *Hostina chudých*, 21–26

Už od samého počátku můžeme sledovat Ježíšovo zaměření na ztracené a nemocné. Do veřejného povědomí vešel jako ten, kdo stoluje s celníky a hříšníky (L 7, 34). Boží stůl byl tak v každém ohledu stolem pro chudé.⁷⁰

Během prvního století se církev po Letnicích⁷¹ stále rozrůstala. Nejprve byli věřící pouze v Jeruzalémě, později se kvůli pronásledování rozptýlili po celém Judsku a Samaří (Sk 8,1). Z Judska se křesťanská víra šířila do dalších významných míst a z původně židovské sekty se postupně stává multikulturní společenství. Rostoucí církev tak postupně představuje nový způsob života, jež charakterizovaly dvě praktiky – křest vodou a večeře Páně.⁷²

2.1.2 Apoštolská doba

Podle Jecha církev v této době vykazuje převratné změny své eklesiologické orientace. „Zápas o uchopení zvěsti evangelia vírou se změnil v pouhé učení o otázkách víry. Zatímco apoštolové vedli církev k duchovní aktivitě, k osobnímu misijnímu nasazení jednotlivých údů církve, apoštolským otcům je existence církve darem od Boha a útočištěm pro člověka. (...) Církev se stala Bohem danou institucí.“⁷³ Pomalu a jistě se vytrácel důraz na zvěst evangelia, církev se stále více zaměřovala na učení o jediném Bohu, který byl zjeven v Ježíši Kristu.⁷⁴

Následný popis bohoslužebného konání ohledně slavení večeře Páně znamená úsilí církve v jejím dalším eklesiologickém zápase.

---

⁷⁰ FILIPÍ, *Hostina chudých*, 29–30

⁷¹ Letnice (řec. *pentekosté*) – padesátý den po Velikonocích, po zmrtvýchvstání Ježíše Krista. O Letnicích sestoupil Duch svatý na shromážděný lid v Jeruzalémě a započala éra nově vzniklé církve. Více v: Sk 2, 1–47

⁷² Večeře Páně nebyla pouhou připomínkou Ježíšovy smrti – pohledem do minulosti, nýbrž v sobě zahrnovala i budoucí perspektivu – Kristův slavný návrat. Eucharistická slavnost obsahovala také diakonii, vzájemnou službu společenství. Více v: MOLNÁR, *Dvanáct století církevních dějin*, 48

⁷³ JECH, *Pátrání po církvi*, 12

⁷⁴ JECH, *Pátrání po církvi*, 9

Spis Didaché (Učení dvanácti apoštolů) zaznamenává podmínky „hodného stolování“, ⁷⁵ včetně důrazu na oběť. Justinos – (podobně jako antiochijský biskup Ignatios) – nabádá, aby se všichni křesťané scházeli na jednom místě k jedné bohoslužbě a k jedné večeři Páně. ⁷⁶ Zásada jediného společného stolování však nebyla dlouhodobě udržitelná. Struktura bohoslužeb se postupně proměňuje a vlivem helénismu dochází k oddělování společného stolování (agapé – hostiny bez večeře Páně) a stolu Páně (eucharistia – večeře Páně bez společné hostiny). ⁷⁷ Nicméně sociální aspekt večeře Páně nabývá ještě jiný rozměr, a to zařazením diakonie do eucharistické slavnosti. ⁷⁸

Brzy poté se večeře Páně dostala do souvislosti s obecnou kategorií svátosti. Tertullianus vnáší do teologického prostředí latinský výraz *sacramentum* (svátost jako závazný akt), křesťanský východ naopak dává přednost „neurčitému“ řeckému výrazu *mysterion* (tajina). Svátost je jednáním Bohem stanoveným, zatímco *mysterion* ukazuje na nepostižitelnost Božího jednání skrze kultické konání. Tím se doširoka otevírá problematika večeře Páně s otázkami o vztahu mezi vnějším úkonem a působením neviditelné Boží moci, ⁷⁹ které se řešily ještě celý středověk až do reformace. ⁸⁰

2.1.3 Česká reformace

Česká reformace – na rozdíl od Lutherovy reformace – byla reformací ani ne tak věroučnou, jako spíše reformací eklesiologickou; šlo o reformu církve

---

⁷⁵ FILIPI, *Hostina chudých*, 36–37

⁷⁶ FILIPI, *Hostina chudých*, 41

⁷⁷ Více v: FILIPI, *Hostina chudých*, 42–44; Srov.: KUNETKA, *Eucharistie v křesťanské antice*, 188–190. Později Hippolyt zaznamenává rozlišování mezi chlebem žehnání (eulogie), který byl používán při hostině agapé, a chlebem, jež byl proměňován v tělo Kristovo (eucharistie). Více v: ŘÍMSKÝ, *Apoštolská tradice*, 14

⁷⁸ FILIPI, *Hostina chudých*, 45

⁷⁹ Např. Cyril Jeruzalémský se při eucharistii vyjadřuje o proměně chleba a vína v reálné tělo Kristovo. JERUZALÉMSKÝ, *Mystagogické katecheze*, 53

⁸⁰ FILIPI, *Hostina chudých*, 49–50

a to především z hlediska mravního.⁸¹ Jelikož pojem česká reformace v sobě zahrnuje množství různorodých proudů, následující text bude jen malou zmínkou o dané problematice.

„Na přelomu 14. a 15. století se pod vlivem učení Jana Viklefa vyhrotilo napětí, které snaha o reformu a odpor proti ní vyvolávaly.“⁸² V čele tohoto odporu stál bakalář teologie a magistr svobodných umění pražské fakulty Jan Hus (1371–1415). Ačkoli otázky vztahující se k památce večeře Páně nepředstavovaly hlavní téma jeho působení (v této otázce se s Viklefm rozcházel),⁸³ symbol kalicha jednou provždy charakterizoval Husovy následovníky jako ty, kteří požadují večeři Páně „pod obojí“. Tomuto zásadnímu tématu se Hus věnuje například ve svém nejznámějším díle „O církvi“. Kalich i chléb pro něj znamenají účast na společenství s Kristem.⁸⁴

Kostnický koncil (jeho hlavním tématem bylo vyřešit otázku dvou papežů) se zabýval i učením Jana Husa. Když se pražský teolog odmítl vzdát svých myšlenek, byl vydán světské moci k upálení (o rok později byl upálen i jeho spolupracovník Jeroným Pražský). To vyvolalo vlnu husitských bouří, která se obrátila proti Zikmundovi Lucemburskému, čímž posunula jeho nástup na trůn až do roku 1436. V té době platná náboženská tolerance umožnila vznik bezprecedentního náboženského společenství Jednoty bratrské,⁸⁵ které ovlivnilo nejen české dějiny (překlad Písma svatého), ale i dějiny světové (rozsáhlé misijní aktivity).⁸⁶ Ačkoli po bitvě na Bílé hoře Jednota bratrská jako organizace zaniká, roku 1727 vzniká nové společenství, které propojilo duchovní odkaz

---

⁸¹ Více v: JECH, *Pátrání po církvi*, 250–251

⁸² VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 25

⁸³ Viklef učil remanenci – chléb a víno zůstávají i po konsekraci tím, čím byly. Více v: FILIPI, *Hostina chudých*, 63. Srov.: POSPÍŠIL, *Husovská dilemata*, 237–240

⁸⁴ Více v: HUS, *O církvi*, 202–203

⁸⁵ Více v: LANDOVÁ, *Liturgie Jednoty bratrské (1457–1620)*, 30–37

⁸⁶ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 25–26

staré Jednoty s podněty pietismu.⁸⁷ Tehdy při památné slavnosti večeře Páně (Herrnhut, 13. srpen 1727) na exulanty „sestoupil Duch svatý“ a inicioval dílo, pro které bychom jen stěží hledali obdoby. To, k čemu onoho památného dne došlo, lze bez nadsázky označit jako vliv večeře Páně na dějiny misie a církve vůbec.

2.2 Konfesní pozice večeře Páně v jiných tradicích

Následující text přibližuje problematiku slavení památky večeře Páně v různých tradicích.

2.2.1 Římskokatolická církev

Římskokatolická církev je v současnosti největší křesťanskou denominací a její pohled na večeři Páně (eucharistie – díkůvzdání) byl po dobu patnácti století určující. Až teprve s příchodem reformace hledají církve vzešlé z reformace své vlastní vnímání tohoto obřadu. Proto je patrné, zejména v prvních generacích po reformaci, že římskokatolické chápání představuje jakýsi referenční bod, od něhož se jednotliví reformátoři odráží, definujíc svou vlastní cestu.

Památká večeře Páně (eucharistie) v Římskokatolické církvi patří mezi sedm svátostí. Z hlediska odlišnosti od večeře Páně v církvích vzešlých z reformace ji lze charakterizovat třemi pohledy: tím prvním je pojetí eucharistie jako oběti, druhým je otázka Kristovy přítomnosti v živlech (chléb a víno) a třetím je přijímání pod jednou či pod obojí.⁸⁸

---

⁸⁷ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 60

⁸⁸ MÜLLER, *Dogmatika pro studium i pastorači*, 697–698. Srov.: FILIPI, *Hostina chudých*, 69–77

„Eucharistie je také obětí církve. Církev, jež je Kristovým Tělem, má účast na oběti své Hlavy. Je s Kristem sama celá obětována. Spojuje se s jeho přímluvou u Otce za všechny lidi. V eucharistii se stává Kristova oběť také obětí údů jeho Těla. Život věřících, jejich chvála, jejich utrpení, jejich modlitba, jejich práce jsou spojeny s Kristovou chválou a modlitbou, s jeho utrpením a prací i s jeho bezvýhradnou obětí, a tím získávají novou hodnotu. Kristova oběť, přítomná na oltáři, poskytuje všem generacím křesťanů možnost být spojeni s jeho obětí.“⁸⁹

Reformace se s tímto pojetím vyrovnala tak, že je jednomyslně odmítla, s poukazem na jedinečnost a dostačitelnost Kristovy oběti.⁹⁰ Podle Koláře je problematika eucharistické oběti tím, co nejvíce rozděluje katolíky a protestanty. Autor současně připouští, že je třeba zvažovat, kdy reformátoři kritizují oficiální učení římskokatolické církve a kdy jde o kritiku některých zpopularizovaných myšlenek jejích významných teologů.⁹¹

Druhou charakteristikou římskokatolického chápání eucharistie je otázka Kristovy přítomnosti v elementech chleba a vína. Západní část katolické církve již záhy přijala přesvědčení, že nejdůležitějším aktem eucharistické bohoslužby jsou „slova ustanovení.“ V okamžiku, kdy kněz pronáší slova „to jest tělo mé, krev má“, dochází k proměně, která je nazývána transsubstanciací⁹² chleba a vína v tělo a krev Páně.⁹³

---

⁸⁹ Katechismus katolické církve, článek 1368, 351. Více v: POWER, Eucharistie. In: FIORENZA a GALVIN, *Systematická teologie III: římskokatolická perspektiva*, 88

⁹⁰ Reformátoři 16. století se shodovali v odmítání mše jako smírčí oběti. Více v: MOLNÁR, *Na rozhraní věků: cesty reformace*, 170.

⁹¹ Více v: KOLÁŘ, *Eucharistie – svátost jednoty*, <http://www.getsemany.cz/node/757>[2016-04-01]

⁹² FILIPI, *Hostina chudých*, 71

⁹³ FILIPI, *Hostina chudých*, 50

Kritika tohoto chápání spočívá rovněž ve skutečnosti, že bez kněze je akt proměny neuskutečnitelný.⁹⁴

Otázka, zda přijímat „pod jednou“ či „pod obojí způsobou“ není tím nejdůležitějším předmětem diskuze, neboť přijímání „pod jednou způsobou“ nebylo v katolické církvi nikdy dogmatizováno.⁹⁵ Důvody této praxe jsou spíše pragmatické (pastorační) a týkají se úcty ke krvi a tělu Páně po jeho proměnění.

„Protože Kristus je svátostně přítomen pod každou způsobou, přijímání jen pod jednou způsobou chleba dovoluje přijmout celé ovoce eucharistické milosti. Z pastoračních důvodů se v latinském obřadu tento způsob přijímání právoplatně ustálil jako nejběžnější. Nicméně „plněji je vyjádřeno svátostné znamení při svatém přijímání, když se podává pod obojí způsobou, neboť v této formě dokonaleji vyniká znamení eucharistické hostiny.“⁹⁶

Římskokatolické pojetí chápe eucharistii jako svátost lidu, který přijímá své bytí a poslání živou přítomností Krista v moci Ducha svatého.⁹⁷

2.2.2 Světová reformace

Světová reformace se stala součástí velkolepého kulturního a politického pohybu. Svými známými reformačními hesly (*Sola Scriptura*, *Sola Gratia* atd.) vyzvala celou církev k návratu ke svým kořenům.

Podle Vojtíška počátky reformace směřují k augustiniánskému mnichovi Martinu Lutherovi (1483–1546), který roku 1517 zveřejnil v 95 tezích výsledek svého teologického bádání i osobního zaujetí otázkou spásy. „*Důraz křes-*

---

⁹⁴ FILIPI, *Hostina chudých*, 51

⁹⁵ FILIPI, *Hostina chudých*, 70

⁹⁶ Katechismus katolické církve, článek 1390, 357. Více v: POWER, Eucharistie. In: FIORENZA a GALVIN, *Systematická teologie III: římskokatolická perspektiva*, 96

⁹⁷ POWER, Eucharistie. In: FIORENZA a GALVIN, *Systematická teologie III: římskokatolická perspektiva*, 99

tanského života se přesouval od osobních zásluh i zásluh církve, jež je možno získat v odpustcích, k Boží milosti darované bez ohledu na tyto zásluhy.“⁹⁸

Ohledně památky večeře Páně Luther učil, že svátost má přivést věřící do přímého spojení se živým Kristem. Z tohoto důvodu je v chlebu a vínu reálná přítomnost těla Kristova, a jako taková je utvářena vírou a ustanovujícími slovy Písma. Tato reálná přítomnost ale neznamená, že kněz je tím, kdo uskutečňuje zázrak proměny.⁹⁹ Molnár uvádí, že: „*Svátosti se nenaplnují tím, že se vysluhují, ale tím, že se věří ve slib, který se k nim váže.*“¹⁰⁰ Luther se považoval za stoupence učení o remanenci – chléb zůstává i po konsekraci chlebem a víno vínem, aby v nich mohl přebývat Kristus.¹⁰¹

Jako dalšího představitele světové reformace uvádím Ulricha Zwingliho (1484–1531), který se zabýval systematickým výkladem biblických knih a na základě toho si uvědomoval skutečnou realitu církve. V jeho pojetí je večeře Páně připomínkovým obřadem Ježíšovy smrti na kříži. Odpuštění hříchů se tak děje skrze osobní víru v Krista, nikoli účastí na večeři Páně. Kristus je při obřadu přítomen duchovně, nikoli tělesně. Učil, že Kristus je naším duchovním pokrmem, který přijímáme vírou,¹⁰² nikoli ústy. Význam památky večeře Páně viděl v obnovení živého spojení se vzkříšeným Kristem. Ježíšovým slovům „*Toto jest mé tělo*“ rozuměl ve smyslu „*Toto symbolizuje mé tělo.*“¹⁰³

---

⁹⁸ VOJTÍŠEK, *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*, 56

⁹⁹ HANES, *Dejiny kresťanstva*, 233

¹⁰⁰ MOLNÁR, *Na rozhraní věků: cesty reformace*, 45

¹⁰¹ FILIPI, *Hostina chudých*, 72

¹⁰² „*Pro Zwingliho je víra předpokladem, pro ostatní reformaci je víra průvodičem, ano i důsledkem účasti na svátosti.*“ Více v: FILIPI, *Hostina chudých*, 72

¹⁰³ HANES, *Dejiny kresťanstva*, 233

Mezi Lutherem a Zwinglim dochází roku 1529 k tzv. marburskému rozhovoru. V Marburku bylo usneseno 15 článků, jež dokládaly blízkost reformace německé a švýcarské, nicméně otázka přítomnosti Krista v živlech památky večeře Páně se stala problematickou¹⁰⁴.

Největší teolog reformace byl bezesporu Jan Kalvín (1509–1564), jehož učení o večeři Páně stojí mezi Zwinglim a Lutherem. Živlům nepřipisuje pouze symbolický význam, své učení rozšiřuje o reálnou přítomnost Krista, kterou pojímá nikoli tělesně, nýbrž duchovně.¹⁰⁵ „Podle Kalvína, když věřící podstupuje křest a přijímá večeři Páně, Bůh skrze svého Ducha koná své dílo v jeho srdci. Dar Boží milosti a rituál nejsou příčina a následek, nýbrž se dějí současně a spojeně.“¹⁰⁶

Kalvín připodobňuje večeři Páně k zrcadlu, ve kterém můžeme nejen zahlédnout ukřižovaného Ježíše Krista, ale i *útěchu* pojící se se zmrtvýchvstalým Spasitelem. Večeře Páně v nás potvrzuje vše, co pro nás Ježíš vykonal – smíření s Bohem, očistění naší duše a spravedlnost. Nabízí nám sebe sama, abychom měli podíl na všem, co patří jemu. Dále nás památka večeře Páně vede k *vděčnosti a chvále*. Bůh nešetří svými dary, kterými nás zahrnuje každý den. Nakonec nás skrze Ducha svatého povzbuzuje ke *svatému životu*. Jsme přeci údy jednoho těla provázané láskou a svorností.¹⁰⁷ Přes to všechno Kalvín příliš nepoužíval slovo „slavit“. Večeře Páně se koná, vysluhuje, a protože zahrnuje momenty zrady a smrti, slavit není co.¹⁰⁸

---

¹⁰⁴ Více v: ZWINGLI, Ulrich. *Počet z víry a výklad víry*, 21. Dále také v: MOLNÁR, Na rozhraní věků: cesty reformace, 165–167

¹⁰⁵ HANES, *Dejiny kresťanstva*, 247

¹⁰⁶ REJCHRT, Příspěvek Jana Kalvína k protestantskému pojetí svátosti večeře Páně. In: KALVÍN, *Malé pojednání o večeři Páně*, 12

¹⁰⁷ KALVÍN, *Malé pojednání o večeři Páně*, 29–36

¹⁰⁸ REJCHRT, Chvála apendixu aneb Kalvín to věděl. In: KALVÍN, *Malé pojednání o večeři Páně*, 84

2.3 Diskuze ohledně večeře Páně v letničním prostředí

Stručný pohled do diskuze představí slavení večeře Páně v letničním prostředí, následně pak v Apoštolské církvi.

2.3.1 Diskuze probíhající ve světovém letničním hnutí

Letniční celkem jednomyslně považují památku večeře Páně za jednu ze dvou svátostí (vedle křtu), i když výraz „svátost“¹⁰⁹ vnímají jinak než Římskokatolická církev. Večeři Páně chápou jako „památku“ (řec. *anamnēsis*), avšak v tom smyslu, že „přenáší dění z hlubin minulosti do současnosti“. Tato památka je pak posuzována v trojím smyslu – v minulém, přítomném a budoucím.¹¹⁰

Pearlman, jeden z raných teologů letničního hnutí, pokládal večeři Páně za „významný obřad v křesťanském uctívání“ a „nejsvětější obřad v církvi“.¹¹¹ Někteří jiní (Bowen, Hollenweger) považují památku večeře Páně za „uzdravující a posilující prostředek“.¹¹² Podle Alexanderové sloužila večeře Páně jako prostředek k uzdravení a připomínka „dvojnásobného spasení“, tedy duchovního a fyzického.¹¹³

Assemblies of God, největší letniční denominace a současně i partnerská organizace AC v ČR, přijímá památku večeře Páně jednoznačně jako připomínkový obřad: „*To nás připravuje k tomu, abychom Večeři Páně považovali za slavnost připomínající památku toho, co se stalo, právě tak, jako jí byl Hod*

---

¹⁰⁹ Svátost (řec. *sacramentum* je více rozšířený termín než ordinance (z lat. *ordo*). Výraz *sacramentum* v souvislosti s řeckým výrazem *mysterion* (tajemství) dostává poněkud tajemné zabarvení. Proto většina anglicky mluvících letničních a evangelikálů dává přednost výrazu ordinance. Tento výraz vyjadřuje, že obřady večeře Páně a křest vodou byly ustanoveny Kristem. Letniční tyto obřady nevnímají jako rituály působící změnu samy o sobě, nýbrž jako proklamaci toho, co Kristus učinil. Více v: HORTON, *Systematická teologie*, 570–571.

¹¹⁰ Citát MARTIN v knize HORTON, *Systematická teologie*, 576

¹¹¹ GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 6

¹¹² GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 9–10, 14

¹¹³ GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 60

beránka. (...) Z toho je jasné, že tento chléb a toto víno jsou symboly, názornými příklady, jimiž můžeme dosvědčovat svou víru a jimiž vyhlášíme, že si trvale přivlastňujeme užitky jeho života, který za nás vylil na Golgotě.“¹¹⁴

Pravidelnou účastí na tomto obřadu si připomínáme Kristovu oběť na kříži a zároveň Jeho zmrtvýchvstání. Tato zvěst je pro nás požehnáním a inspirací, abychom i my mohli vítězit nad hříchem. Večeře Páně je také pozváním k díkůvzdání za všechna Boží požehnání, především pak za společenství s Otcem a Jeho Synem v moci Ducha svatého a společenství s ostatními věřícími. V neposlední řadě nám večeře Páně připomíná i eschatologický rozměr této slavnosti – Beránkovu svatební hostinu.¹¹⁵

Diskuze v letničně-charismatických církvích probíhá v rámci několika témat. Základní otázka rozdělující katolickou církev a protestanty je tzv. problematika eucharistické oběti.¹¹⁶ Reformace však odmítla myšlenku, že eucharistie je obětním aktem (ve smyslu nekrvavého obětování Krista).¹¹⁷ Pokud reformační církve hovoří o oběti, mají na mysli v první řadě oběť chvály, díků a vyznání;¹¹⁸ letniční, včetně „nekatolických charismatiků“, jsou s nimi v tomto ohledu zajedno.

Dalším tématem diskuze je přítomnost Ježíše Krista v živlech – v chlebu a vínu. Ačkoli většina letničních nevnímá památku večeře Páně z hlediska sa-

---

¹¹⁴ „This prepares us to regard the Lord's Supper as a memorial feast, just as the Passover was. (...) By this it is clear that the bread and wine are symbols, object lessons, by which we testify to our faith and by which we proclaim our continual appropriation of the benefits of His life which was outpoured for us at Calvary.“ HORTON, *What The Bible Says About The Holy Spirit*, 119. Více v: HORTON, *Systematické teologie*, 576–577

¹¹⁵ MENZIES a HORTON, *Biblické doktríny z letniční perspektivy*, 114

¹¹⁶ Více v: KOLÁŘ, *Eucharistie – svátost jednoty*,
<http://www.getsemany.cz/node/757>[2016-04-01]

¹¹⁷ FILIPI, *Hostina chudých*, 93. Více v: PÖHLMANN, *Kompendium evangelické dogmatiky*, 324

¹¹⁸ FILIPI, *Hostina chudých*, 92

kramentální teologie,¹¹⁹ při bližším pohledu zjistíme, že letniční hnutí osciluje mezi reformovaným (kalvínským) přístupem a přístupem zwingliánským.¹²⁰ Objevují se však i hlasy po návratu k liturgii, respektive po spojení liturgického a entuziastického přístupu ke slavení večeře Páně. Macchia připouští, že letniční mohou být „alergičtí“ na sakramentalismus tradičního pojetí večeře Páně, neboť jejich teologie je spíše „teofanická“ než „inkarnační“. Nicméně věří, že letniční a katolíci se navzájem mohou od sebe učit.¹²¹ Větší příklon ke kalvinismu vykazují rovněž Duffield a Van Cleave, když odmítají památku večeře Páně jako pouhou připomínku, která nezprostředkovává žádné požehnání.¹²² Oproti nim například Horton a Menzies trvají na tom, že večeře Páně je „vzpomínkovou, poučnou a inspirativní“ věcí spíše než sakramentální. Rituál či svátost zůstávají pak v pozadí a jakékoliv požehnání, které může člověk z obřadu získat, je přísně „věcí srdce“.¹²³

Nicméně Green v závěru své studie dokládá, že obřad večeře Páně nemá ve většině letničních bohoslužeb přední místo. Letniční slaví obvykle večeři Páně nepravidelně (jednou za měsíc, jednou za čtvrt roku), takže valná většina bohoslužebných setkání je více zaměřena na chvály, modlitby a kázání než na eucharistii.¹²⁴

Můžeme si položit otázku, zde se tento vývojový trend pomalu a jistě neobjevuje i v letniční církvi v ČR.

---

¹¹⁹ HORTON, *Systematická teologie*, 571

¹²⁰ GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 22

¹²¹ Citát MACCHIA v knize GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 35–36

¹²² Citát DUFFIELD and VAN CLEAVE v knize GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 18

¹²³ Citát HORTON and MENZIES v knize GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 21

¹²⁴ GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 316

2.3.2 *Diskuze probíhající v Apoštolské církvi*

Apoštolská církev v ČR chápe večeři Páně podobně jako její partnerská organizace Assemblies of God jako připomínkový obřad. Ježíšova slova „*Toto jest mé tělo ... Toto jest má krev*“ (Mt 26,26.28) chápala vždy ve smyslu *jako* mé tělo, *jako* má krev. Zrovna tak i bohoslužba bez eucharistie je chápána jako zcela plnohodnotná.¹²⁵

V popředí diskuze v českém prostředí je otázka: „Kdo může přistupovat k večeři Páně?“ Vzhledem ke kořenům letničního hnutí (methodismus, Hnutí svatosti, pietismus) je „laťka nasazena vysoko.“ Kázání zaměřená na křesťanskou dokonalost ještě více umocňují exkluzivistické pojetí účasti na této slavnosti. Letniční i „charismatici“ shodně trvají na aktivním přístupu ke křesťanské víře. Večeře Páně je vyjádřením smlouvy Nového zákona a křesťan pokřtěný v raném dětství, aniž by víru vyznal jako své osobní přesvědčení a nečinil pokání, není k památce večeře Páně zván.¹²⁶

Obecně platí, že kázněný člen církve se památky večeře Páně neúčastní.¹²⁷ Podle Drápala je staršovstvo sboru oprávněno odepřít přístup k večeři Páně těm, kteří svévolně hřeší.¹²⁸

Zcela originální přístup přináší Cole.¹²⁹ Jelikož jeho názor ovlivňuje některé duchovní v Apoštolské církvi, považují za důležité tento pohled uvést. Dle jeho mínění by se měli večeře Páně účastnit všichni, dokonce i „nevěřící“. Památka večeře Páně se tak stává metodou zvěstování evangelia. Aby nedocházelo ke znevažování obřadu – je důležité splnit určité podmínky, mezi něž patří

---

¹²⁵ ERC, *Křest Eucharistie Duchovenská služba v církvích ERC*, 7

¹²⁶ DRÁPAL, *Večeře Páně*, 56–57

¹²⁷ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-02-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-02-16]), 3–4

¹²⁸ DRÁPAL, *Večeře Páně*, 58

¹²⁹ Cole je zakladatelem sborů oslovujících mladé lidi v postmoderní společnosti a propagátorem tzv. organické církve.

atmosféra lásky a přijetí, společné jídlo a zvěstování naděje v Ježíši Kristu.¹³⁰ Manning jeho názor doplňuje: „*Každému, komu je v neděli ráno dovoleno naslouchat kázání slova, by mělo být dovoleno účastnit se i večere Páně. Kristus přece přichází k bezbožným.*“¹³¹

Předmětem diskuze jsou i další otázky – například – „Jak často slavit památku večere Páně?“ Anebo: „Kdo může tuto památku vysluhovat?“ Apoštolská církev poskytuje v těchto otázkách určitou míru volnosti.¹³²

„Umývání nohou“¹³³ patřilo mezi ranými letničními k častým jevům. Již v roce 1907 považoval Seymour mytí nohou za jeden ze tří obřadů, vedle památky večere Páně a vodního křtu.¹³⁴ V rámci Apoštolské církve se mytí nohou konalo do roku 1989. Po revoluci zůstalo výsadou pouze historicky starších sborů a postupně vymizelo.¹³⁵ V dnešní době je obřadem spíše výjimečným.¹³⁶ Podobně je tomu i s druhem chleba a vína, dnešní zvyklosti připouští chléb kvašený i nekvašený, víno alkoholické stejně jako nekvašenou hroznovou šťávu. Diskuze o podobě elementů byla charakteristická pro dobu totality a raná devadesátá léta. Svou roli tehdy hrála upřímně míněná snaha do detailů zachovat vzory předkládané v Písmu svatém.

---

¹³⁰ COLE, *Církev 3.0*, 178

¹³¹ MANNING, *Uchvácen Kristem*, 33

¹³² Viz kapitola 3.1.1 Ústava Apoštolské církve.

¹³³ J 13, 1–20

¹³⁴ GREEN, *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper*, 32

¹³⁵ Podle mého názoru hrají roli dva hlavní důvody: prvním důvodem je postupný přesun bohoslužeb z bytových prostor do větších bohoslužebných sálů, kde již nebylo potřebné technické zázemí, a druhým důvodem byl příliv nových členů z prostředí, kde se umývání nohou nepraktikovalo.

¹³⁶ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-02-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-02-16]), 8. (Také viz Příloha č. 3–5.)

2.3.3 Výzkum v JAR a anketa v ČR

Zajímavá zjištění přináší následující výzkum. Cílem tohoto výzkumu – „The Spirit and the meal as a model for Charismatic worship: A practical-theological exploration“, publikovaného v roce 2013, bylo lépe pochopit, zda charismatické bohoslužby mohou mít v budoucnu prospěch z integrace pohledu na tradice spojené s pokrmy, zejména se slavením večeře Páně. Empirický (prakticko-teologický) výzkum proběhl ve třech charismatických (autoři v textu uvádějí „sbory s letniční nebo charismatickou vírou i praxí“) sborech v jihoafrickém Gautengu.¹³⁷

Výzkum jen potvrdil má osobní pozorování praxe památky večeře Páně v letničních sborech AC. Jde o zdánlivý rozpor: na jednu stranu se večeře Páně jeví jako okrajová záležitost, často vytěsněná na konec bohoslužeb či zcela nesystémově integrovaná do jejího průběhu. Na druhou stranu osobní rozhovory s členy sboru v rámci výzkumu potvrdily hluboký osobní dopad na zúčastněné.

Domnívám se, že máme před sebou fenomén, kterým se budu podrobněji zabývat v další části své práce. Na jednu stranu památka večeře Páně opouští mantinely jasně stanovené liturgie tak, jak to známe z tradičních církví, na druhou stranu rozhodně nemůžeme říci, že v osobní rovině jde o bezvýznamnou záležitost.

Všem 27 respondentům, kteří se zúčastnili výše uvedeného výzkumu, byla položena otázka, zda má pro ně večeře Páně význam. Všichni odpověděli kladně. Zde je několik jejich odpovědí:

---

¹³⁷ DENNY & WEPENER, The Spirit and the meal as a model for Charismatic worship: A practical-theological exploration. *HTS Theologiese Studies/Theological Studies*. [online]. 2013, 1–2 s. [cit. 2016-04-01].

- *Účast je pro ně usvědčením a výzvou.*
- *Účast je pro ně rovněž připomínkou oběti Ježíše Krista.*
- *Účast jim připomíná, že mají být naplněni láskou a starostlivostí.*
- *Účast je pro ně také ujištěním, že jsou osvobozeni od hříchu a přijali odpuštění.*
- *Účast je pro ně novým spojením s Ježíšem.* ¹³⁸

Ve stejném duchu odpověděli na podobnou otázku v rámci ankety provedené denominačním časopisem AC Život v Kristu oslovení jedinci. Jejich odpovědi lze shrnout do slov „osobní chvíle“, „poznání Kristovy lásky“, „ujištění a utvrzení o Boží věrnosti.“¹³⁹

2.4 Shrnutí

Památka večeře Páně je fenomén, který od chvíle svého ustanovení po dnešní dobu prošel a stále prochází vývojem. Je až udivující, jak jedna ze stěžejních svátostí církve připouští tolik možností výkladu a různých aplikací.

Budiž základním konstatováním, že slavnost večeře Páně je důležitá. Skutečnost této důležitosti si v různých dobách lidé uvědomovali rozličnými způsoby. Svá stanoviska dávali najevo opět velmi rozmanitě – od teologických diskuzí až po válečná tažení. Jakkoliv se může zdát, že se její význam v současných letničních a charismatických církvích vytrácí – jak předložený výzkum, tak i současní letniční teologové opakovaně její význam podtrhují.

---

¹³⁸ • *Participation convicts and challenges them. • Participation also reminds them of the sacrifice of Christ. • Participation reminds them to love and be caring. • Participation is also an affirmation that they are free from sin and forgiven. • Participation reconnects them with Jesus.*“ Vice v: DENNY & WEPENER, The Spirit and the meal as a model for Charismatic worship: A practical-theological exploration. *HTS Theologiese Studies/Theological Studies*. [online]. 2013, 5 s. [cit. 2016-04-01].

¹³⁹ *My a Večeře Páně*, 8 (Anketa proběhla v roce 2013. Časopis Život v Kristu zaznamenává pouze její malou část.)

Druhým důležitým shrnutím pro mne osobně je změna pohledu na památku večeře Páně ve srovnání tradiční církve¹⁴⁰ a letničně charismatického hnutí. Tradiční pojetí klade větší důraz na liturgický průběh se svou precizností a důstojností, letniční a „charismatici“ více zdůrazňují spontánnost a emocionalitu. Předmětem diskuze v tradičních církvích jsou otázky teologického charakteru, pro letničně charismatické hnutí toto, jak se zdá, není až tolik důležité. Jejich zaměření je více na prožitek¹⁴¹, možná subjektivní a neuchopitelný, ale rozhodně ne nedůležitý.

---

¹⁴⁰ Výraz „tradiční církve“ vnímám z historického hlediska – v protikladu k novým církvím – vzniklým zejména v polistopadových letech.

¹⁴¹ Srov.: FILIPI, *Křesťanstvo*, 166

3 VEČEŘE PÁNĚ V PRAXI SBORŮ APOŠTOLSKÉ CÍRKVE

„Večeře Páně je pro mne hodně osobní chvíle, kdy si připomenu, že pro lásku se opravdu dá umřít a že nechápu, proč to udělal, ale hrozně moc si toho vážím.“¹⁴² (Z ankety uvedené v denominačním časopise AC Život v Kristu.)

Dějiny církve jsou v jistém smyslu i dějinami památky večeře Páně. Jelikož není mnoho dokumentů o praxi večeře Páně v rané církvi – „dochovalo se jen malé množství písemných pramenů popisujících jejich přesný průběh“¹⁴³ – otevírá se zde velký prostor pro nejrůznější interpretace.

Je smutným faktem, že památka večeře Páně z hlediska dějin není jen obřadem, který by křesťany spojoval, ale právě naopak – na cestě k jednotě je překážkou právě rozdílné porozumění v přístupu k této slavnosti.¹⁴⁴

3.1 Oficiální dokumenty církve

K oficiálním dokumentům církve, které se vztahují k památce večeře Páně, patří pouze Ústava AC a Řád AC. Apoštolská církev ve své polistopadové existenci neřešila otázky týkající se večeře Páně, jež by ji vedly k formulování a vyhlášení oficiálních stanovisek. Svou roli zde hraje rovněž určitý odmítavý přístup vůči psaným dokumentům teologického charakteru – letniční tradičně prohlašovali, že jediným vodítkem jejich víry je Písmo svaté. Dokladem tohoto postoje je i fakt, že druhý ze zmíněných dokumentů – Řád církve – vlastně ani status oficiálního dokumentu nezískal. V roce 2002 na celocírkevní konferenci AC nebyl nadpoloviční většinou delegátů přijat a zůstal v roli „doporučeného, nikoli povinného dokumentu.“ To znamená, že představuje dolo-

---

¹⁴² *My a večeře Páně*, 8

¹⁴³ KLÍČOVÁ, *Vzestup křesťanství: dějiny prvních pěti století církve*, 35. Viz KUNETKA, *Eucharistie v křesťanské antice*, 157

¹⁴⁴ Srov.: MRÁZEK, *Večeře Páně dnes*, 31

ručené vodítko pro praktické otázky života církve, avšak sborům se ponechává prostor, zda se řádem nechají inspirovat či nikoli.

3.1.1 Ústava Apoštolské církve

„Církev Kristova je obecnství těla a krve Ježíše Krista, což je vyjádřeno slavením památky Večeře Páně podáváním chleba a vína. Přijímat Večeři Páně přísluší jen těm, kteří jsou očištěni a vykoupeni krví Kristovou a tím připojeni k Jeho církvi.“¹⁴⁵

Stručné vyjádření slavení památky večeře Páně zahrnuje dva důležité teologické principy: jde o nejhlubší podstatu církve, totiž Kristovo tělo, a dále pak podmínky pro přijímání – připojení k církvi skrze očištění Kristovou krví. Ústava AC se zmiňuje ještě o třech dalších specifických souvislostech týkajících se obřadu večeře Páně: za prvé jde o stanovení principu vysluhování pod obojí¹⁴⁶, druhá souvislost je uvedena ve spojení s povinnostmi pastora a třetí souvislost ve spojení se sborovou kázní.

„Pastor sboru je statutárním zástupcem sboru. Je povinen svědomitě duchovně pečovat o členy v jemu svěřeném sboru a zodpovídá (Žd 13,17) za věrouku, duchovní stav a práci sboru seniorovi, biskupovi a Rada Apoštolské církve. Spravuje sborové bohoslužby, přípravu pracovníků, biblické vyučování, křty a vysluhování Večeře Páně, pohřby, svatby, požehnání dětem, pastorační péči o členy a vykonávání kázně.“¹⁴⁷

---

¹⁴⁵ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 2

¹⁴⁶ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 8

¹⁴⁷ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 4. (Zvýrazněno autorem práce.)

Ústava definuje, že vysluhování památky večeře Páně je pověřen pastor sboru, ale nehovoří o tom, zda je tím **jediným**, kdo může obřad vysluhovat. AC klade důraz na zapojení laiků do mnoha úrovní služeb, proto je nutné se tím zabývat. Ani zde však není jiný psaný pokyn, spoléhá se na sborové pracovníky, že slavení večeře Páně bude spojeno s patřičnou úctou a důstojností. Běžná sborová praxe ukazuje, že pokud večeři Páně vysluhuje někdo jiný než pastor, jedná se o člena Rady starších, popřípadě člověka, jenž je v daném sboru respektován a přijímán.

„Napomenutí před sborem, které se souhlasem starších (§ 10) vykoná pastor nebo druhý pastor sboru. Jde-li o čin veřejného pohoršení, odvolá pastor kázněného ze služby a vyloučí ho z účasti na Večeři Páně.“¹⁴⁸

Zde samozřejmě může vzniknout otázka: „Co je to čin veřejného pohoršení?“ Vnímání této problematiky se může sbor od sboru lišit, ale obecně jde o porušení pravidel křesťanské morálky a etiky. Extrémním příkladem může být např. manželská nevěra.

3.1.2 Řád Apoštolské církve

Řád AC věnuje slavnosti večeře Páně nepatrně větší prostor. Pátá část Řádu: „Křest ve vodě, křest v Duchu svatém, večeře Páně a požehnání (§ 14 Ústavy AC)“ uvádí, že památka večeře Páně významným způsobem upevňuje a posiluje jednotlivce i společenství. Dále konstatuje, že při tomto obřadu slouží bratři a sestry sborem či církví pověřeni.¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 3–4. (Zvýrazněno autorem práce.)

¹⁴⁹ Řád Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 8

Ačkoli je i toto prohlášení poměrně stručné, přesto vypovídá o tom, že památka večeře Páně je významná a má vliv na duchovní život jednotlivce i společenství. Dále prohlašuje, že vysluhovat může kdokoli, kdo je pověřen, což znamená vysokou míru variability. Může to být prakticky kdokoliv, pověření je ale nutné. Poslední konstatování se týká genderové vyváženosti ve vysluhování památky večeře Páně.

První zmínka Řádu církve upravující průběh památky večeře Páně stanoví další principy a pravidla:

- **Odkaz na slova ustanovení** – L 22, 19–20; 1K 11, 23–32. Je nutné pamatovat, že Řád je pouze „návodný“, obřad večeře Páně tedy není vázán pouze na tyto biblické texty.
- **Duchovní kritéria** – zde Řád zdůrazňuje duchovní znovuzrození, snahu o posvěcený život podle Písma i svědomí a ochotu vyznávat své hříchy před Bohem.
- **Důraz na místní sbor** – Řád doporučuje k přijímání večeře Páně preferovat především domovský sbor.
- **Účastníci z jiných církví** – Řád umožňuje přístup k večeři Páně i členům jiných církví. Slovy jiné církve je zde myšlena jakákoli křesťanská církev, důraz není tedy kladen na výčet církví na základě doktrinální blízkosti, nýbrž na osobní duchovní život jednotlivce, jeho duchovní znovuzrození. Otázku posouzení duchovního znovuzrození Řád neřeší, je ponechána na jednotlivých sborech.¹⁵⁰ V praxi většinou probíhá formou krátkého výkladu, jímž je obřad večeře Páně uveden.¹⁵¹

---

¹⁵⁰ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na účastníky večeře Páně

¹⁵¹ Řád Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 9

Další zmínky o slavení večeře Páně nalezneme v oddíle nazvaném „Bohoslužebný řád.“ Ve své první části se věnuje obecným otázkám zaměřeným na podstatu bohoslužebného shromáždění:

- **Obsahově** má shromáždění zahrnovat na prvním místě zvěstování evangelia skrze čtení Písma, kázání a duchovní dary, dále pak osobní svědectví účastníků, modlitby, zpěvy, dobrovolnou sbírku aj. Jako součást shromáždění je uvedena i slavnost večeře Páně.
- **Z liturgického hlediska** mají shromáždění značnou volnost. Zdůrazněna je srozumitelnost, budující prvek a misijní zaměření. V modlitbách je dán prostor všem účastníkům.¹⁵²

Druhá část Bohoslužebného řádu se specificky soustředí na samotný obřad večeře Páně. Zde jsou uvedeny další principy a pokyny, které jsou ve větší či menší míře ve sborech uplatňovány:

- **Otázka četnosti** slavení památky večeře Páně – Řád církve ukládá minimální počet šestkrát do roka. Jak je tomu v porovnání se skutečností, uvádím v části Dotazníkový průzkum.¹⁵³ O datu rozhoduje rada starších sboru, doporučuje se pravidelnost.
- **Otázka příležitosti** – památka večeře Páně se slaví zpravidla v rámci nedělního shromáždění, v úvahu přichází i jiné bohoslužebné příležitosti. I zde má konečné slovo Rada starších. V praxi bývá večeře Páně slavena například na domácích skupinkách, letních dovolených, mládežnických programech a dalších akcích.¹⁵⁴

---

¹⁵² Řád Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 16

¹⁵³ Viz kapitola 3.3.1 Dotaz na četnost

¹⁵⁴ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na příležitost

- **Otázka vysluhujícího** – zde Řád uvádí, že vysluhujícím je zpravidla pastor, který ve své nepřítomnosti může pověřit i jiného člena Rady starších. Jelikož sbory AC mají kromě pastora ještě druhého pastora (termín „druhý pastor“ nenaznačuje výčet či pořadí, jedná se o titul), v praxi se pastoři obvykle střídají. V rámci jiných akcí může být tato povinnost delegována na další osobu, někdy i mimo Radu starších (v tomto bodě se praxe rozchází s Řádem).¹⁵⁵
- **Otázka duchovní přípravy** – v tomto bodě Řád nespécifikuje, co je přípravou myšleno. Obecný zvyk a standard většiny sborů stanoví, že k památce večere Páně nepřistupuje jedinec, kterému to jeho svědomí nedovolí, například z důvodu aktuálního nezvládnutého konfliktu ve vztazích. Příprava tedy spočívá ve zpytování vlastního svědomí, zda některá okolnost nevyklučuje účast na památce večere Páně. Proces přípravy samozřejmě umožňuje lidem smíření, například omluvu, prosbu za odpuštění či vyznání konkrétního hříchu v rámci daného shromáždění.
- **Otázka účasti nemocných** na večeri Páně – zde se doporučuje, aby bylo zajištěno přijímání večere Páně dlouhodobě nemocných. Ideální je, aby se u lůžka nemocného přijímání účastnilo více bratrů a sester, kteří mají k nemocnému blízký vztah.
- **Ostatní otázky** – zde se opakuje instrukce k situaci, kdy je hostem člen z jiné církve. Namísto požadavku „duchovního znovuzrození“ je zde požadavek „vyznávat Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele“. Dalšími pokyny jsou povinnost náležitého vysvětlení obřadu a doporučení k napomínání těch, kteří nežijí se svými bližními v pokoji.¹⁵⁶

---

¹⁵⁵ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na příležitost

¹⁵⁶ Řád Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-04-16\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-04-16]), 17

Další zmínka o památce večere Páně se nachází v sedmé části Řádu církve: „Slib ustanoveného pastora sboru.“

*„Slibuješ, že se budeš podřizovat Bohu, jeho slovu a autoritám církve? S Boží pomocí budeš věrně a opravdově zvěstovat Boží slovo, zachovávat Ústavu AC a Řád AC, věrně a nestranně konat pastýřskou službu? Budeš pilný v osobním studiu Písma svatého a v modlitbách? Budeš sloužit bratřím a sestrám křty a **Večeří Páně** a vyvaruješ se všeho, co by mohlo narušovat bratrství, řád a jednotu v církvi?“¹⁵⁷*

Zde je třeba uvést skutečnost, že současný slib pastora je oproti Řádu církve aktualizován¹⁵⁸ a zmínku ohledně památky večere Páně vypouští. Jak bylo uvedeno, Řád má pouze doporučující hodnotu a vyjadřuje vnímání služeb v AC na konci dvacátého století. Církev se tehdy obávala přílišné „návodnosti“ v jednotlivých člancích, proto Řád nebyl většinou přijat.

Poslední zmínka v souvislosti s památkou večere Páně se týká „vizitačního řádu“, který stanovuje obřad večere Páně jako jednu z oblastí, jež má být předmětem vizitace. Ve své formalizované podobě, tak jak jí uvádí Řád, se v současnosti vizitace neprovádí, její účel naplňují jiné mechanismy.¹⁵⁹

---

¹⁵⁷ Řád Apoštolské církve, <http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac>[2016-04-16], 22. (Zvýrazněno autorem práce.)

¹⁵⁸ Aktualizace slibu proběhla u příležitosti změny na postu biskupa církve v roce 2008.

¹⁵⁹ Řád Apoštolské církve, <http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac>[2016-04-16], 23. (Jinými mechanismy jsou například příležitostné návštěvy biskupa či seniora oblasti ve sborech AC.)

3.2 Praktické aspekty večeře Páně

3.2.1 Příprava večeře Páně

Příprava obřadu začíná oznámením události. Ve sborech AC bývá večeře Páně slavena pravidelně (např. každou první neděli v měsíci),¹⁶⁰ členové sboru tedy dopředu vědí, kdy památka večeře Páně proběhne. Kromě toho tato událost bývá uvedena prostřednictvím informačních médií (informační bulletin, webové stránky, program na sborové nástěnce aj.).

Průběh slavnosti večeře Páně je příležitostí k zapojení dobrovolníků. Jde o pečení chleba (pokud se používá nekvašený), zajištění vína či vinného moštu a péče o kalich (kalíšky), popřípadě další předměty. Principem je příležitost ke službě laiků, nikoli samotné zajištění průběhu památky večeře Páně (tu je schopen zajistit sám pastor i ve středně velkém sboru).

Památka večeře Páně v řadě sborů znamená i změnu uspořádání bohoslužebných prostor. Obvykle jde o bíle prostřený stůl s kalichem (kalíšky) a táce (miska) s pečivem umístěné v blízkosti kazatelny.

Takto připravený stůl má roli symbolickou, účastníkům je během bohoslužby viditelně připomínáno, že tento den proběhne večeře Páně. Dále má rovněž roli praktickou – bohoslužba plynule přechází ke slavení večeře Páně, aniž by nastal nějaký organizační či časový deficit.

Otázka kvašeného či nekvašeného chleba není otázkou doktrinní správnosti (ačkoli tomu tak v minulosti někdy bylo), ale otázkou kulturně estetickou. Na mnoha místech se používají nekvašené, ploché chlebové placky po vzoru pečiva z Blízkého východu.

---

¹⁶⁰ Kapitola 3.3.1 Dotaz na četnost

Výjimkou ale není běžný konzumní chléb nakrájený na malé kousky či ve formě krajíců, z nichž si účastníci sami ulamují.¹⁶¹

Podobně je tomu i s vínem – je možné použít jak kvašené víno, tak i nekvašený hroznový mošt. Řada sborů preferuje nekvašený mošt (nebo jsou k dispozici obě varianty), a to ryze z praktických důvodů: nenabízet alkohol lidem, kteří měli v minulosti problém s touto závislostí, a též je brán ohled na řidiče motorových vozidel, pro které by mohl být alkohol nežádoucím rizikem.¹⁶²

V menších sborech je používán kalich, nejčastěji kovový nebo keramický. Větší sbory dávají přednost speciálním setům s individuálními kalíšky – z důvodů jak hygienických, tak i praktických. Pokud se ale má zdůraznit mimořádnost dané chvíle, dává se přednost společnému kalichu – význam kalicha jako symbolu jednoty je výmluvný.¹⁶³

3.2.2 Průběh večeře Páně

Průběh nemá ve sborech AC přesně stanovenou formu. Ten, kdo je pověřený vedením celého obřadu, stojí většinou za kazatelnou, odkud se čte krátký biblický text (nejčastěji slova ustanovení, avšak toto není podmínkou), po němž následuje stručný výklad (aktualizace biblického poselství). Rovněž se doporučuje připomenout podmínky, za jakých lze večeři Páně přijímat. Toto vysvětlující slovo je na místě zejména ve velkých sborech, kde se nemusí všichni účastníci navzájem znát a přijímání je záležitostí osobního svědomí jednotlivce. Nicméně je dáván prostor k osobní zodpovědnosti všech zúčastněných.¹⁶⁴

---

¹⁶¹ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na typ chleba a vína

¹⁶² Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na typ chleba a vína

¹⁶³ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na průběh

¹⁶⁴ Viz kapitola 3.3.2 Dotaz na průběh

Po přečtení a výkladu zpravidla následuje modlitba, většinou poděkování za Ježíšovu oběť. V prostředí AC se nepoužívají liturgické modlitby, obsah zde tvoří zejména děkování a vyznání, modlitba není tvořena předem, preferuje se zcela spontánní přístup. Tím letniční zdůrazňují svou vázanost především vzory Písma svatého před později stanovenými standardními texty.¹⁶⁵ Z toho důvodu je zde značná variabilita, zapojit se mohou předem stanovení starší, z nichž jeden pronese děkovnou modlitbu za chléb a druhý za víno. V menších sborech lze vyzvat shromáždění ke spontánním modlitbám. Modlitbu může pronést i ten, kdo památku večere Páně vysluhuje.¹⁶⁶

Po modlitbách bývají účastníci vyzváni k přijímání. I zde je možné použít více variant: v menších sborech například mohou být účastníci vyzváni, aby přišli dopředu a seřadili se do půlkruhu. Jindy přichází ke stolu jako jednotlivci nebo manželské páry. Ze stolu vezmou kousek pečiva a kalíšek s vínem, ztiší se k modlitbě a přijímají večeri Páně. Manželé či přátelé se navzájem mohou vyzvat ke společnému rozlomení chleba.

Ve větších sborech je organizačně přijatelnější chléb a víno roznášet do řad. Toto je úkol pro sborové diákoný, popřípadě k tomu účelu stanovené dobrovolníky. Úcta k Bohu opět bývá vyjádřena tichou modlitbou, manželé či jednotlivci se mohou navzájem podělit rozlomením chleba.¹⁶⁷

Průběh památky večere Páně je obvykle doprovázen chvalozpěvy (tichou hrou a zpěvem hudební skupiny) a ti, kteří již přijímali večeri Páně, se mohou připojit ke zpěvu. Po skončení přijímání může být chvíle spontánních modliteb, popřípadě může pastor (či jiná pověřená osoba) vyzvat přítomné ke konkrétním modlitbám.

---

¹⁶⁵ FILIPI, *Pozvání k oslavě*, 215

¹⁶⁶ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na průběh

¹⁶⁷ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na průběh

Délka trvání celého obřadu není pevně stanovena, památka večeře Páně bývá nejčastěji zařazována na závěr shromáždění, popřípadě na jeho počátek – rozhodující jsou praktické ukazatele.

3.2.3 *Některé otázky ohledně večeře Páně*

Obvyklou diskusní otázkou je *věk dětí*, které mohou přijímat večeři Páně. Zde obecně platí, že věk prvního přijímání souvisí se křtem vodou – nepokřtěným se většinou večeře Páně nevysluhuje. U křtu pak platí, že v AC jsou pokřtěni ti, kteří jsou schopni pochopit smysl této události – tedy význam Ježíšova ukřižování ve vztahu k jejich vlastní hříšnosti. Vedení dětí ke křtu samozřejmě musí probíhat v rovině jejich porozumění, ale důraz je kladen na osobní rozhodnutí dítěte.¹⁶⁸

Podobnou otázkou je přijímání večeře Páně *jedinci s mentálním postižením*. V této oblasti neexistují v AC směrnice, většina sborů se však přiklání k inkluzivnímu chápání tohoto obřadu (osobně jsem se s vyloučením těchto jedinců nesetkala).

Jedinci v kázni jsou vyloučeni z účasti na památce večeře Páně do okamžiku upřímného pokání. Dále jsou vedeni ke zvážení přijímání večeře Páně ti, kteří sice nejsou předmětem formální kázně, ale žijí v konfliktu se svým okolím (manžel/manželka, společenství sboru aj.), anebo jim svědomí z jiných důvodů nedovolí účast na tomto obřadu.

Na některých místech jsme svědky i jistého *experimentování* se slavením památky večeře Páně – například rozdávání sladkých bonbónů malým dětem. Děti mají sklony napodobovat dospělé a bonbón byl nabídnut místo chleba, aby

---

¹⁶⁸ Dětem, které nepřijímají památku večeře Páně, je vyprošováno požehnání. Srov.: ERC, *Křest Eucharistie Duchovenská služba v církvích ERC*, 6

děti „nepřišly zkrátka“. V daném sboru tato praxe přerostla i v podávání bonbónů účastníkům, kteří z určitých důvodů nemohli večeři Páně přijímat. Jelikož tato praxe měla řadu odpůrců, zůstalo u experimentu, který byl později opuštěn a nenalezl širší oblibu.

Další otázka se týká *Boží přítomnosti* při slavení památky večeře Páně. Zatímco v Římskokatolické církvi či v některých reformačních církvích je památka večeře Páně (eucharistie) otázkou hmotné Kristovy přítomnosti (účastníci přijímají Kristovo tělo), mezi letničními tomu tak není. Boží přítomnost v církvi je spojována – jednak s vnímáním církve i jednotlivce jako Božího chrámu,¹⁶⁹ jednak s aktuální přítomností Ducha svatého ve shromáždění. Letniční jsou povzbuzováni k důvěře v Pána církve aktuálně přítomného na shromáždění.¹⁷⁰ V tomto ohledu se může slavnost večeře Páně jevit jaksi „nadbytečná“, někdy se zdá obtížné definovat jinou, hlubší či odlišnou formu Boží přítomnosti během obřadu. Většina letničních dnes vnímá Kristovu přítomnost jako zpřítomnění Ježíšovy poslední večeře s jeho učedníky – jedná se o připomínkový obřad, který skrze slova Ježíše Krista „minulé činí přítomným“. Rovněž hmatatelná forma živlů (zpřítomnění těla a krve) dává účastníkům možnost hlouběji ocenit historickou Kristovu oběť.

---

¹⁶⁹ Srov.: 1K 3,16; 6,19; 2K 6,16; Ko 1,27

¹⁷⁰ Mt 18, 20

3.3 Dotazníkový průzkum

Průzkum jsem uskutečnila v rámci pastorální konference v Kutné Hoře (18. – 20. 3. 2015) mezi pastory sborů Apoštolské církve. Tehdy se průzkumu zúčastnilo celkem 35 respondentů (z celkového počtu 42 přítomných zástupců sborů). Tento průzkum má pouze ilustrativní funkci, jeho cílem bylo představit praxi večere Páně se zvláštním ohledem na pastorační aspekty. Dotazníkové šetření je v plném rozsahu v Příloze č. 1, zde uvádím pouze některé vybrané výstupy.¹⁷¹

3.3.1 Dotaz na četnost

Cílem tohoto dotazu bylo zjistit, v jaké frekvenci probíhá ve sborech slavení památky večere Páně. Respondenti měli označit jednu ze čtyř možností (viz tabulka). Výsledek uvádím ve výsečovém grafu, hodnoty jsou uvedeny v procentech.

Tabulka 1: Dotaz na četnost večere Páně

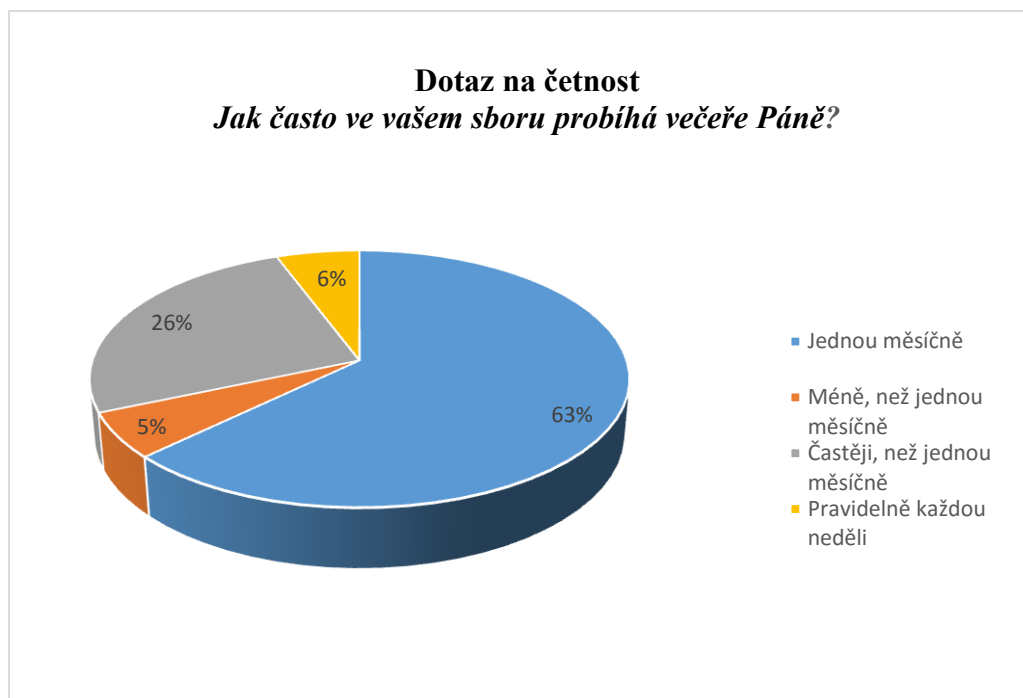
Dotaz na četnost	
<i>Jak často ve vašem sboru probíhá večere Páně?</i>	
Jednou měsíčně	22
Méně než jednou měsíčně	2
Častěji než jednou měsíčně	9
Pravidelně každou neděli	2

---

¹⁷¹ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum

Graf 1: Dotaz na četnost večere Páně

3.3.2 Dotaz na průběh

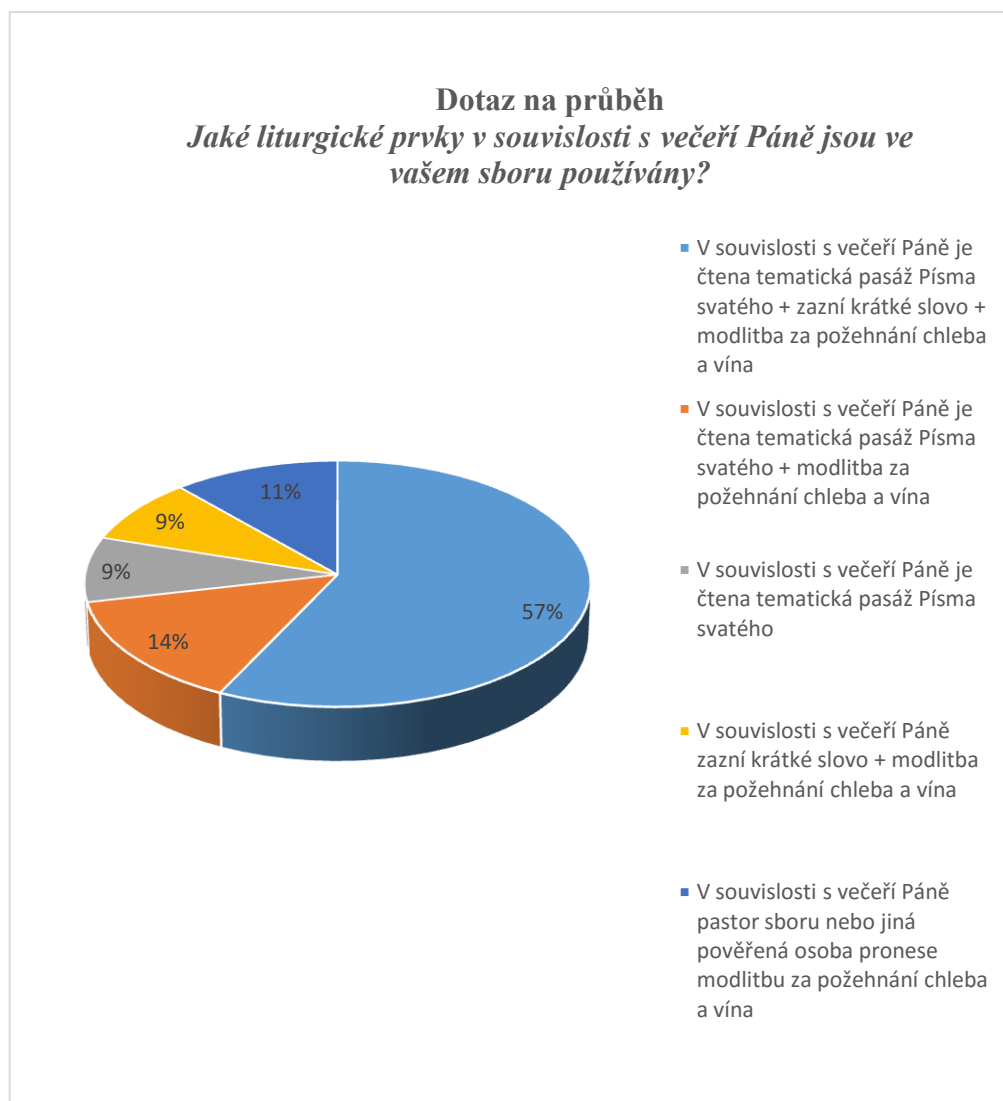
Otázky směřovaly ke zjištění liturgického průběhu památky večere Páně. Jelikož liturgie není ve sborech AC předepsána, cílem dotazu bylo zachytit odlišnost praxe od dokumentu Řádu církve.

Běžnými liturgickými prvky přítomnými u obřadu večere Páně jsou *čtení Písma svatého, průvodní slovo a modlitba za chléb a víno*. Otázka zkoumá jejich přítomnost a vzájemné kombinace. Z výsledků je patrné, že největší zastoupení mají sbory, v nichž jsou přítomny všechny uvedené liturgické prvky. Další otázky vztahující se k průběhu obřadu jsou uvedeny v Příloze č. 1.

Tabulka 1: Dotaz na průběh večeře Páně

Dotaz na průběh	
<i>Jaké liturgické prvky v souvislosti s večeří Páně jsou ve vašem sboru používány?</i>	
V souvislosti s večeří Páně je čtena tematická pasáž Písma svatého + zazní krátké slovo + modlitba za požehnání chleba a vína	20
V souvislosti s večeří Páně je čtena tematická pasáž Písma svatého + modlitba za požehnání chleba a vína	5
V souvislosti s večeří Páně je čtena tematická pasáž Písma svatého	3
V souvislosti s večeří Páně zazní krátké slovo + modlitba za požehnání chleba a vína	3
V souvislosti s večeří Páně pastor sboru nebo jiná pověřená osoba pronese modlitbu za požehnání chleba a vína	4

Graf 2: Dotaz na průběh večeře Páně

3.3.3 Dotaz na očekávání

Otázky v tomto bodu byly zaměřeny ke zjištění pastoračních aspektů památky večeře Páně – měly ukázat, jaká očekávání má pastor sboru od slavení památky večeře Páně v souvislosti s jejím vlivem na zúčastněné. Respondent

měl za úkol označit jednu z předložených možností. Znění otázek je patrné z tabulky. Výsledky ukázaly, že nadpoloviční většina respondentů (63%) přistupuje k večeři Páně s konkrétním očekáváním. Větší část z nich (37% z celku) potvrzuje, že součástí památky večeře Páně jsou přítomny duchovní dary¹⁷² i další pastorační aspekty.

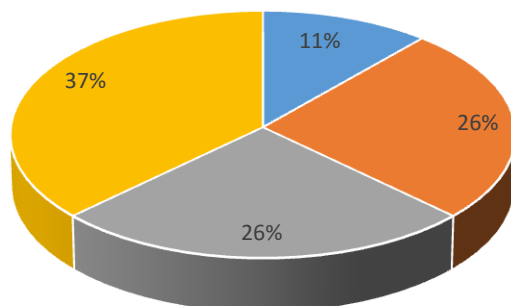
Tabulka 2: Dotaz na očekávání v souvislosti s večeří Páně

Dotaz na očekávání	
<i>Jaká jsou vaše konkrétní očekávání v souvislosti se slavením večeře Páně?</i>	
Slavení večeře Páně je pro mne obřad přikázaný Písmem svatým a nemám od něj nějaká zvláštní očekávání ve smyslu intenzivnější Boží přítomnosti či působení Ducha svatého na přítomné.	4
Slavení večeře Páně je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat (skrže dary Ducha svatého, osobní prožitek jednotlivců aj.).	9
Slavení večeře Páně je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat. S touto skutečností pracujeme – vedeme přítomné k očekávání, k otevřenosti na Boží působení.	9
Slavení večeře Páně je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat. S touto skutečností pracujeme – vedeme přítomné k očekávání, k otevřenosti na Boží působení. Toto Boží jednání rovněž zakoušíme (formou duchovních darů, uzdravení ve vztazích, povzbuzení ve víře).	13

¹⁷² Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum: Dotaz na duchovní dary

Graf 3: Dotaz na očekávání v souvislosti s večeří Páně

Dotaz na očekávání
*Jaká jsou vaše konkrétní očekávání v souvislosti se slavením
večeře Páně?*

- Slavení večeře Páně je pro mne obřad přikázaný Písmem svatým a nemám od něj nějaká zvláštní očekávání ve smyslu intenzivnější Boží přítomnosti či působení Ducha svatého na přítomné.
- Slavení večeře Páně je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat (skrže dary Ducha svatého, osobní prožitek jednotlivců aj.).
- Slavení večeře Páně je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat. S touto skutečností pracujeme – vedeme přítomné k očekávání, k otevřenosti na Boží působení.
- Slavení večeře Páně je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat. S touto skutečností pracujeme – vedeme přítomné k očekávání, k otevřenosti na Boží působení. Toto Boží jednání rovněž zakoušíme (...)

3.4 Shrnutí

Památka večeře Páně se v Apoštolské církvi řídí dvěma dokumenty, ve skutečnosti však pouze jeden z nich je církví přijat jako směrodatný. Pokyny zde uvedené jsou velmi stručné, stanoví pouze nejzákladnější instrukce.

V souvislosti s Řádem církve (který má pouze doporučující význam) lze konstatovat, že existují určité odchylky v prováděné praxi. Týkají se především otázky účasti na obřadu večeře Páně – ne všechny sbory jsou zaměřeny na přísné dodržování duchovní způsobilosti pro účast na večeři Páně.

Hlavním rysem památky večeře Páně v Apoštolské církvi (stejně jako ve většině jiných letničních církví) je značná volnost. Běžnými liturgickými prvky jsou čtení Písma svatého, krátké průvodní slovo a modlitba. I v jejich konečném provedení je patrná variabilita – text není pevně určen, výklad (průvodní slovo) není přítomen vždy a modlitby mohou zaznít jak od pastora sboru, tak i od dalších aktérů, popřípadě mohou být zcela spontánní – od jednotlivých účastníků. Volný prostor je též v užívání podoby živlů (chléb a víno), načasování obřadu v rámci bohoslužby i četnosti (frekvence) bohoslužeb s přítomností památky večeře Páně.

Podstatné je, že památka večeře Páně je běžnou praxí ve všech sborech Apoštolské církve. Charakteristickým rysem je očekávání spojené se slavením památky večeře Páně. Pouze menšina pastorů (11%) žádné očekávání neuvádí, zbytek uvedl více či méně konkrétní očekávání týkající se projevu Boží přítomnosti ve shromáždění.

4 PASTORAČNÍ ASPEKTY VEČEŘE PÁNĚ

„...já vím, že máme málo

jen stůl a v láhvi chvojí

stůl, co nás rozděluje, zároveň nás spojí

stůl, co nás rozděluje, zároveň nás spojí

první noc v novém bytě.“ (Jaromír Nohavica, Jana Kirschner)¹⁷³

Společný stůl vytváří pocit domova, zázemí, sounáležitosti. Námětem výše uvedené písně je zcela prostý fakt, že obyčejný stůl dvě osoby rozděluje, ale též vzájemně spojuje. Stůl Páně nám předkládá podobné schéma jednoty i rozdělení. Příčiny mohou být rozličné – od důrazů na teologické pojetí večeře Páně až k praktickým otázkám, kdo vlastně může být ke společnému stolování zván.

V této části práce se zaměřím na popis pastoračních aspektů večeře Páně¹⁷⁴ v rámci Apoštolské církve. Oporou se mi staly údaje z dotazníkového průzkumu,¹⁷⁵ které odrážejí praxi večeře Páně ve sborech. Dále vycházím z příběhů ze života několika žen, které napsaly své vzpomínky, a konečně z vybraných kázání vztahujících se k památce večeře Páně. Citace, které byly z kázání i příběhů použity, nejlépe vystihovaly uvedenou charakteristiku pastoračních aspektů.

Závěr minulé kapitoly poukazuje na skutečnost, že pastorační aspekty památky večeře Páně budou zřetelnější ve sborech, v nichž je tato slavnost spojena s konkrétním očekáváním.

---

¹⁷³ HORÁČEK, První noc v novém bytě. In: *Youtube* [online]. Zveřejněno 18. 8. 2012 [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qIgf0Nu4vkE>

¹⁷⁴ „Pastorační dimenze kazuálí je v současné diskuzi zdůrazňována u všech jejích částí.“ Např. rozhovor, kázání, bohoslužba. Více v: KOLÁŘOVÁ TAKÁCSOVÁ, *Pastorační aspekty křtu v současné diskuzi v německé jazykové oblasti*, <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/18409>[cit. 2016-05-15], 91–93.

¹⁷⁵ Viz 3.3 Dotazníkový průzkum. Dále také v: Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum

Pastorační aspekty jsou vzhledem k daným zjištěním propojeny s kázaným slovem a jeho důrazy, s očekávanou Boží přítomností (např. projev duchovních darů) a se vztahem jedince k Tělu Kristovu (společenství sboru), popřípadě jedné skupiny křesťanů k jiným skupinám (denominacím).

Pastorační aspekty tedy zohledňují vliv památky večeře Páně na duchovní život jednotlivce i skupiny. Na jedné straně mohou být pozitivní:

- Přinášejí povzbuzení k víře v Ježíše Krista.
- Povzbuzují k naději, k nalezení síly a odvahy v nelehkých situacích.
- Napomáhají ke vzájemnému odpuštění a smíření.

Na druhé straně však mohou být negativní, kdy památka večeře Páně slouží jako „nastavené zrcadlo“. V tomto případě bývá jedinec z obřadu vyčleněn, ať již z vlastního rozhodnutí, kdy sám sebe shledá jako „nehodného“, nebo z rozhodnutí vedoucích, kteří jedinci účast na památce večeře Páně odmítnou či nedoporučí (např. sborová kázeň).¹⁷⁶ V konečném důsledku se negativní pojetí může změnit v pozitivní, pokud napomůže jedinci k jeho zdravé sebereflexi. Lze tedy konstatovat, že popis pastoračních aspektů zahrnuje aspekty žádoucí – tedy takové, které jsou v souladu se záměrem pastora, nebo nežádoucí, k nimž dochází omylem či nedopatřením (např. když jsou dlouhodobě nemocní opomíjeni a tím vyloučeni od stolu Páně).

---

¹⁷⁶ Sborová kázeň bývá ovšem předmětem jednání staršovstva a osoba vyloučená ze společenství večeře Páně je o tomto informována předem.

4.1 Pastorační aspekty letniční bohoslužby

Bohoslužba obecně¹⁷⁷ (tedy i letniční bohoslužba) obsahuje řadu pastoračních aspektů¹⁷⁸, přičemž bohoslužba spojená se slavením památky večere Páně bývá zpravidla rozvedením a prohloubením těchto rovin.

„Věřící Apoštolské církve vidí vlastní smysl bohoslužeb v uctívání Boha, kázání a vyučování Božího slova (Mt 28,18–20) a ve vzájemné službě ve společenství s Bohem a věřícími (Mt 11,28).“¹⁷⁹

Nejvýznamnějším činitelem ve vztahu k pastoračním aspektům patří beze sporu *kázání Božího slova*. Biblická poselství směřují do různých oblastí křesťanského života a otevírají dimenze Kristova kříže společně s nadějí na nové vzkříšení.¹⁸⁰ Kázání uzavírá výzva k aplikaci vysloveného, včetně přímluvných modliteb s pastorem, kázajícím.

Další důležitý prvek bohoslužby v letničních církvích představuje *uctívání – oslava a chvála Boha*. Zpravidla se jedná o ucelený blok na počátku bohoslužby trvající cca 20 – 30 minut. Základem uctívání je společný zpěv za doprovodu hudební skupiny. Lidé během uctívání obvykle stojí, mohou však zůstat sedět, popřípadě pokleknout na zem. Účastníci bohoslužby jsou povzbuzováni k osobním modlitbám, v projevu panuje volnost, spontánnost, zatímco chaos není podporován (1K 14,40).

---

¹⁷⁷ Filipi představuje dvojsměrnost bohoslužby – pohyb směrem dolů, kdy Bůh sestupuje k Božímu lidu a sděluje sám sebe, dále pak – pohyb směrem nahoru, kdy se církve obrací k Bohu v modlitbě a chvále. Více v: FILIPI, *Pozvání k oslavě*, 29

¹⁷⁸ „...posilování ve víře, povzbuzování a potěšování (...), které se děje kázáním a vyučováním, vysluhování svátostí, návštěvami...“ BENEŠ, *Pastýřská péče v poslední dekádě 20. století a na cestě za dneškem*, 22

¹⁷⁹ Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-05-02\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-05-02]), 7

¹⁸⁰ Výklad biblické zvěsti umožňuje orientaci v nové životní etapě a posilu a povzbuzení k odvážnému vstupu do ní. Více v: Kolářová Takácsová, *Pastorační aspekty křtu v současné diskuzi v německé jazykové oblasti*, [https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/18409\[2016-05-15\]](https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/18409[2016-05-15]), 93. Srov.: FILIPI, *Pozvání k naději*, 102

Během této vzácné chvíle se mohou projevit duchovní dary (např. prorocké slovo, mluvení jazyky či jejich výklad).

K bohoslužbám v letniční církvi patří i *společenství*, které je chápáno v širším slova smyslu. Společné i jednotlivé *modlitby*, prosby jeden za druhého, přímlyvy i děkování – to vše utváří jedinečnost společenství patřící Bohu. Je třeba zmínit, že bohoslužba v církvi začíná mnohem dříve, než v oznámenou hodinu. Někteří lidé využívají tuto příležitost, přicházejí pomoci s přípravami a scházejí se k modlitbám. V letničních církvích je kladen důraz na zapojení laiků, proto před začátkem bohoslužeb bývají v prostorách církve skupinky dobrovolníků. V závěru celého bohoslužebného setkání jsou lidé zváni ke společnému stolu – v řadě sborů je zajištěno občerstvení ve formě kávy, čaje a drobného pečiva. Tento čas je časem *sdílení* – lidé jej mohou využít, jak k formálním rozhovorům na duchovní téma, tak i k přátelským setkáním. Společenství tím není vymezeno začátkem a koncem bohoslužby, ale vztahuje se na celkový společně strávený čas.

Mezi další pastorační aspekty letniční bohoslužby se řadí *svědectví*, kdy jedinci sdílí s ostatními svůj životní příběh, jehož pointou je role víry či Boží intervence v nesnadné situaci. A v neposlední řadě je to i *finanční sbírka*, obvykle provázena prezentací konkrétních misijních potřeb.

4.2 Práce s výchozími texty

V kontextu takto koncipované bohoslužby se odehrává i památka večeře Páně. V zásadě nepřináší nic nového, neboť pravdy evangelia spolu s Kristovou obětí jsou zdůrazňovány průběžně a otázka Boží přítomnosti je vázána na dílo Ducha svatého a jeho projevy během bohoslužeb. Památka večeře Páně je tedy prezentována jako připomínkový obřad.

Liturgické biblické texty, které jsou při bohoslužbách s památkou večeře Páně čteny, nejsou pevně stanoveny. Dle mého zjištění (z textů kázání) se jedná především o slova ustanovení v evangeliích, dále pak text z 1K 11,23–33. Výjimkou nejsou ani slova týkající se vyjití izraelského lidu z Egypta. V této souvislosti je uplatňována paralela mezi vysvobozením Izraele ze zajetí a vysvobozením hříšného lidu skrze Kristovu oběť. Rozhodující je, aby biblický text poukazoval na Kristův kříž.

Průvodní slovo při památce večeře Páně bývá obvykle zaměřeno na prohloubení a detailní vysvětlení významu Kristovy oběti. Na pozadí příběhu o exodu vysvětluje význam Kristovy oběti tento text kázání:

„To veliké vykoupení Bůh uskutečnil ve svém synu. Pán Ježíš proto přišel na zem, aby vykoupil svůj lid z otroctví. V tom se podobá Mojžíšovi, který vyvedl lid Izraele z Egypta, z domu otroctví a přivedl je do zaslíbené země. Cesta nebyla snadná ani krátká, zejména pro neposlušnost putujících. Tak i nás Pán Ježíš vyvedl z otroctví hříchu do zaslíbené země jeho království.“¹⁸¹

Velikonoční příběh ožívá před očima všech přítomných a jeho aktualizace zve posluchače k mimořádnému setkání. Lidé mají prostor objevit své místo v příběhu, ztotožnit se s ním a odejít povzbuzeni či více ukotveni ve víře.

Památku večeře Páně jako připomínkový obřad vyjadřuje autor následujícího textu kázání: *„Je mnoho křesťanů, kteří spoléhají na to, že bylo za ně jednou provždy zapláceno na kříži, že jsou tedy spaseni a nemusí už o nic usilovat. Význam památky večeře Páně se projevuje právě v aktuálnosti spasení – dnes jsme v Kristu, dnes máme s Ním vřelý vztah (...)“¹⁸²*

---

¹⁸¹ Příloha č. 7: Text kázání č. 2

¹⁸² Příloha č. 9: Text kázání č. 4

Někdy je památka večeře Páně prezentována z hlediska Boží smlouvy, jak je to patrné z dalšího textu kázání:

„(Bůh) ustanovil večeři Páně, abychom si stále připomínali, že tato smlouva je věčná, platná a sám Bůh za ní stojí veškerou mocí svého majestátu.“¹⁸³

4.3 Spojující aspekty večeře Páně

Mrázek předkládá: *„Ježíš svým stolováním sjednocoval. Programově spojoval různé a rozmanité lidi. Dnes večeře Páně rozděluje: různé a rozmanité denominace.“* Zdá se to být zákonité. Příkladem může být korintský sbor, ve kterém se objevily neshody a to se následně odrazilo i ve společné praxi večeře Páně. Nicméně kolem Ježíše se stále pohybovali různorodí lidé – učedníci, přesto se dokázali sejít u společného stolu. Dnes takové setkání neznamená zamlčovat vzájemné rozdíly, ale především se soustředit se na Toho, kdo spojuje.¹⁸⁴

Atmosféru sjednocení popisuje ve svých vzpomínkách autorka jednoho z příběhů takto:

„Bylo to radostné společenství jak s Pánem, tak i mezi námi, staršími i mladými. Prožívali jsme silně přítomnost Ducha svatého a radovali se, že můžeme slavit památku večeře Páně.“¹⁸⁵

Spojovací význam mají i vhodně použité symboly v průběhu obřadu večeře Páně. Symbol kalicha, z něhož všichni přijímají (malé kalíšky bývají pouze pragmatickým řešením v situacích, kdy je třeba brát ohled na hygienická hle-

---

¹⁸³ Příloha č. 10: Text kázání č. 5

¹⁸⁴ MRÁZEK, *Večeře Páně dnes*, 31–32

¹⁸⁵ Příloha č. 4: Příběh ze života č. 2

diska). Rovněž chléb, který účastníci lámou¹⁸⁶ – někdy sami, jindy navzájem jako manželské páry či přátelé – to vše podtrhuje a vyzdvihuje myšlenku jednoty. Jiným symbolem je například změna uspořádání: místo v lavicích (židlích) stojí ti, co přijímají v kruhu (nebo půlkruhu). Během modlitby se mohou spolu držet za ruce. Toto vše dotváří atmosféru jednoty a bohoslužby s památkou večere Páně se tak stávají nevšedním okamžikem.

Ve vzpomínkách z příběhů žen se objevují svědectví o obřadu o umývání nohou, které doprovázelo památku večere Páně zejména v předlistopadové fázi dějin AC. Autorka dalšího příběhu poukazuje na význam mytí nohou v souvislosti se sblížením generací:

„Nikdy nezapomenu na okamžik, kdy jsem umývala nohy jedné staré sestřičce. Když jsem poklekla a s modlitbou umývala její žilnaté nohy, byla jsem naplněna velkou láskou a úctou. Úctou ke starším lidem, rodičům atd., která ve mně zůstává dodnes. A všímám si i kolem mě, že ti, co měli tu možnost zažít večeri Páně i s umývání nohou jako děti, mají dodnes úctu ke starším, rodičům atd. Mají touhu pomáhat starým, mají srdce pro potřebné, mají větší úctu k autoritám. Troufám si říct, že to mělo velký vliv na vztahy mezi generacemi, co nyní velmi ve sborech postrádám. Mladí si starších tolik nevšímají a soustřeďují se pouze na svou generaci.“¹⁸⁷

---

¹⁸⁶ KUNETKA, *Eucharistie v křesťanské antice*, 132 („Jako byl tento lámaný chléb rozptýlen po horách, byl shromážděn a stal se jedním (chlebem), tak shromáždí svou církev z končin země do svého království. Neboť tvá je sláva a síla skrze Ježíše Krista navěky.“ Didaché 9, 4.)

¹⁸⁷ Příloha č. 3: Příběh ze života č. 1

4.4 Vymezuující aspekty večeře Páně

Církev po celou dobu své historie vzdorovala nejen vnějšímu nepříteli, ale musela se vypořádávat i s různými názorovými proudy uvnitř sebe. Jak je patrné již z novozákonních textů, apoštol Pavel mnohdy tyto „jiné proudy“ nešetřil a zahrnoval je tvrdými slovy (Fp 3,2). Ve snaze zachovat si duchovní standard se objevují v souvislosti s památkou večeře Páně slova upozorňující na vlačnost, povrchnost a hřích. K tomu se vyjadřuje tento text kázání:

„Zúčastňuj se večeře Páně, kdykoli se ti naskytne příležitost. Měj se ale na pozoru, aby se pro tebe nestala večeře Páně pouze prázdným zvykem! Nepřistupuj ke stolu Páně tam, kde se nekoná kázeň a připouštějí se všichni bez rozdílu, i lidé nekající a zjevně v hříchu žijící.“¹⁸⁸

Vymezovat se je možno i vůči jiným názorům, a to i zcela nezáměrně. K tomu může docházet tehdy, je-li význam památky večeře Páně vykládán na pozadí jiných křesťanských tradic. Účastníci obřadu si tak mohou odnést nejen pojetí upřednostňované ve vlastním prostředí, ale i pojetí „konkurenční“. Následný text, v němž se autor zamýšlí nad verši z Písma J 6,35.51–56, vykládá pojetí památky večeře Páně oproti transsubstanciačnímu chápání:

„Z toho vyplývá, že Kristus je jediným pokrmem k obživě našich duší. Prostředníkem k nasycení našich duší je jeho slovo, které je někdy schované za symboly chleba nebo vody. Jen když máme účast na Jeho těle, tedy na tom, kým pro nás je, můžeme být zachráněni a jen tak budeme vzkříšení k věčnému životu. Židé to nechápali, a mnohdy to nechápeme ani my. Opravdu jíme Kristovo tělo a pijeme Jeho krev? Ne, je to jazyk smlouvy.“¹⁸⁹

---

¹⁸⁸ Příloha č. 8: Text kázání č. 3

¹⁸⁹ Příloha č. 6: Text kázání č. 1

4.5 Rozdělující aspekty večeře Páně

4.5.1 Ti, kteří jsou „nehodni“

Apoštol Pavel napomíná tvrdými slovy korintskou církev: „*Když vy se však shromažďujete, není už to společenství Páně (...)*“ 1K 11,20. Důvod, proč se tak stalo, přibližují dva názory. Jedním z nich je neúcta ke svátosti, neboť korintští neberou ohled na nemajetné mezi sebou, a tak se při společných hostinách stává, že jedni jsou přesyceni a druzí hladoví. Druhý názor předkládá, že korintští pojmají svátostné jednání mechanicky, že toto jednání účastníka přenáší do nebe. Proto se objevuje bezohlednost ve vzájemných vztazích při společných hostinách – chudým přece stačí to, co zbude na závěr shromáždění. Vnitřní rozpojení církve však znevažuje stůl Páně. Proto apoštol Pavel dále hovoří o slovech odsouzení a provinění.¹⁹⁰

Jedná se o věc stále aktuální, neboť texty kázání opakovaně dokládají, že nejčastější téma, kterému je věnován prostor, je biblický verš: „*Kdo by tedy jedl tento chléb a pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně.*“ (1K 11,27) Toto slovo bývá obvykle vykládáno jako přistupování k památce večeře Páně s vědomím nevyřešeného hříchu. Takoví jedinci bývají varováni před účastí na tomto obřadu. Následné doporučení Písma ke „zkoumání sama sebe“ (1K 11,28) způsobuje, že tito jedinci většinou k památce večeře Páně nepřistupují. Celý obřad pak působí jako nastavené zrcadlo a dotyčným jedincům je pobídkou k tomu, aby své životní záležitosti uspořádali žádoucím způsobem.

Tento přístup se odráží v požadavku „připravenosti“ na památku večeře Páně. Jeden z textů kázání doporučuje, jak se na tento obřad náležitě připravit. Příprava se netýká pouze přímého slavení večeře Páně, ale obsahuje i doporu-

---

¹⁹⁰ FILIPI, *Pozvání k naději*, 35–36

čení, jak celý den učinit výjimečným – např. střízlivost k zábavě (televize, internet) po celý den, aby posvátnost chvíle nevyprchala s ukončením bohoslužby.¹⁹¹

Postupem času se však stávalo, že mylně chápaný požadavek dokonalosti mnohé od účasti na památce večeře Páně odrazoval. Proti tomu se někteří, zejména z mladší generace pastorů, ve svých textech kázání vymezují a zdůrazňují, že ke slavení večeře Páně je zván každý. Ona „nehodnota“ je charakterizována jako záměrná neochota řešit opravdu závažné záležitosti. Vždyť památka večeře Páně je připomínkou Kristovy oběti za hříšníky, a kdo jiný, nežli hříšník, by měl přijímat. Tito pastoři povzbuzují ostatní, aby odložili strach z „nehodného přijímání“. Důležitější je především jejich trvalá ochota zápasit s nezdary, než aktuální duchovní stav. Je zřejmé, že takto více či méně exkluzivní chápání slavnosti večeře Páně některé jedince od stolu Páně vylučovalo. Ti, kteří se v tomto vyloučení ocitali častěji anebo na delší dobu, mohli u druhých vzbuzovat otázky. Situace vyloučení sama o sobě se tak mohla stát pobídkou k řešení dané situace.

4.5.2 *Ti, kteří jsou v kázni*

Dle Ústavy AC se památky večeře Páně nezúčastňují jedinci v kázni, pokud je důvodem kázně „čin veřejného pohoršení“.¹⁹² Toto omezení platí až do okamžiku, kdy dotyčný usiluje o nápravu (činí pokání).

Společenství, které přistupuje ke stolu Páně, vytváří mimo jiné prostor k zamyšlení lidem, již se večeře Páně neúčastní. Prostředí biblického výkladu o významu památky večeře Páně, modliteb či vzájemného přijímání může při-

---

¹⁹¹ Příloha č. 8: Text kázání č. 3

¹⁹² Ústava Apoštolské církve, [http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac\[2016-05-15\]](http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac[2016-05-15]), 3–4. Více v kapitole: 3.1.1 Ústava Apoštolské církve

nést dotyčným motivaci znovu si uspořádat věci ve svém životě. Jedinci vidí, že sice jsou součástí Těla Kristova, ale *cosi je v nepořádku*. Je to vlastně příklad Boží milosti, kdy Pán Bůh jedná s člověkem přesně v místě jeho životního příběhu a nabízí obnovu jeho situace.

4.5.3 *Ti, kteří jsou opomenuti*

Od památky večere Páně jsou odloučeni také dlouhodobě nemocní jedinci. Řád církve na tuto situaci pamatuje,¹⁹³ a tak je pozitivní demonstrací bratrských vztahů, pokud jej pastor (zástupce sboru, skupina bratří a sester) navštíví a uspořádá improvizovanou památku večere Páně například v nemocničním pokoji. Takovýto okamžik je povzbuzením nejen pro nemocného, povzbuzení bývají i sami účastníci návštěvy. Je vhodné vzít s sebou i zástupce mladší generace, kteří se takto v praxi učí o vztazích ve sboru. Takový okamžik doprovází pozitivní aspekty, bývá svědectvím o vztazích v církvi. O to smutnější je, když se na jedince v osamění zapomíná, potom to, co je vyjádřením jednoty, se stává symbolem elitářství a sebestřednosti.

4.6 *Budující aspekty večere Páně*

Budujícími aspekty rozumím takové působení slavnosti večere Páně, jehož výsledkem je povzbuzení ve víře a její růst. To se odehrává ve společenství Božího lidu, které má v souvislosti s památkou večere Páně jiný, nevšední ráz. Povzbuzení ve víře přichází také na základě čtení liturgického textu a následného výkladu, na základě modliteb, popřípadě duchovních darů a samozřejmě na základě samotného přijímání chleba a vína.

Jeden z textů kázání, která jsem shromáždila, zmiňuje tři velká požehnání plynoucí z památky večere Páně:

---

¹⁹³ Viz kapitola 3.1.2 Řád Apoštolské církve

- **Je pomoci nám nuzným.** (Při večeři Páně se nám dostává zvláštní útěchy, že i když je náš život jakkoli nuzný, Ježíš se k nám nepřestává znát a přijímá nás jako spravedlivé.)
- **Vede nás k vděčnosti a chvále.** (Poukazuje na vše dobré, co nám bylo v Kristově smrti darováno a tak nás vyprošťuje z nevděčnosti.)
- **Povzbuzuje nás ke svatému životu.** (Večeře Páně nás spojuje vzájemnou láskou, která nás vede k přijetí druhých v soucitu a slabostech.)¹⁹⁴

Bohoslužby, jejichž součástí je památka večeře Páně, se přímo nabízí k tomu, aby slovo zvěstované v rámci kázání bylo nějakým způsobem zaměřeno na aspekty Kristovy oběti a důkladněji je vysvětlovalo. Ne všichni tuto možnost využívají, ale naprostá většina dotázaných pastorů zdůrazňuje aspekty Kristovy oběti alespoň v průběhu obřadu.¹⁹⁵

Možností, jak propojit kázání a památku večeře Páně, je celá řada, např. jeden z již uvedených textů kázání pracuje s motivem otroctví ve starověkém světě. Otrokem se člověk mohl narodit, nebo se jím mohl stát z důvodu velkých dluhů a z otroctví mohl být vykoupen někým druhým. Autor textu tyto skutečnosti srovnává s otroctvím hříchu a ukazuje na řešení v Ježíši Kristu, který člověka z tohoto otroctví vykoupil. Vrcholem bohoslužby je pak přijímání chleba a vína, kdy účastníci toto vykoupení mohou doslova hmotně pocítit.¹⁹⁶

Povzbuzení a duchovní posilu v souvislosti s památkou večeře Páně dokládá také autorka příběhu ze života:

---

¹⁹⁴ Příloha č. 6: Text kázání č. 1

¹⁹⁵ Viz kapitola 3.3.2 Dotaz na průběh

¹⁹⁶ Příloha č. 7: Text kázání č. 2

„Je to pro mě taková duchovní posila. Je to čas, kdy si ještě víc jak jindy uvědomuji Boží lásku. Uvědomuji si, kolik bolesti to Pána Ježíše stálo, než mohl říct: „Dokonáno jest.“ A to mě naplňuje láskou, úctou a vděčností.“¹⁹⁷

V souvislosti s památkou večere Páně třináct pastorů uvedlo projevy darů Ducha svatého. Při bližším zkoumání výsledků zjistíme, že se jedná o prorocké slovo (12x), jazyky a jejich výklad (5x), uzdravení (6x), popřípadě jiné dary (6x).¹⁹⁸ Proroctví spolu s jazyky a jejich výkladem můžeme chápat v rámci jedné kategorie – jedná se o krátké, povzbuzující slovo řečené všeobecně – ke všem účastníkům, popřípadě konkrétně – k jednotlivci nebo skupině lidí. Právě aktuálnost a adresnost slova obsahuje onen aspekt budování a posily.

Ohledně darů uzdravení je třeba zmínit, že modlitby za nemocné jsou v letničních sborech běžnou praxí, probíhají i během bohoslužeb bez památky večere Páně. Pokud je možnost modlit se za uzdravení během vysluhování památky večere Páně, jde o vhodnou příležitost, protože pastor (vysluhující) má možnost poukázat na souvislost mezi Kristovou obětí a uzdravením (např. Iz 53,4; Mt 8,17). Fyzické uzdravení zakusila i autorka příběhu ze života,¹⁹⁹ a to vícekrát, jednou však během slavení památky večere Páně.

V této souvislosti je třeba doplnit, že památka večere Páně v letničních církvích občas bývá obřadem živějším, dynamičtějším, těžícím nejen z předepsané liturgie, ale i z doprovodného dění, jež je dáno působením Ducha. Tím se ovšem vystavuje jistému nebezpečí, že opustí půdu biblického zjevení. Smolík varuje před vypjatými emocemi v souvislosti s památkou večere Páně:

---

¹⁹⁷ Příloha č. 3: Příběh ze života č. 1

¹⁹⁸ Příloha č. 1 Dotazníkový průzkum

¹⁹⁹ Příloha č. 5: Příběh ze života č. 3

„Večeře Páně dosvědčuje chlebem a vínem, že víra je založena na realitě Kristovy oběti, nikoli jen na svědectví o ní (...). Večeře Páně tedy není žádným vrcholem našich emocionálních prožitků, závislých na naší momentální dispozici. Takové chápání je reformaci naprosto cizí.“²⁰⁰

Jistě není jednoduché vymezit hranici mezi emocionalitou a Božím zjevením. Víru má přeci provázet radost (Fp 4,4). Letniční podporují přirozené vyjádření pocitů, nejde o to, aby se nejrůznější citové excesy staly cílem, jak je to patrné v některých charismatických kruzích. Důležité zde je, aby tím rozhodujícím v životě člověka se stalo Boží slovo zjevené v Písmu, nikoli momentální prožitek.

4.7 Uzdravující aspekty večeře Páně

Uzdravujícími aspekty rozumím nikoli fyzická uzdravení, která jsem zmínila výše, ale takové působení Ducha, které vede k uzdravení ve vztazích, tedy vzájemnému odpuštění a smíření.

Motiv uzdravení je zachycen již ve slovech ustanovení, i když v jiné formě:

„Kdo jí a pije a nerozpoznává, že jde o tělo Páně, jí a pije sám sobě odsouzení. Proto je mezi vámi tolik slabých a nemocných a mnozí umírají.“²⁰¹

Výraz „tělo Páně“ apoštol Pavel používá v prvním listu do Korintu jako obraz společenství věřících, tedy církve. Bezprostředním kontextem citovaného textu je opomíjení těch, kteří nic nemají. Apoštol Pavel zde zdůrazňuje, že posláním celého obřadu není vlastní nasycení, ale „zvěstovat smrt Páně, dokud On nepřijde“ (1K 11,26). Toto se má odehrávat ve společenství a právě popírání tohoto faktu, tedy snížení celého obřadu na prostředek k ukojení hladu

---

²⁰⁰ SMOLÍK, *Pastýřská péče*, 108

²⁰¹ 1K 11,29–30

(tedy zraňovat a tupit druhé), je oním „nehodným přijímáním.“ (1K 11,27). Důsledkem je pak množství slabých, nemocných a umírajících.²⁰²

Zde můžeme říci, že právě rozeznávání Těla Kristova neboli onen cit pro společenství, v němž jsou všichni spojeni navzájem i se svým Pánem, může vést k uzdravení. Proto slavení památky večeře Páně tradičně doprovází důraz na vzájemné odpuštění a smíření ve vztazích.

Smolík podobně dokládá: „*Jednota mezi křesťany, vzájemné odpuštění a ochota k oběti jsou podstatným obsahem Kristova stolu (...)*“²⁰³

Dnešní forma slavnosti památky večeře Páně jen mlhavě odpovídá způsobu, jakým byla slavena v církvích popisovaných v Novém zákoně. Důraz na společné Tělo Kristovo a z něj vyplývající vzájemné vztahy ale stále zůstává. Dokladem toho jsou i texty kázání, kde se toto téma nejednou objevuje. Zde přikládám jednu z ukázek:

*„Zkoumej své srdce, jestli je nakloněno k lásce a smířlivosti. Cítíš-li, že žiješ s někým v nepřátelství, raději ke stolu Páně nechod! Nejdříve vykonej ze své strany vše, co je ve tvé moci, aby došlo ke smíření!“*²⁰⁴

Motiv smíření popisuje i autorka svého příběhu, který se odehrává v druhé polovině 70. let, tedy v době, kdy se tehdy ilegální církve scházela v malých domácích skupinkách:

„Večeře Páně probíhala tak, že se přečetlo z Bible slovo k večeři Páně a byl k tomu výklad. Pak bratr, který sloužil, vyzval ty, kteří vidí, že si potřebují dát nějaké věci do pořádku, aby to udělali před Pánem pokud možno dřív,

---

²⁰² FILIPI, *Hostina chudých*, 36

²⁰³ SMOLÍK, *Pastýřská péče*, 109

²⁰⁴ Příloha č. 8: Text kázání č. 3

než budou přistupovat k přijímání večeře. Pokud měl někdo něco proti bratru nebo sestře, tak za sebou šli a omluvili se, vyznávalo se, dělalo se pokání. Pak jsme se modlili a přijímali chléb a víno.“²⁰⁵

V raných dobách Apoštolské církve bývala památka večeře Páně spojena s obřadem umývání nohou. Tento výmluvný symbol služby a pokory sourozencům v Kristu občas způsobil uzdravení ve vztazích, popřípadě vnesl nový, hlubší pohled na bratrskou a sesterskou lásku. Výmluvně to ve svém svědectví zachycuje autorka dalšího příběhu:

„Sestry myly nohy sestrám a bratři bratrům v oddělené místnosti. Před mytím se modlili a žehnali tomu, komu zrovna myli nohy, pak se vyměnili, nakonec se objímali. Vzpomínám, že mně taky jedna starší sestra myla nohy a mně to přišlo dost nepřírozené k jejímu věku, ale ona se nedala a s láskou a upřímnou pokorou mi ty nohy umyla. Vzorem pro ni byl Pán Ježíš, který svým učedníkům umyl nohy.“²⁰⁶

Atmosféra mytí nohou v malých domácích skupinkách dnes patří minulosti, ale důraz na vzájemné vztahy, smíření a odpuštění přetrvává i v jiné formě bohoslužby.

4.8 Slavnostní aspekty večeře Páně

Slavení památky večeře Páně s sebou přináší také aspekt slavnostní. Kromě pravidelných bohoslužeb se stává příležitostí, jak zdůraznit význam společenství při jiných setkáních. Některé sbory například zahajují první bohoslužby v kalendářním roce právě společně slavenou památkou večeře Páně. Symbolic-

---

²⁰⁵ Příloha č. 3: Příběh ze života č. 1

²⁰⁶ Příloha č. 5: Příběh ze života č. 3

ky tak vyjadřují touhu po Boží přítomnosti ve sboru po celý rok²⁰⁷ a díky této slavnosti zasvěcují své společenství do Božích rukou. Jinou příležitostí může být přítomnost významného hosta. Bohoslužba s kázáním pozvaného pak získává slavnostní ráz právě skrze mimořádnou památku večere Páně. Pravidelně se obřad večere Páně slaví jako završení pravidelné pastorské konference, které se jednou za rok účastní pastoři i se svými manželkami. Ke stolu Páně pak přistupují jako manželé, popřípadě se svými přáteli. Podobně se památka večere Páně slaví i na mezinárodním fóru – během setkání PEF. Takovéto shromáždění symbolizuje jednotu (jinak nelehce získávanou) právě účastí na jednom těle a jedné krvi. Zaznamenala jsem i ojedinělé případy, kdy snoubenci ve svatební den společně přijímali chléb a kalich, čímž vyjadřovali, že jejich svazek má i duchovní rozměr.

4.9 Eschatologický horizont večere Páně

Eschatologie hrála v letničních církvích vždy důležitou roli. Podobně jako apoštol Petr spojoval Jóelovo vylití Ducha svatého s posledními dny (Sk 2,17), tak i letniční kladou důraz na poslední dobu a s tím i brzký návrat Ježíše Krista. Největší letniční denominace AOG řadí Kristův druhý příchod mezi „pět stěžejních doktrín“ (vedle spasení, uzdravení, křtu v Duchu svatém a služby).²⁰⁸

Důraz na eschatologický horizont památky večere Páně však zdaleka není vlastní pouze letničním. Například Mrázek hovoří o „nedokončené hostině“:

Poslední ze čtyř tradičních kalichů doprovázející hod beránka je ponechán Ježíšem na příště: *„Nebudu pít z vinné révy až do onoho dne, kdy budu s vámi pít kalich nový v království mého Otce. Jinými slovy: Teď už pojd'te, dopijeme*

---

²⁰⁷ Bohoslužba s ostatními v sobě zahrnuje jistou symboliku. Více v: FILIPI, *Pozvání k oslavě*, 140

²⁰⁸ Viz kapitola 1.2 Charakteristické rysy

to v Božím království. Hostina zůstává nedokončena, a její konec je v Božím království!“²⁰⁹

Ačkoli letniční (tedy i Apoštolská církev v ČR) kladou na eschatologii velký důraz, nezdá se, že by právě památka večeře Páně byla příležitostí, jak si naději na druhý Kristův příchod připomínat. V kázáních, která jsem na téma slavení večeře Páně shromáždila, bylo toto téma zastoupeno minimálně, a to pouze ve formě konstatování, obvykle v souvislosti s veršem 1K 11,26. Mne samotnou tento nepoměr překvapil. Mnoho prostoru je věnováno připomenutí Kristovy oběti, významně se podtrhuje realita přítomného těla Kristova dnes, ale minimálně se klade pozornost na věci budoucí. Dle mého zjištění se s tímto tématem v rámci slavení památky večeře Páně pracuje minimálně.

4.10 Ekumenický horizont večeře Páně

Ekumenické hnutí dvacátého století přineslo řadu otázek včetně otázky týkající se společného slavení večeře Páně. Výsledkem mnohaleté teologické práce na ekumenickém poli jsou tzv. Dokumenty ekumenické konvergence o křtu, večeři Páně a ordinaci schválené roku 1982 v Limě. Svůj význam má především uvedení pětibodového schématu eucharistie. „*Pokud jde o protestantské církve, pak je zde práce a působení Leuenberské konkordie, založené v roce 1973 a nazývané dnes Společenství protestantských církví v Evropě.*“²¹⁰

Ekumenické hnutí je označováno jako duchovní proces, který vyžaduje církevní diplomacii, akademický dialog i pastorační spolupráci.²¹¹

---

²⁰⁹ MRÁZEK, *Večeře Páně dnes*, 31

²¹⁰ ČERNÝ, *Co znamená tělo a krev Páně?*, 79–80. Více v: FILIPI, *Hostina chudých*, 101–110

²¹¹ KASPER, *Duchovní ekumenismus*, 12–13

Nicméně v našich historických podmínkách se celá problematika – proč se křesťané různých vyznání nemohou (nesmějí) setkat u společného stolu – se zužuje na otázku vztahu mezi římskou mší a reformační večeří Páně.²¹²

Zdá se, že AC tuto otázku nějak naléhavě neřeší.²¹³ Těžiště problému v otázce společného přijímání neleží v rovině věroučné, jako spíše v praktické. Letniční v ČR jsou ochotni slavit památku večeře Páně s každým, kdo je „znovuzrozen“, respektive „vyznává Ježíše jako svého Pána a Spasitele“.²¹⁴ V praxi to probíhá tak, že před přijímáním památky večeře Páně bývají z kazatelny opakovány podmínky přijímání, přičemž důraz na duchovní znovuzrození spolu se křtem, vzájemné odpuštění a život bez tolerovaného závažného hříchu patří mezi hlavní podmínky. Ostatní je ponecháno na svědomí jednotlivce.

Ekumenická rada církví zpracovala materiál, kde tabulkovou formou srovnává pojetí eucharistie u jednotlivých členských církví. Ve sloupci „Za jakých podmínek mohou přistupovat členové jiné křesťanské církve?“ je v souvislosti s AC uvedeno: „*Jsou zváni pokřtění členové církví, vyznávají-li Ježíše Krista jako svého Spasitele a Pána a nejsou-li v kázeňském postihu u svého mateřského sboru.*“²¹⁵

Společné sdílení stolu Páně s ostatními evangelikálními či protestantskými církvemi neznamena žádný problém. Sice neexistují v tomto ohledu žádné směrnice, nicméně předpokladem pro sblížení jednotlivých církví byla a je Ježíšova výzva k jednotě ve velekněžské modlitbě (J 17).

---

²¹² FILIPI, *Hostina chudých*, 7. Více v: FILIPI, *Po ekumenickém chodníku*, 33–34

²¹³ Letniční církve nejsou většinou ekumenicky angažovány, nicméně některé z nich jsou členy ve Světové radě církví. Více v: FILIPI, *Křesťanstvo*, 167

²¹⁴ Viz kapitola 3.1.2 Řád Apoštolské církve

²¹⁵ ERC, *Křest Eucharistie Duchovenská služba v církvích ERC*, 6

Nutno dodat, že jednota církve patří k její podstatě, proto je potřeba o tuto jednotu usilovat, uchovávat ji a znovu obnovovat.²¹⁶

Apoštolská církev je od první poloviny 90. let členem ERC, nejprve se statutem pozorovatele, později s plnoprávným členstvím. Dále je AC členem Evangelikální aliance, České biblické společnosti a Vězeňské duchovenské péče. Sbory AC se rovněž zúčastňují Aliančního modlitebního týdne na počátku roku. Dalším příspěvkem AC k ekumenickým vztahům je členství v komisi pro ekumenismus při Ekumenické radě církví. Tato komise vydala tzv. Želivské teze, jež obsahují sérii doporučení pro spolupráci na lokální úrovni. Teze byly schváleny Valným shromážděním ERC 30. 11. 2011.²¹⁷

Ekumenické vnímání památky večere Páně jsem zaznamenala u některých kázání, za všechny uvádím tento text:

„Večeře Páně má hlubokou symboliku, ale také mnohem více. Má v sobě kořeny života, protože skrze tuto památku se účastníme života, který plyne z Krista; a také se podílíme na celosvětové církvi, jsme rodina s ostatními křesťany, a to dokonce, i když bychom s nimi nesouhlasili, nebo neměli s nimi vřelé vztahy. Vždyť kolik křesťanů ze zneprátelených církví, se sjednotilo u Večeře Páně v zákopech za války nebo ve vězení.“²¹⁸

4.11 Večeře Páně jako rituál

Rituál lze vnímat z antropologického hlediska jako určitý kolektivní způsob chování, který je standardizovaný. Památka večere Páně představuje v prostředí církve takový rituál, jenž provází věřícího po celou jeho existenci

---

²¹⁶ NEUNER, *Ekumenická teologie*, 29. Viz také VAŇÁČ, *Ekumenická charta*, 30

²¹⁷ Želivské teze, Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/clanek/2299-Zelivske-teze/index.htm?srchtxt=%C5%BEelivsk%C3%A9%20teze>[cit. 2016-05-21]

²¹⁸ Příloha č. 6: Text kázání č. 1

uprostřed křesťanského společenství. V protikladu k výše uvedeným pastoračním aspektům může památka večeře Páně jako rituál plnit roli určitého stabilizátoru, jehož role je udržovat společenství, upevňovat normativní uspořádání a organizaci.²¹⁹

4.12 Shrnutí

Souhrnem lze říci, že památka večeře Páně je rámcově podobná obřadům ve většině protestantských či evangelikálních církví. Má podobný průběh, používá shodné odkazy na příslušné biblické texty (např. 1K 11) a shoduje se i v tom, že slavení večeře Páně spojuje i rozděluje. Jinakost se týká především liturgické formy, která je v případě AC volnější a vyžaduje pouze přítomnost živlů (chleba a vína), biblického textu a modlitby. Průběh obřadu se sice může sbor od sboru lišit, ve skutečnosti ale mají jednotlivé sbory svou zaběhlou formu.

Volná liturgická forma spolu s vědomým očekáváním na působení Ducha svatého však otevírá dveře zcela nové zkušenosti: v řadě sborů dochází k projevům duchovních darů. Samotný obřad památky večeře Páně je tak obohacen o další rozměr a zkušenost. Za pozitivní považují důraz na kontext společenství, vzájemné odpuštění a smíření, který je stále opakován a ze strany věřících přijímán. Slabinou se teoreticky může jevit případný nezdravý důraz na emoce a „zážitek“. Nicméně slavení večeře Páně v letniční církvi považují za obohacení a rozšíření běžného průběhu bohoslužby.

---

²¹⁹ BAŠTECKÁ, *Psychosociální krizová spolupráce*, 30

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce Slavení večeře Páně v letničních církvích bylo představit slavení večeře Páně v Apoštolské církvi včetně jejích pastoračních aspektů. Součástí práce bylo i přiblížení diskuze k tomuto tématu v letničním prostředí, následně pak v Apoštolské církvi.

První kapitola se zaměřila na popis prostředí letničního hnutí – na jeho vznik, charakteristiky, rozdělení a především pak na zástupce klasického letničního hnutí v ČR, Apoštolskou církev, v kontextu jejího historicko-teologického vývoje. Historický exkurs sloužil především k přiblížení vývoje a následného teologického usazení českého zástupce klasického letničního hnutí v celosvětovém letničním proudu. Jistě stojí za povšimnutí zmínka, která je patrná i v této práci, že letniční hnutí začínalo modlitbami, důrazy na křest v Duchu a následné mluvení jazyky. Podobné počátky zažívala i Apoštolská církev, když se lidé začali po domech scházet k modlitbám. Na její vývoj v průběhu historie byla uplatňována řada vlivů, přesto (jak je patrné od počátku letničního hnutí) největší roli měla osobní zkušenost křtu v Duchu svatém a duchovní dary.

Druhá kapitola otevřela některé důležité historické momenty památky večeře Páně, jejichž posláním bylo nastínit vývojovou linii a pojetí tohoto obřadu v různých tradicích. Dějinné i společenské souvislosti, včetně diskuze, sloužily mimo jiné k nahlédnutí na pojetí slavení památky večeře Páně v klasickém letničním hnutí, respektive v Apoštolské církvi.

Z diskuze týkající se letničního hnutí vyplynulo, že letniční vnímají večeři Páně jako památku, nikoli však jako svátost, dávají tím tak najevo své výhrady vůči sakramentálnímu pojetí této tradice. Vnímají večeři Páně jako posilující a uzdravující prostředek. Dále byla diskuze vedena v rámci dvou témat – pro-

blematika eucharistické oběti a přítomnost Ježíše Krista v živlech. Letniční odmítají transsubstanciaci i konsubstanciaci. Věří, že chléb zůstává chlebem a v kalichu zůstává pouze plod vinné révy. Věří, že jde především o připomínku, neboť Kristus řekl: „To číňte na mou památku.“ A samozřejmě jde o víc, než jen o připomenutí. Jde o duchovní přítomnost Krista a účastníci skrze víru mohou přijmout požehnání. Nicméně tuto diskuzi uzavírá konstatování, že obřad večeře Páně nemá ve většině letničních bohoslužeb přední místo.

Diskuze v rámci Apoštolské církve uvádí na scénu poněkud jiná témata, otázky. Především – „Kdo může přistupovat k večeři Páně? Jak často slavit památku večeře Páně? Kdo může vysluhovat večeři Páně?“ Značná míra volnosti v těchto otázkách přináší nesnadné situace. Na jednu stranu přetrvává exkluzivistické pojetí účasti na této slavnosti, na druhou stranu se objevuje novodobá tendence, aby se přijímání večeře Páně mohl zúčastnit každý, v některých případech dokonce i „nevěřící“ lidé. Objevuje se zde téma, které se prolíná i ostatními kapitolami.

Důležitým shrnutím celé kapitoly je změna pohledu na památku večeře Páně ve srovnání tradiční církve²²⁰ a letničního hnutí. Tradiční pojetí klade větší důraz na liturgický průběh se svou precizností a důstojností, letniční a „charismatici“ více zdůrazňují spontánnost a emocionalitu. Obojí může vypovídat o hledání či návratu k prvotní církvi a jejímu způsobu slavení památky večeře Páně a jednoty.

Třetí kapitola vstoupila do tématu večeře Páně v praxi sborů Apoštolské církve. Nejprve vycházela z oficiálních dokumentů – Ústavy a Řádu Apoštolské církve, kde Řád je v roli dokumentu pouze doporučeného, nikoli však

---

²²⁰ Výraz „tradiční církve“ vnímám z historického hlediska – v protikladu k novým církvím – vzniklým zejména v polistopadových letech.

povinného. Dále pak přiblížila praktické aspekty večeře Páně společně s dotazníkovým průzkumem.

Co je pro sbory AC v souvislosti s památkou večeře Páně typické? Většina sborů slaví večeři Páně 1x za měsíc. V souvislosti s Řádem církve (který má pouze doporučující význam) lze konstatovat, že existují určité odchylky v prováděné praxi. Týkají se především otázky účasti na obřadu večeře Páně – ne všechny sbory jsou zaměřeny na přísné dodržování duchovní způsobilosti pro účast na večeři Páně. To opět potvrzuje, že hlavním rysem památky večeře Páně v Apoštolské církvi (stejně jako ve většině jiných letničních církví) je značná volnost. Průběh večeře Páně nemá přesně stanovenou formu, běžnými liturgickými prvky jsou čtení Písma svatého, krátké průvodní slovo a modlitba. Lidé jsou seznamováni s podmínkami účasti a vedeni k osobní zodpovědnosti. Volný prostor je v užívání podoby živlů, kalíšků či kalicha i v načasování obřadu v rámci bohoslužby. Při slavení večeře Páně se též objevují i dary Ducha svatého, především se jedná o prorocký dar.

V čem se sbory liší? Průzkum ukázal, že jsou dva sbory, kde památku večeře Páně slaví každý týden, a dva sbory, kde slavnost večeře Páně je méně než jednou měsíčně. Dále jsou některá společenství v církvi, která se dotazují na duchovní stav neznámých jedinců či nevysluhují večeři Páně jedincům pokřtěným jinak, než je v AC zvykem, tedy ne v případě křtu nemluvnat či křtu pokropením pokropením. Nicméně dva sbory uvedly, že by poskytly večeři Páně i „nevěřícím“ lidem. V pěti sborech je večeře Páně roznášena do řad, pravděpodobně to souvisí s velikostí sborů. Menší sbory dávají přednost přistupování k večeři Páně směrem ke kazatelně. Dále méně než polovina sborů uvedla, že se večeře Páně přináší dlouhodobě nemocným a seniorům, a více než polovina uvedla důležitost prostoru pro vzájemné usmíření. Tento prostor považují za nejdůležitější pastorační aspekt večeře Páně.

Různost dnešní praxe ve sborech Apoštolské církve může být dána např. dějinami místního společenství. Aktuální témata ukazují na pluralitu názorů, ale i na dilemata v souvislosti s památkou večeře Páně. Podstatné je, že památka večeře Páně je běžnou praxí ve všech sborech Apoštolské církve. Charakteristickým rysem je očekávání spojené se slavením památky večeře Páně, které potvrdila většina dotázaných pastorů.

Čtvrtá kapitola pojednávala o pastoračních aspektech večeře Páně. Vycházela především z údajů dotazníkového průzkumu, dále z příběhů ze života několika žen, které napsaly své vzpomínky, a konečně z vybraných kázání vztahujících se k památce večeře Páně.

Souhrnem lze říci, že památka večeře Páně je rámcově podobná obřadům ve většině protestantských či evangelikálních církví. Má podobný průběh, používá shodné odkazy na biblické texty (např. 1K 11) a shoduje se i v tom, že slavení večeře Páně spojuje i rozděluje. Jinakost se týká především liturgické formy, která je v případě Apoštolské církve volnější a vyžaduje pouze přítomnost živlů (chleba a vína), biblického textu a modlitby. Průběh obřadu se sice může sbor od sboru lišit, ve skutečnosti ale mají jednotlivé sbory svou zaběhlou formu.

Nejčastějším tématem všech kázání bylo téma týkající se těch, kteří „jsou nehodni“. Toto slovo bývá obvykle vykládáno jako přistupování k památce večeře Páně s vědomím nevyřešeného hříchu. Takoví jedinci bývají varováni před účastí na tomto obřadu. Oproti tomu je názor mladší generace pastorů, kteří se v textech svých kázání vymezují a zdůrazňují, že ke slavení večeře Páně je zván každý a hříšní především. Tito pastoři povzbuzují ostatní, aby odložili strach z „nehodného přijímání“. Důležitější je především trvalá ochota účastníků zápasit s nezdary, než aktuální duchovní stav. Znovu se tedy objevu-

je otázka: „Kdo tedy může být ke stolu Páně zván?“ přinášející do církevních prostor potřebu vzájemných (nesnadných) diskuzí.

Dalším zjištěním bylo zcela minimální zastoupení eschatologického horizontu večeře Páně v textech kázání. Velký prostor je dáván připomenutí Kristovy oběti, realitě dnešní Boží přítomnosti, ale věci budoucí jsou pouze ve formě konstatování, obvykle ve spojení s veršem 1K 11, 26. Možná nalezneme určitou souvislost s následným zjištěním.

Posledním důležitým konstatováním jsou zmínky o tom, že večeře Páně v zásadě nepřináší nic nového, neboť pravdy evangelia spolu s Kristovou obětí jsou zdůrazňovány průběžně a otázka Boží přítomnosti je vázána na dílo Ducha svatého a jeho projevy během bohoslužeb. Letniční jsou povzbuzování k důvěře v Pána církve aktuálně přítomného na shromáždění. V tomto ohledu se může slavnost večeře Páně jevit jaksi „nadbytečná“, někdy se zdá obtížné definovat jinou, hlubší či odlišnou formu Boží přítomnosti během obřadu. Otázky, které se samy z textu nabízejí, vystihují napětí i potřebu definovat či lépe uchopit samotnou podstatu večeře Páně: Co dnes večeře Páně nabízí? Proč slavit památku večeře Páně, když je tolik obsahově shodná s kázaným Slovem? A pokud se k tomu připojí i otázka, kdo smí být ke stolu Páně zván, objevuje se prostor, ve kterém se střetávají různé myšlenkové (nejednotné) proudy působící v církvi.

Domnívám se, že výše uvedená zkušenost ve spojení s charakteristickým rysem letničních – jako je značná míra volnosti (liturgická svoboda), může vytvářet rizikové podhoubí pro ztracení důrazu na jedinečnost slavení památky večeře Páně.

Na druhou stranu dotazníkový průzkum ukázal, že volná liturgická forma spolu s vědomým očekáváním na působení Ducha svatého otevírá dveře zcela

nové zkušenosti: v řadě sborů dochází k projevům duchovních darů. Samotný obřad památky večere Páně je tak obohacen o další rozměr a zkušenost. Přesto všechno je potřeba na základě obou zkušeností vyvažovat a specifikovat zmíněnou formu volnosti.

Za pozitivní přínos večere Páně v letničních sborech AC považuji důraz na kontext společenství, vzájemné odpuštění a smíření, který je stále opakován a ze strany věřících přijímán. Památka večere Páně tak odkazuje na Ježíše Krista jako na zdroj i cíl našeho života. Slabinou slavení památky večere Páně ve sborech AC se teoreticky může jevit i případný nezdravý důraz na emoce a „zážitek“. Nicméně slavení večere Páně v letniční církvi považuji za obohacení a rozšíření běžného průběhu bohoslužby.

Na základě uvedených souvislostí i přiložených příběhů ze života, kde je položen důraz (mimo jiné) na obřad umývání nohou, přikládám malé doporučení.

Církve si uvědomují důležitost památky večere Páně (poslušnost Ježíšova příkazu), nicméně současná forma tohoto obřadu nenaplňuje onu zmíněnou důležitost. Lidé se vymezují vůči katolické církvi ve smyslu, co nedělat, ale řešením může být obnovení důrazu na památku večere Páně jako na slavnost. To dnes chybí. Jednalo by se o návrat k původním slavnostem „agapám“, kdy bohoslužba probíhala v kontextu hostiny. Příběhy ze života opakovaně odhalovaly, že obřad umývání nohou lidi sblížoval, propojoval generace, prohluboval vztahy. A pokud z církve tento obřad postupně vymizel, je potřeba společenství navzájem opět nějak propojit. K tomu se nabízí právě uvedený důraz na slavnost, na skutečnou radostnou SLAVNOST v přítomnosti Ježíše Krista a jeho lidu. Slavnost celého společenství uprostřed kázaného Božího Slova, díkůvzdání – eucharistie i hostiny, kde všichni hladoví budou nasyceni. Domní-

vám se, že právě důraz na průběh večeře Páně jako na skutečnou slavnost může dát bohoslužbám nevšední ráz. Alespoň čas od času je možno změnit běžný průběh bohoslužeb a spojit je se společným stolováním – ať již obědem, nebo alespoň občerstvením. Večeře Páně tak bude zakomponovaná přímo do průběhu hostiny, čímž se celá bohoslužba přiblíží starověkým „agapám“. Společná zkušenost členů sboru s památkou večeře Páně pak bude prohloubena a obohacena; obsah zůstane zachován, forma dojde změny. Tímto pokusem o návrat k původní formě může být posílena nejhlubší podstata náboženské existence a – jak zaznělo v samém úvodu práce – stane se tak znovu opakováním toho, co bylo a co už není.

SEZNAM GRAFICKÉHO ZPRACOVÁNÍ

Graf č. 1 Dotaz na četnost večere Páně

Graf č. 2 Dotaz na průběh večere Páně

Graf č. 3 Dotaz na očekávání v souvislosti s večerí Páně

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Dotaz na četnost večere Páně

Tabulka č. 2 Dotaz na průběh večere Páně

Tabulka č. 3 Dotaz na očekávání v souvislosti s večerí Páně

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AC – Apoštolská církev (ČR)

AOG – Assemblies of God (USA)

CKS – Církev Křesťanská společenství

PEF – Pentecostal European fellowship (Evropské letniční společenství)

RC – Rada Apoštolské církve

WAGF – World Assemblies of God Fellowship (Světové letniční společenství)

ZST – Záchranný spolek Tábor

SEZNAM LITERATURY

BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychosociální krizová spolupráce*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). 317 s. ISBN 978-80-247-4195-6.

BENEŠ, Ladislav. Pastýřská péče v poslední dekádě 20. století a na cestě za dneškem. *Teologická reflexe*. Praha: Univerzita Karlova – Evangelická teologická fakulta, 2004, (1), 5–24. ISSN 1211-1872.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. 12. vyd., (1. opr. vyd.). Praha: Česká biblická společnost, 2001, xi, 1580 s. ISBN 80-85810-28-x.

BUBIK, Rudolf. *Historie letničního hnutí: I. autentické dokumenty*. Albrechtice: Křesťanský život, 2005, 278 s. ISBN 80-7112-102-9.

BUBIK, Rudolf. *Historie letničního hnutí: III. autentické dokumenty*. Albrechtice: Křesťanský život, 2005, 273 s. ISBN 80-7112-112-6.

BUBÍK, Pavel; MICHNIK, Andrzej; ŚLIŹ, Józef, a kolektiv. *100. výročí Svazu rozhodných křesťanů*. 1. vyd. Cieszyn: Arka, 2010, 109 s. ISBN 978-83-924755-6-9.

BURGESS, Stanley M. a Eduard M. VAN DER MAAS. *The new international dictionary of Pentecostal and charismatic movements*. Revised and expanded edition. Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2003, 1284 s. ISBN 0-310-22481-0.

BLOOM, William. *Síla moderní spirituality: cesta k životnímu naplnění*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2014, 284 s. ISBN 978-80-242-4421-1.

COLE, Neil. *Církev 3.0*. Vyd. 1. Příbram: Křesťanské centrum Příbram, 2012, 240 s. ISBN 978- 80- 904547-4-3.

CULLMANN, Oscar. In: FILIPI, Pavel. *Hostina chudých: kapitoly o večeři Páně*. 1. vyd. Praha: Kalich, 1991, s. 12. ISBN 80-7017-336-x.

ČERNÝ, Pavel. Co znamená tělo a krev Páně? Eucharistie a zápas o jednotu církve. *Theologia vitae*. Praha: Sdružení evangelikálních teologů, 2009, 2(1), 69-84. ISSN 1803-4829.

DRÁPAL, Dan. *Večeře Páně*. 1. vyd. Praha: Křesťanská misijní společnost, 2012, 72 s. ISBN 978-80-86449-83-8.

DUFFIELD, Guy a N. M. VAN CLEAVE. In: GREEN, Chris E. W. *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper: Foretasting the Kingdom*. Cleveland, TN: CPT Press, 2012, s. 18. ISBN 193593130X.

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ, *Křest Eucharistie Duchovenská služba v církvích ERC*. Praha: Ekumenická rada církví v České republice, 2016, 12 s.

FILIPI, Pavel. *Hostina chudých: kapitoly o večeři Páně*. 1. vyd. Praha: Kalich, 1991, 158 s. ISBN 80-7017-336-x.

FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. 4., dopl. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 201s. ISBN 978-80-7325-280-9.

FILIPI, Pavel. *Po ekumenickém chodníku: příručka ke vztahům a možnostem spolupráce mezi církvemi*. 1. vyd. Praha: Kalich, 2008. Knižnice studijních textů Českobratrské církve evangelické. 87 s. ISBN 978-80-87098-05-9.

FILIPI, Pavel. *Pozvání k naději: kapitoly o homiletické hermeneutice a exegesi*. 1. vyd. Praha: Kalich, 2006. 264 s. ISBN 80-7017-028-X.

FILIPI, Pavel. *Pozvání k oslavě: evangelická liturgika*. 1. vyd. Praha: Kalich, 2011, 271 s. ISBN 978-80-7017-149-3.

GREEN, Chris E. W. *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper: Foretasting the Kingdom*. Cleveland, TN: CPT Press, 2012, 349 s. ISBN 193593130X.

HANES, Pavel. *Dejiny kresťanstva*. Banská Bystrica: Trian, 1998, 429 s. ISBN 80-88945-01-1.

HERVIEU-LÉGEROVÁ, Danièle. In: DAVIE, Grace. *Výjimečný případ Evropa: podoby víry v dnešním světě*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 31. ISBN 978-80-7325-192-5.

HORTON, Stanley M. *Systematická teologie*. 1. české vyd. Albrechtice: Křesťanský život, c2001, 739 s. ISBN 80-7112-069-3.

HORTON, Stanley M. *What The Bible Says About The Holy Spirit*. 3. vyd. Springfield (Missouri): Gospel Publishing House, 1981. 302 s. ISBN 0-88243-847-3.

MENZIES, William W. a Stanley M. HORTON. In: GREEN, Chris E. W. *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper: Foretasting the Kingdom*. Cleveland, TN: CPT Press, 2012, s. 21. ISBN 193593130X.

HUS, Jan. *O církvi*. 1. vyd. Praha: Československá akademie věd, 1965, 311 s.

JERUZALÉMSKÝ, Cyril. *Mystagógické katecheze*. 1. vyd. Velehrad: Centrum Aletti, 1997. 78 s. ISBN 80-86045-09-9.

JECH, Miloslav. *Pátrání po církvi: pokus o teologickou reflexi církevních dějin*. Praha: Návrat domů, 2010, 319 s. ISBN 978-80-7255-221-4.

KALVÍN, Jan. *Malé pojednání o večeři Páně*. 1. vyd. Praha: Kalich, 2008, 101 s. ISBN 978-80-7017-094-6.

KASPER, Walter. *Duchovní ekumenismus: praktické podněty k jeho uskutečňování*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, 86 s. ISBN 978-80-7195-216-9.

Katechismus katolické církve. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995, 793 s. ISBN 80-7113-132-6.

KLÍČOVÁ, Marcela. *Vzestup křesťanství: dějiny prvních pěti století církve*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. 158 s. ISBN 978-80-7255-190-3.

KOCUR, Peter, P. *Příběh naplněného života aneb počátky Apoštolské církve v Praze*. Vydáno vlastním nákladem, 2005, 122 s.

KUNETKA, František. *Eucharistie v křesťanské antice*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004, 231 s. ISBN 80-244-0920-8.

LANDOVÁ, Tabita. *Liturgie Jednoty bratrské (1457-1620)*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014, 510 s. ISBN 978-80-7465-079-6.

MACCHIA, Frank. In: GREEN, Chris E. W. *Toward a Pentecostal Theology of the Lord's Supper: Foretasting the Kingdom*. Cleveland, TN: CPT Press, 2012, 35–36 s. ISBN 193593130X.

MANNING, Brennan. *Uchvácen Kristem*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2007, 156 s. ISBN 978-80-7255-167-5.

MARTIN, Ralph P. In: HORTON, Stanley M. *Systematická teologie*. 1. české vyd. Albrechtice: Křesťanský život, c2001, s. 576. ISBN 80-7112-069-3.

MCGRATH, Alister E. *Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2001, xii, 593 s. ISBN 80-7255-043-8.

MENZIES, William W. a Stanley M. HORTON. *Biblické doktríny z letniční perspektivy*. Albrechtice: Křesťanský život, 2012, 278 s. ISBN 978-80-7112-164-0.

MÜLLER, Gerhard Ludwig. *Dogmatika pro studium i pastoraci*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, 888 s. Teologie. ISBN 978-80-7195-259-6.

MOLNÁR, Amedeo. *Na rozhraní věků: cesty reformace*. Praha: Kalich, 2007, 414 s. ISBN 978-80-7017-076-2.

MOLNÁR, Amedeo a Rudolf ŘÍČAN. *Dvanáct století církevních dějin*. 3. vyd. Praha: Kalich, 2008, 415 s. ISBN 978-80-7017-064-9.

MRÁZEK, Jiří. Večeře Páně dnes. *Křesťanská revue*. Praha: Oikumene, 81(5), 30-32. ISSN 0023-4613.

My a večeře Páně. *Život v Kristu*. Albrechtice: Křesťanský život, 2013, 25(11).

NEŠPOR, Zdeněk R. a Zdeněk VOJTÍŠEK. *Encyklopedie menších křesťanských církví v České republice*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2015. 655 s. ISBN 978-80-246-3315-2.

NEUNER, Peter. *Ekumenická teologie*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2001, 311 s. ISBN 80-7021-408-2.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Husovská dilemata*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015, 319 s. Studium. ISBN 978-80-7195-816-1.

POWER, David. Eucharistie. In: FIORENZA, Francis S. a John P. GALVIN. *Systematická teologie III: římskokatolická perspektiva*. 1. vyd. Brno: CDK, 2000, s. 77–104. ISBN 80-7021-366-3.

PÖHLMANN, Horst Georg. *Kompendium evangelické dogmatiky*. Vyd. 1. Jihlava: Mlýn, 2002, 434 s. ISBN 80-86498-02-6.

REJCHRT, Miloš. Příspěvek Jana Kalvína k protestantskému pojetí svátosti večeře Páně. In: KALVÍN, Jan. *Malé pojednání o večeři Páně*. Praha: Kalich, 2008, s. 5–20. ISBN 978-80-7017-094-6.

REJCHRT, Miloš. Chvála apendixu aneb Kalvín to věděl. In: KALVÍN, Jan. *Malé pojednání o večeři Páně*. Praha: Kalich, 2008, s. 67–100. ISBN 978-80-7017-094-6.

ŘÍMSKÝ, Hippolyt. *Apoštolská tradice*. Vyd. 1. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2000, 53 s. ISBN 80-86045-45-5.

SMOLÍK, Josef. *Pastýřská péče*. Vyd. 1. Kalich: Praha, 1991, 264 s. ISBN 80-7017-276-2.

SOUČEK, Josef Bohumil. *První epištola Pavlova Korintským*. Praha: Kalich, 1940, 180 s.

ŠOUREK, Jan Blahoslav. *Vydávejte svědectví o naději: kázání a vzpomínky*. 2015, 141 s. ISBN 978-80-260-8166-1.

ŠTĚŘÍKOVÁ, Edita. *Exulantská útočiště v Lužici a Sasku*. Vyd. 1. Praha: Kalich, 2004, 549 s. ISBN 80-7017-008-5.

VAŇÁČ, Martin. Ekumenická charta. *Křesťanská revue*. 2007, 74(2), 28–30.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 462 s. ISBN 80-7178-798-1.

WEINLICK, John R. *Hrabě Zinzendorf*. 1. vyd. Jindřichův Hradec: STEFANOS, 2000, 228 s.

ZWINGLI, Ulrich. *Počet z víry a výklad víry: Dva vyznavačské listy curyšského reformátora*. 1. vyd. Praha: Kalich, 1953, 112 s.

Internetové zdroje

BIALOŇOVÁ, Natálie. *Duchovní a sociální vývoj emigrantů do Bieszczad* [online]. Praha, 2007 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/540>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, Katedra psychosociálních věd a etiky. Vedoucí práce doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th.D.

DENNY, Lindie & WEPENER, Cas. The Spirit and the meal as a model for Charismatic worship: A practical-theological exploration. *HTS Teologiese Studies/Theological Studies*. [online]. 2013, 69(1), 9 s. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://dx.DOI.org/10.4102/hts.v69i1.2025>.

GABRIELOVÁ, Petra. *Historie rozhodných křesťanů v dokumentech státní bezpečnosti (70. a 80. léta 20. století)* [online]. [cit. 2016-02-17]. 113-121 s. Dostupné z: <http://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik7-2009/kap09.pdf>

HEJZLAR, Pavel. Duch svatý a misie v letničně-charismatickém hnutí. *Misiologické fórum* [online]. 2013, (2), 10-14 [cit. 2016-02-15]. ISSN 1805-7934. Dostupné z: http://www.missioncentre.eu/files/MF_2_2013.pdf

HORÁČEK, První noc v novém bytě. In: *Youtube* [online]. Zveřejněno 18. 8. 2012 [vid. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=qIgf0Nu4vkE>

KOLÁŘ, Ondřej. Eucharistie – svátost jednoty. *Getsemany* [online]. 2005, 163 [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.getsemany.cz/node/757>

KOLÁŘOVÁ TAKÁCSOVÁ, Kornélia. *Pastorační aspekty křtu v současné diskuzi v německé jazykové oblasti* [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/18409> Dizertační práce. Univerzita Karlova, Evangelická teologická fakulta, Katedra praktické teologie. Vedoucí práce prof. ThDr. Pavel Filipi.

LABAJ, Radek. *Oživení nebo rozkol? Probuzení na Maninách v 80. letech 20. století v perspektivě vztahu mezi pentekostalismem a tradičními církvemi* [online]. Praha, 2011 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/105614>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Evangelická teologická fakulta, Katedra Církevní dějiny. Vedoucí práce Dr. Pieter Morée.

Řád Apoštolské církve [online]. Břeclav, 2014, 1-14 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac>

Ústava Apoštolské církve [online]. Břeclav, 2014, 1-14 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://apostolskacirkev.cz/category/19-ustava-a-rad-ac>

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Berlínské prohlášení* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/berlinske_prohlaseni.pdf

VOJTÍŠEK, Zdeněk. Evangelikalismus – protestantské křesťanství přizpůsobené situaci náboženského pluralismu. *Lidé města: revue pro etnologii, antropologii a etnologii komunikace* [online]. Praha, 2014, 16(1), 23-66 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://lidemesta.cz/assets/media/files/16-2014-1/Vojtisek.pdf>

Web a webové stránky

Apoštolská církev [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z:

<http://apostolskacirkev.cz/>

Assemblies of God [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://ag.org/top/>

Data registrace církví a náboženských společností a svazů církví a náboženských společností. *Ministerstvo kultury* [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/registrace-a-evidence/data-registrace-cirkvi-anabozenskych-spolecnosti-a-svazu-cirkvi-anabozenskych-spolecnosti-11263/>

Europe – European Research Network on Global Pentecostalism. *European Research Network on Global Pentecostalism* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.glopent.net/global-pentecostalism/europe>

Global University [online]. [cit. 2016-05-16]. Dostupné z:

<http://globaluniversity.cz/>

Magazín praktické letniční teologie. *Apoštolská církev* [online]. [cit. 2016-05-16]. Dostupné z <http://apostolskacirkev.cz/zdroje/magazin-prakticke-letnicni-teologie-aneb-enrichment-journal-v-aktualizovanem-vydani>

Pentecostal European Fellowship [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z:

<http://pef.eu/>

Vyšší odborná škola misijní a teologická [online]. [cit. 2016-05-16]. Dostupné z: <http://vosmt.cz/>

World Assemblies of God Fellowship [online]. [cit. 2016-05-16]. Dostupné z:

<http://worldagfellowship.org/>

Želivské teze. *Českobratrská církev evangelická* [online]. [cit. 2016-05-21].

Dostupné z: <http://www.e-cirkev.cz/clanek/2299-Zelivske-teze/index.htm?srchtxt=%C5%BEelivsk%C3%A9%20teze>

Přednášky a konference

Pastorální konference Perspektivy globálního pentecostalismu v 21. století, Kouty nad Desnou, 27. – 30. 9. 2015, <http://apostolskacirkev.cz/category/65-pastoralka-zari-2015-perspektivy-globalniho-pentecostalismu-v-21-stoleti>[cit. 2016-06-03]

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1:	Dotazníkový průzkum	104
Příloha č. 2:	Informační list, Poučený souhlas	109
Příloha č. 3:	Příběh ze života č. 1	111
Příloha č. 4:	Příběh ze života č. 2	114
Příloha č. 5:	Příběh ze života č. 3	116
Příloha č. 6:	Text kázání č. 1	119
Příloha č. 7:	Text kázání č. 2	125
Příloha č. 8:	Text kázání č. 3	133
Příloha č. 9:	Text kázání č. 4	137
Příloha č. 10:	Text kázání č. 5	140

Příloha č. 1: Dotazníkový průzkum

VEČEŘE PÁNĚ

(Vyhodnocení dotazníkového průzkumu – celkem odpovědělo 35 respondentů.)

Obecné pokyny - u každé skupiny otázek je možno označit více možností, pokud není uvedeno jinak.

Dotazy jsou mířeny na večeři Páně (VP) probíhající v rámci hlavního shromáždění (tedy obvykle nedělního). Výjimky jsou označeny.

1. DOTAZ NA VELIKOST SBORU

Jaká bývá průměrná účast na nedělním shromáždění? *

Méně než 50 lidí	16
50 – 100 lidí	11
100 – 200 lidí	7
200 – 300 lidí	1
Více než 300 lidí	0

* Myšleno dospělých, respektive těch, kteří přijímají památku večeře Páně.

2. DOTAZ NA ČETNOST

Jak často ve vašem sboru probíhá památka večeře Páně?

Jednou měsíčně	22
Méně než jednou měsíčně	2
Častěji než jednou měsíčně	9
Pravidelně každou neděli	2

3. DOTAZ NA TYP CHLEBA A VÍNA

Jaký typ chleba a vína je ve vašem sboru při večeři Páně používán? *

Alkoholické víno	29
Nealkoholické víno (mošt)	23
Kvašený chléb	15
Nekvašený chléb	27

* Označte preferovaný typ. Pokud ve vašem sboru typ chleba či vína nehraje roli, označte obě možnosti.

4. DOTAZ NA ÚČASTNÍKY VEČEŘE PÁNĚ

Kdo může přijímat památku večeře Páně?

Účastníci jsou z kazatelny seznamováni s podmínkami pro přijímání památky VP	34
Nevysluhujeme VP nepokřtěným*	24
Nevysluhujeme VP jedincům z jiných církví pokřtěných pokropením	7
Z principu nevysluhujeme VP jedincům v kázni	20
Souhlasím s tím, aby VP přijímali i neznovuzrození lidé, projeví-li zájem	2
Dotazuji se na duchovní stav jedinců, které osobně neznám	11

*Výjimku mohou tvořit ti, kteří se na křest připravují

5. DOTAZ NA PŘÍLEŽITOST

Kdo může vysluhovat památku večeře Páně a při jakých příležitostech?

Je pravidlem, že památka VP probíhá pouze na nedělním (nebo hlavním) shromáždění	24
Běžně slavíme VP i při jiných příležitostech, než je neděle (např. skupinka)	13
Slavení VP musí vést pouze pastor nebo 2. pastor	5
Slavení VP může vést některý ze starších bez přítomnosti pastora	25
Slavení VP může proběhnout bez přítomnosti pastora nebo 2. pastora	14
Slavení VP může proběhnout bez přítomnosti starších i pastorů	10
Pastor nebo starší přináší VP lidem dlouhodobě nemocným nebo seniorům	16

6. DOTAZ NA PRŮBĚH

Jaké liturgické prvky v souvislosti s večeří Páně jsou ve vašem sboru používány?

V souvislosti s památkou VP je čtena tematická pasáž Písma svatého	28
V souvislosti s VP zazní krátké slovo (výklad textu, povzbuzení apod.)	25
Pastor nebo jiná pověřená osoba pronese modlitbu za požehnání chleba a vína	32
Lidé přistupují dopředu, aby přijímali památku VP	27
VP je roznášena do řad	5
Používáme společný kalich	21
Používáme malé kalíšky	24
Lidé mají prostor, aby společně lámali chléb	17
Lidé mají prostor, aby se ve skupinkách společně modlili	14
Ve shromáždění je prostor k individuálním modlitbám	26
Pastor a starší se po obřadu VP přimlouvají za individuální potřeby	9
Prostor pro vzájemné usmíření	19

7. DOTAZ NA DUCHOVNÍ DARY

Jaké duchovní dary se projevují (pravidelně nebo příležitostně v rámci slavení památky večeře Páně?)

Prorocké slovo	12
Jazyky a výklad	5
Uzdravování	6
Jiné dary	6

8. DOTAZ NA OČEKÁVÁNÍ V SOUVISLOSTI S VEČEŘÍ PÁNĚ

Jaká jsou vaše konkrétní očekávání v souvislosti se slavením večeře Páně? *

Slavení VP je pro mne obřad přikázaný Písmem a nemám od něj nějaká zvláštní očekávání ve smyslu intenzivnější Boží přítomnosti či působení Ducha svatého na přítomné.	4
Slavení VP je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat (skrže dary Ducha svatého, osobní prožitek jednotlivců atd.)	9
Slavení VP je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat. S touto skutečností pracujeme – vedeme lidi k očekávání, k otevřenosti na Boží působení.	9
Slavení VP je pro mne obřad, kdy je Bůh uprostřed svého lidu přítomen zvláštním způsobem a může se projevovat. S touto skutečností pracujeme – vedeme lidi k očekávání, k otevřenosti na Boží působení. Toto Boží jednání rovněž zakoušíme (formou duchovních darů, uzdravení ve vztazích, povzbuzení ve víře).	13

* Označte pouze jednu možnost – tu, která nejvíce odpovídá vašemu přesvědčení i zkušenostem.

Příloha č. 2: Informační list, Poučený souhlas

Informační list

Olga Moldanová, studentka Evangelické teologické fakulty UK Praha, použije vámi napsaný příběh za účelem vypracování diplomové práce s názvem Slavení večere Páně v letničních církvích.

Cílem této práce je popsat pastorační potenciál večere Páně v letničních církvích.

Příběh v konečné podobě vám bude zaslán nebo předán k odsouhlasení. Můžete ho doplnit, změnit, nebo odstoupit od jeho zveřejnění bez udání důvodu.

Příběh bude anonymizovaný a bude použit pro studijní účely. Diplomová práce bude po obhájení zveřejněna v elektronické databázi ETF UK Praha a jeden výtisk dostupný v knihovně ETF UK Praha k nahlédnutí. Diplomová práce vám bude zaslána dle domluvy v elektronické nebo tištěné podobě.

Se svými dotazy, podněty nebo stížnostmi se můžete kdykoliv obrátit na autorku diplomové práce Bc. Olgu Moldanovou nebo vedoucího práce – prof. ThDr. Pavel Filipi.

Bc. Olga Moldanová, V Zídkách 402, Kolín, 280 02

o.moldanova@gmail.com

prof. ThDr. Pavel Filipi, Černá 9, Praha 1, 115 55

filipi@etf.cuni.cz

Poučený souhlas

Prohlášení autora/autorky, který/á věnoval/a svůj příběh:

Stvrzuji svým podpisem, že jsem byl/a Olgou Moldanovou seznámen/a s informačním listem a měl/a možnost informace přečíst, případně si je dotazy ujasnit. Všechny otázky, které jsem položil/a, byly zodpovězeny k mé spokojenosti.

Dobrovolně souhlasím se zveřejněním mého příběhu.

Jméno a příjmení: .....

Podpis autora/autorky: .....

V Kolíně dne: .....

Prohlášení autorky diplomové práce:

Stvrzuji svým podpisem, že jsem autora/autorku příběhu přesně, jak nejlépe jsem dovedla, seznámila s informačním listem. Ujistila jsem se také, že autor/autorka příběhu rozumí postupu: uvedený napsaný příběh bude použit za účelem vypracování diplomové práce s názvem Slavení večere Páně v letničních církvích.

Potvrzuji, že autor/autorka příběhu měl/a možnost se ptát, a že jsem na jeho/její dotazy zodpověděla pravdivě, jak nejlépe jsem dovedla.

Potvrzuji, že autor/autorka příběhu nebyl/a k podpisu donucen/a a souhlasil/a svobodně a dobrovolně.

Podpis autorky diplomové práce: .....

V Kolíně dne: .....

Příloha č. 3: Příběh ze života č. 1

Večeře Páně – Břeclavsko 1973

Chci podotknout, že to není jenom můj pohled, ale ptala jsem se i několika lidí, kteří spolu se mnou navštěvovali shromáždění v době, kdy se při večeři Páně umývaly i nohy, protože chci, aby to nebyl jenom můj pohled. (Všichni jsme se na odpovědích shodli.) Taky příkládám svědectví jedné sestry, která byla v tu dobu ještě dítětem, jak vnímala ona večeři Páně tenkrát.

Večeře Páně probíhala tak, že se přečetlo z Bible slovo k večeři Páně a byl k tomu výklad. Pak bratr, který sloužil, vyzval ty, kteří vidí, že si potřebují dát nějaké věci do pořádku, aby to udělali před Pánem pokud možno dřív, než budou přistupovat k přijímání večeře. Pokud měl někdo něco proti bratru nebo sestře, tak za sebou šli a omluvili se, vyznávalo se, dělalo se pokání.

Pak jsme se modlili a přijímali chléb a víno. Obojí bylo nekvašené. Víno bylo podávané pouze v kalichu. Poté jsme přistupovali k umývání nohou. (Probíhalo to odděleně – ženy v jedné místnosti a muži v druhé místnosti.) Umývání nohou se u nás praktikovalo do roku 1991. Večeře Páně se vysluhovala jednou měsíčně, ale někdy i vícekrát. (Např. když byla ve shromáždění nějaká návštěva atd.) Nebyla jenom v neděli, ale byla třeba ve středu nebo v pátek večer. Tenkrát se každé naše setkání nazývalo shromážděním, protože ještě nebyly skupinky. Ty u nás začaly až v listopadu, roku 1991. Lidé přicházeli vždycky čistě a slušně oblečení. (Nic vyzývavého.) A to se netýkalo jenom večeře Páně, ale každého shromáždění. K večeři Páně mohl přistupovat každý znovuzrozený a ve vodě pokřtěný křesťan. A nemohl přistupovat ten, který byl v kázni. Nehodně přistupovat k večeři Páně znamenalo – vědět o svém hříchu a neřešit ho.

Každé slavení večere Páně bylo něco, na co jsme se těšili. Cítili jsme Boží blízkost, byli jsme naplněni vděčností a láskou. Při umývání nohou jsme si navzájem žehnali, modlili se, zpívali. Byl to pro mě zvláštní a výjimečný čas. A věřím, že se mezi námi prohlubovaly i vztahy. (Jedna sestra řekla, že věří, že umývání nohou má v duchovní oblasti váhu – nohy jen tak někomu neumyješ, je to hodně osobní, k tomu potřebuješ pokoru.) Při tom umývání, jako bychom si víc uvědomovali potřeby toho druhého. Během večere Páně bývalo vidění, poznání i proroctví.

Co pro mě znamená večere Páně? Je to pro mě taková duchovní posila. Je to čas, kdy si ještě víc jak jindy uvědomuji Boží lásku. Uvědomuji si, kolik bolesti to Pána Ježíše stálo, než mohl říct: „Dokonáno jest.“. A to mě naplňuje láskou, úctou a vděčností. Když bych měla srovnat večeri Páně tehdy a nyní, vidím velký rozdíl. Nechci být kritik, ale chci to říci pravdivě, tak jak to vnímám. Dnes mně to připadá jako něco, co se stalo u mnohých pouhou zvyklostí, ne slavností, s tou to nemá nic společného. Já nevím, jestli můžu večeri Páně z dřívějška nazvat skutečnou slavností, ale určitě můžu říct, že to pro nás znamenalo mnoho. Troufám si říct, že skoro každý vnímal večeri Páně jako něco velkého, co má vliv nejen na vztah k Pánu, ale i na vztahy mezi námi. Bylo to všechno takové osobnější. Byla vidět větší úcta, radost a vděčnost.

Teď ještě svědectví té sestry o večeri Páně s umýváním nohou:

„Měla jsem tu milost, že jsem zažila večeri Páně s umýváním nohou a chci se podělit, jak jsem to vnímala jako dítě a co to ve mně zanechalo. Vždycky jsem se na tento okamžik těšila, protože už jako dítě jsem cítila velkou Boží přítomnost, když jsem sledovala, jak si ženy umývají navzájem nohy (mladé starším, starší mladým). Vnímala jsem vždycky velikou lásku, pokoru a úctu. Všichni si byli rovni. Když mi bylo asi 10 let, tak jsem se pokřtila ve vodě a

i já jsem se mohla zúčastňovat večere Páně. Nikdy nezapomenu na okamžik, kdy jsem umývala nohy jedné staré sestřičce. Když jsem poklekla a s modlitbou umývala její žilnaté nohy, byla jsem naplněna velkou láskou a úctou. Úctou ke starším lidem, rodičům atd., která ve mně zůstává dodnes. A všímám si i kolem mě, že ti, co měli tu možnost zažít večeri Páně i s umýváním nohou jako děti, mají dodnes úctu ke starším, rodičům atd. Mají touhu pomáhat starým, mají srdce pro potřebné, mají větší úctu k autoritám. Troufám si říct, že to mělo velký vliv na vztahy mezi generacemi, co nyní velmi ve sborech postrádám. Mladí si starších tolik nevšímají a soustřeďují se pouze na svou generaci.“

Příloha č. 4: Příběh ze života č. 2

Večeře Páně na Slezsku v letech 1979–1989

Do svých 17 let jsem navštěvovala s rodiči i sourozenci Církev bratrskou v Hrádku, ale v roce 1979 mě můj tatínek pozval na letniční skupinku, kde jsem brzy nato poznala zcela jiné duchovní prostředí, kde byli všichni nadšení, radostní, kde lidé řešili svůj vztah s Pánem, činili pokání a toužili být pokřtěni Duchem svatým, kde se lidé modlili za uzdravení a za další lidi, aby mohli být zachráněni. Zcela mě toto prostředí uchvátilo, od toho dne jsem chtěla být po každé na skupince, protože mě hodně obohacovala, i když jsem zpočátku měla dost velké problémy s jazyky, ale v Božím slově jsem našla jistotu, že tyto věci jsou od Boha a přinášejí do církve radost a povzbuzení. A tak jsem brzy nato byla pokřtěná Duchem svatým a mohla jsem se radovat s ostatními Božími dětmi. Popisuji tuto atmosféru, která byla opravdu svěží, plná víry, mnozí z nás se učili chodit v Duchu svatém, protože právě v takovéto atmosféře jsme prožívali i památku večeře Páně. Bylo to radostné společenství jak s Pánem, tak i mezi námi, staršími i mladými. Prožívali jsme silně přítomnost Ducha svatého a radovali se, že můžeme slavit tuto večeři na památku večeře Páně. Vzpomínám si, že často sestry upekly nějaký nekvašený chleba, někdy byl kupovaný „maces“ (takové mřížkované plátky) a víno. Večeři Páně vysluhoval některý ze starších (vedoucích) bratří. Před večeří jsme se modlili a děkovali, během večeře jsme často zpívali chvály. Jelikož tuto skupinku jezdil vyučovat bratr ... ze Slovenska, bylo součástí večeře Páně i umývání nohou. To probíhalo tak, že shromáždění se rozdělilo na bratry a sestry do dvou místností, každá skupina měla nějaký lavor s vodou, ručníky. Taktéž i během umývání nohou jsme se my sestry modlily nebo zpívaly písně, žehnaly si navzájem, případně jsme se modlily za různé potřeby. Na jaře roku 1981 odešla celá naše rodina z Církve bratrské a začala navštěvovat sbor v Žukově, který sice neměl

modlitebnu, avšak bylo zde hodně usměvavých lidí, kteří nás přijali mezi sebe a kteří byli ochotni pro Ježíše udělat cokoli, např. otevřít svůj dům pro shromáždění. Takže každou neděli v měsíci jsme se scházeli na jiném místě. Tady měla shromáždění větší vážnost, bylo zde více lidí, bylo vidět, že vedoucí bratři jsou zkušenější ve víře, ve službě slovem i ve vedení sboru. Bylo to znát i na způsobu vysluhování večere Páně, kdy jsme pocítovali bázeň před Pánem, byli jsme vedeni k tomu, abychom přistupovali s čistým srdcem. Byli jsme často nabádáni, aby si každý, kdo má něco vůči druhému, to dal do pořádku buď hned, anebo to vyřešil s Pánem a pak co nejdřív s dotyčným. Vždy před večerí některý bratr sloužil Slovem, a tak byli lidé vnitřně připraveni přistoupit k večeri Páně, následovaly jednotlivé modlitby, které zněly i během toho, co bratři začali roznášet chleba a víno, místnost po místnosti. Někdy zněly písně, vzpomínám si, že jsme často zpívali píseň „Jezusova krev“ (Ježíšova krev). Často bratři zdůrazňovali, že tato Ježíšova krev je mocná, že smývá hříchy a uzdravuje naše nemoci. Tady v tomto sboru se podával obyčejný chleba z obchodu, nakrájený na menší kousky a vždy červené víno, jako symbol Ježíšovy prolité krve. V roce 1986 – 1987, kdy se práce žukovského sboru více rozšiřovala na různé strany a my mladí jsme se více a více zapojovali do různých služeb, jsem měla jedno prožití, na které nikdy nezapomenu. Bylo to na misijním výjezdu kdesi v Zábřehu a tam jsme měli skupinku s místními křesťany. Byla zde sloužená i večere Páně a sloužící bratr nám zdůrazňoval sjednocení s Pánem, jak je důležité s Ním být zajedno a představoval nám to právě na příkladu toho chleba a vína. Když sníme kousek chleba anebo vypijeme trochu vína, už ho z nás nikdo nedostane, ale stane se jedno s naším tělem, stane se naší součástí. Tento obraz, ač je možná jednoduchý, mě velice oslovil, povzbudil a také dal nový rozměr mému přístupu k večeri Páně. Toužím po tom, abych byla v takovéto jednotě se svým Pánem a pak také s mými bratry a sestrami v Pánu.

Příloha č. 5: Příběh ze života č. 3

Večeře Páně na Slezsku kolem roku 1970

Poprvé jsem se setkala s vysluhováním večeře Páně při konfirmaci v Evangelické církvi, kterou jsem navštěvovala. Bylo to ještě před mým obrácením. I když jsem tomu až tak nerozuměla, nepamatuji se, že by nám farář vysvětlil skutečný význam. Přijímala jsem tuto „zповěď“ zcela vážně. Moje babička zanechala ve mně tento dojem. Pokaždé, když šla ke zповědi, nebylo to tak často, hlavně o svátcích, to bylo pro ni něco mimořádného. Musela být vždy svátečně oblečená a než odešla do kostela, tak každého v domě poprosila o odpuštění. Před zповědí nikdy nesnídala. Mohla jsem pozorovat tento přístup k večeři Páně i u jiných věřících.

Až po svém obrácení, kdy jsem začala číst Boží slovo, hlavně Janovo evangelium, poznávala jsem více Pána Ježíše. Kým je, proč přišel na zem a jak mě a všechny lidi miluje. Obětoval svůj život za mé hříchy a v NĚm mohu mít věčný život. („Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že je přibil na kříž.“ Ko 2,14) Toto poznání vzbudilo ve mně lásku k NĚmu. Skrze přijímání večeře Páně si znovu to všechno připomínám a jsem mu vděčná.

Před revolucí, když ještě nebyla AC uznána, jsme se scházeli po domech. Zpočátku nás byla jen malá skupinka, ale postupně nás přibývalo. Hodně jsme se navštěvovali s bratry a sestrami ze Slovenska. Tam jsem poprvé zažila večeři Páně s umýváním nohou. Sestry myly nohy sestrám a bratři bratrům v oddělené místnosti. Před mytím se modlili a žehnali tomu, komu zrovna myli nohy, pak se vyměnili, nakonec se objímali. Vzpomínám, že mně taky jedna starší sestra myla nohy, a mně to přišlo dost nepřirozené k jejímu věku, ale ona se nedala a s láskou a upřímnou pokorou mi ty nohy umyla. Vzorem pro ni byl

Pán Ježíš, který svým učedníkům umyl nohy. Postupně se zavedla večeře Páně s umýváním nohou i u nás. Večeře Páně probíhala tak, že v neděli byla přijímána bez mytí nohou a ve středu, na sborové hodině, kdy přicházelo méně lidí, s umýváním nohou. Každý účastník se mohl rozhodnout.

Jedna sestra měla velké bolesti nohou. Po umytí a modlitbě byla uzdravena, v okamžiku ji nohy přestaly bolet, až jsme se divily a nemohly uvěřit, že tak rychle Bůh zasáhl.

Pak přišlo vyučování o tom, že Pán Ježíš tím, že umyl učedníkům nohy, chtěl ukázat svým postojem službu jiným. A tak stále méně lidí docházelo k umýváním nohou, až se to přestalo praktikovat úplně. Ne, že bych se chtěla vrátit k umýváním nohou, ale taky to mělo něco do sebe, aspoň v oblasti vztahů. Lidi to sblížovalo, pokud to činili ze srdce.

V našem sboru se může účastnit večeře Páně každý znovuzrozený křesťan, pokud není v kázni. Probíhá 2x do měsíce. Víno bylo vždy podáváno v kalichu, ale potom, co jeden mladý bratr měl stále připomínky, že je to nehygienické, tak se podává i v malých kalíšcích, takže každý si může vybrat. Já mám raději kalich. Proč? Je mi to bližší. Vidím v tom jakousi sounáležitost se sborem, než když si každý zvlášť vezme kalíšek. Ale to je můj pohled. Nemám problém i s kalíškem.

Na počátku našeho scházení se lidé hodně modlili v jazycích, někdy byl výklad a taky různá proroctví. Těch bylo vždy dost, a tak se to nějak přestalo vnímat, možná to způsobili jedinci, kteří při každé příležitosti prohlásili: „Pán mi řekl...“, a tak to postupně utichalo, starší bratři pomřeli. Dnes už málokdy je přineseno nějaké prorocké slovo.

Většinou proběhne přisluhování večeře v poklidu. Lidé při čtení Božího slova stojí vedle sebe, jak bratři, tak sestry, přečte se úsek z Božího slova a také se zdůrazní, aby se večeře Páně nebrala nehodně. Rozumím tomu tak, že pokud jsi v nějakém hříchu nebo máš něco neurovnaného ve vztahu, tak raději to odlož, dokud si nedáš věci do pořádku. Pak přijímáme večeři Páně, víno jako krev Páně a chléb znázorňuje tělo Kristovo. Mezitím probíhají většinou modlitby.

Už několikrát mě Pán uzdravil, když se za mne bratři modlili, ale mám takovou zkušenost, kdy jsem byla uzdravena při večeři Páně.

Byla jsem na shromáždění, když mě velice rozbolel zub, ale tak silně, že jsem chtěla odejít. Zrovna se vysluhovala večeře Páně, tak jsem si taky vzala. Pak mě tak napadlo, že když mi Pán Ježíš všechno odpustil, tak jsem čistá před Ním, a poprosila v tichosti, aby to nikdo neslyšel, o uzdravení. Najednou veškerá bolest ode mne odešla. Podnes si to vybavuji. Myslím si, že někdy je v našem životě nějaký hřích, který brání Božímu uzdravení.

Musím se také sama nad sebou zamýšlet, s jakým postojem v poslední době přistupuji k večeři Páně. Ne, že bych brala oběť pána Ježíše jen tak, to ne. Ale kdysi jsem se víc na to připravovala, často to bylo takové ztišení před Pánem, modlitba za odpuštění svých hříchů, někdy jsem se taky postila, prostě byla to pro mne taková vzácnost a taky byla větší bázeň. A teď se přistihnu, že se to nějak všechno vytrácí. Ten čas tak letí a už je tu další neděle a podává se večeře Páně a tak se to opakuje. Nevím, čím to je, možná tou uspěchanou dobou.

Příloha č. 6: Text kázání č. 1

„VEZMĚTE A JEZTE“

Sledovali-li byste historii církve, všimli byste si, že jednou z nejkontroverznějších doktrín, u které se církve přely a hádaly po staletí, bylo ustanovení Večeře Páně. V našich církvích, které jsou nové nebo modernější, tento spor až tolik nechápeme, ale v jádru se vždy jednalo o to, co vlastně Večeře Páně je a co pro nás znamená, případně, kdo k ní může přistupovat. Dnes se podíváme na to, jak Večeře Páně vznikla, na jakých základech vznikla a co pro nás znamená. Povíme si také, kdo k ní může přistoupit a jaký význam pro toho člověka má.

Ustanovení Večeře Páně

Úplně původní význam Večeře Páně vychází se starověkého zvyku slavit Pesach, který známe pod trochu zkreslujícím názvem Velikonoce. Když si Bůh vyvolil Izrael jako svůj národ, ten se během své historie, která je skvěle popsána ve Starém Zákoně, dostal do Egypta, kde byl vítaným hostem. Za několik generací se ale jejich status změnil a oni začali být považováni za otroky. Bůh je skrze Mojžíše vysvobodil z Egypta tím, že seslal deset egyptských ran. Poslední ranou byla smrt prvorozených v Egyptě. Aby se Izraelité ochránili před zhoubou, zabili neposkvrněného beránka, jeho krví potřeli veřeje domu, a smrt se jim vyhnula. Tehdy Izrael díky beránkovi ustanovil s Bohem smlouvu.

Jako památku na toto úžasné vysvobození a také na zaslíbení o Mesiáši, který přijde vysvobodit i je, slavili Židé každý rok velikonočního beránka: byla to večeře, která měla spoustu symboliky. Na stole bylo několik číší na víno, ale jedna číše byla otočena dnem vzhůru, protože podle tradice to měl být Mesiáš, který měl přijít, který se z této číše napije. Otec rodiny vysvětloval

smysl smlouvy svým dětem. Před večeří pak nejmladší člen rodiny šel otevřít dveře Eliášovi, který měl příchod Mesiáše zvěstovat, ale protože nepřišel, Židé se modlili: Jak dlouho chceš ještě, Bože, čekat na vysvobození svého lidu? V pytlíku se třemi kapsami měli nekvašený chléb. V každé kapse jeden. Věřili, že to představuje Abraháma, Izáka a Jákoba, otce židovské víry. Při večeři lámali druhý chléb, z Izákovy kapsy, na znamení, že Izák byl obětován Bohu. Pak zpívali písně a chválili Boha. Velikonoce byly největším židovským svátkem, v době Ježíše se prakticky celý národ scházel v Jeruzalémě, kde svátky slavil.

Ježíš krátce před vyvrcholením své pozemské poutě řekl svým učedníkům, že s nimi chce jíst velikonočního beránka. Ti vše připravili a po té večeři Ježíš udělal něco, co bylo jinak oproti tradici. Vzal kalich (a nemáme důvod věřit, že to byl jiný kalich, než onen kalich požehnání připravený pro Mesiáše), naplnil jej vínem a ustanovil zcela novou smlouvu. Lukáš 22,14-20 *Když nastala ta hodina, zaujal místo u stolu a apoštolové s ním. Řekl jim: "Toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto beránka, dříve než budu trpět. Neboť vám pravím, že ho již nebudu jíst, dokud nedojde naplnění v království Božím." A vzal kalich, vzdal díky a řekl: "Vezměte to a rozdělte mezi sebe. Neboť vám pravím, že od této chvíle nebudu pít z plodu vinné révy, dokud nepřijde království Boží." Pak vzal chléb, vzdal díky, rozlomil jej a dal jim se slovy: "Toto je mé tělo, které se za vás dává. To číňte na mou památku." A právě tak vzal po večeři kalich a řekl: "Tento kalich je nová smlouva v mé krvi, která se vylévá za vás.*

Najednou tento starozákonní obraz dostává zcela nové světlo. Ne, onen prostřední chléb nesymbolizuje Izáka, ale Ježíše samotného, protože on se za nás dává. A kalich po večeři, ano, on je ten Mesiáš, na něhož tolik čekali. Najednou dává smysl to, co jim Ježíš řekl po rozmnožení jídla, totiž, že on je chléb života, který dává lidem. Tehdy to vzbudilo velký ohlas (Jan 6,35): Ježíš

jim řekl: *"Já jsem ten chléb života. Kdo přichází ke mně, jistě nebude hladovět, a kdo věří ve mne, nebude nikdy žíznit. (J 6,51-56) Já jsem ten živý chléb, který sestoupil z nebe. Kdo jí z tohoto chleba, bude žít na věčnost. A chléb, který já dám za život světa, je mé tělo."* Židé se hádali mezi sebou a říkali: *"Jak nám může tento člověk dát své tělo k jídlu?"* Ježíš jim tedy řekl: *"Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a nebudete-li pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den. Neboť mé tělo je pravý pokrm a má krev je pravý nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm."*

Požehnání Večeře Páně

Z toho vyplývá, že Kristus je jediným pokrmem k obživě našich duší. Prostředníkem k nasycení našich duší je jeho slovo, které je někdy schované za symboly chleba nebo vody. Jen když máme účast na jeho těle, tedy na tom, kým pro nás je, můžeme být zachráněni a jen tak budeme vzkříšení k věčnému životu. Židé to nechápali a mnohdy to nechápeme ani my. Opravdu jíme Kristovo tělo a pijeme jeho krev? Ne, je to jazyk smlouvy.

Apoštol Pavel napsal (1K 11,23-26) *Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také předal, že Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazován, vzal chléb, vzdal díky, rozlomil jej a řekl: 'Vezměte, jezte. Toto je mé tělo, které se za vás láme. Toto čiňte na mou památku.'* Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: *„Tento kalich je nová smlouva v mé krvi; toto čiňte, kdykoliv byste pili, na mou památku.' Neboť kdykoliv byste jedli tento chléb a pili tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde.*

Večeře Páně má pro nás nejméně tři velké požehnání:

- **Je pomoci nám nuzným.** Při Večeři Páně se nám dostává zvláštní útěchy, že i když je náš život jakkoliv nuzný, Ježíš se k nám nepřestává znát a přijímá nás jako spravedlivé. I když na nás doléhá tíha smrti, on nás stále obživuje. Díky účasti na Večeři Páně jsme společníky všech darů, které nám on dává.
- **Vede nás k vděčnosti a chvále.** Večeře Páně nás vyprošťuje z nevděčnosti tím, že nám brání zapomenout na všechno to dobro, které nám Ježíš svou smrtí dal, a pobízí nás, abychom mu dobrořečili a veřejně vyznali, jak těsně jsme s ním spjati. To je důvod, proč u Večeře Páně říkáme, aby ti, kteří Kristu patří a rozhodli se jej následovat, přistoupili ke stolu s chlebem a vínem a veřejně tak vyznali, že bez Krista jsou ztraceni a jen on je nasytí.
- **Povzbuzuje nás ke svatému životu.** Díky Večeři Páně si uvědomujeme, že jsme spojeni také navzájem v bratrské lásce, a proto spolu musíme vycházet v soucitu a slabostech. To nás vede k tomu, abychom byli k druhým milosrdní a plní pokoje. Večeře Páně má tedy účinek také na jednotu církve.

Kdo přistupuje k Večeři Páně

Večeře Páně jako přijímání Krista má smysl jen pro toho, koho má Kristus. Tato na první pohled jednoduchá slovní hříčka má dalekosáhlý dopad. Podobně jako u křtu ve vodě, Večeře Páně ustanovuje a potvrzuje smlouvu s Bohem. Nicméně, křest pro ty, kteří se nerozhodli Ježíši Kristu patřit se vším, co mají, je pouze krátká koupel; stejně tak Večeře Páně nemá žádný duchovní smysl pro ty, kteří s Kristem smlouvu neustanovili, tedy nerozhodli se jej následovat se vším, co k tomu patří.

Samotný křest bez odevzdání se Kristu je prázdný symbol (proto také nekřtíme děti), samotné pozření chleba a vína je pouhým prázdným symbolem, který nemůže nikomu přinést spasení ani záchranu, nebo odpuštění hříchů. Pokud ovšem za Kristem chceme jít, pak obě svátosti dostávají zcela nový význam: křest je podpis na smlouvě s Bohem, pro kterou jsme se rozhodli, a Večeře Páně je potvrzováním smlouvy a přijímáním plodů Božího požehnání obsažené v Kristu.

Křesťané mívají s Večeří Páně spojen jeden konkrétní strach, vycházející z listu apoštola Pavla, kdy napsal (1K 11,27-30) *Kdo by tedy jedl ten chléb nebo pil kalich Páně nehodně, bude vinen proti tělu a krvi Páně. Ať člověk zkoumá sám sebe, a takto ať z toho chleba jí a z toho kalicha pije. Neboť kdo jí a pije nehodně, jí a pije sobě odsouzení, neboť nerozsuzuje tělo Páně. Proto jsou mezi vámi mnozí slabí a neduživí a mnozí usínají.*

Mnozí křesťané měli za to, že tento verš mluví o tom, že máme-li nějaký konflikt s někým, nebo nevyznaný hřích, Večeře Páně nám ublíží. Jiní zase začali vyžadovat po přistupujících k Večeří Páně dokonalost a svatost, jenomže kdo z nás může říct, že nikdy nezapochoyboval nebo neselhal, nebo nepropadl nějaké neřesti? Ne, slabost a naše hříšnost není důvodem k Večeří Páně nepřístupovat, naopak, právě u ní si uvědomujeme, jak moc potřebujeme odpuštění a Krista samotného. Večeře je především pro ty, kteří vědí, že na to nemají; ne pro samospravedlivé, kteří všechno zvládají.

Ale o tom tato pasáž nemluví. Pavel tady píše o těch, kteří si brali Večeří Páně jen jako prázdnou tradici: prostě jedli chleba a víno a tak nerozpoznávali, že se jedná o zvláštní jídlo a pití: tedy, že v této symbolice je Bůh přítomen se svým Duchem a žehná nás nejen duchovně, ale také tělesně. Pokud bychom ale jedli chleba a pili víno z jiných pohnutek, bez Boží bázně, bez respektu ke

smlouvě, kterou jsme s Ježíšem uzavřeli; pak by bylo lepší k Večeři Páně nepřistupovat. Jinak se na nás vztahují tato slova o odsouzení, protože bychom si de facto z Boha dělali tak trochu legraci.

Večeře Páně má hlubokou symboliku, ale také mnohem více. Má v sobě kořeny života, protože skrze tuto památku se účastníme života, který plyne z Krista; a také se podílíme na celosvětové církvi, jsme rodina s ostatními křesťany, a to dokonce, i když bychom s nimi nesouhlasili, nebo neměli vřelé vztahy. Vždyť kolik křesťanů, ze znepřátelených církví, se sjednotilo u Večeře Páně v zákopech války nebo vězení. Večeře Páně je zkrátka mocná událost, která posilní našeho ducha, občerství naši duši a nalije život do našeho těla.

Pokud tě Ježíš má, pak směle k Večeři Páně přistup a nabídni si ji, zatímco budeme i nadále uctívat Boha písněmi.

© Lukáš Targosz, M.A.

2008, AC Element, Hradec Králové

Příloha č. 7: Text kázání č. 2

„KÁZÁNÍ O VÝKUPNÉM DÍLE PÁNA JEŽÍŠE“

Úvod: Téma o kříži Pána Ježíše. Dnes chci mluvit o vykoupení, které Pán Ježíš vydobyl na kříži. S důrazem na verš 1P 1,18.

Když už člověk nemá nic, má ještě pořád sám sebe. Člověk sám o sobě je majetkem.

V biblických dobách toho lidé měli málo. Když někdo zchudnul a zadlužil se, věřitel ho prodal, aby získal zpět své peníze. Jiný si toho člověka koupil, a měl pracovníka na celý život. Otrok musel pracovat, ale měl kde bydlet a co jíst. Tak to tehdy běžně fungovalo. Společnost v dobách Abraháma, Davida, Pána Ježíše i apoštola Pavla byla zvyklá na otroky. Lidé se tam dělili na svobodné, kteří nikomu nepatřili a otroky, kteří někomu patřili. K tomu existovalo mnoho přechodů. V Bibli čteme o propuštěncích, kteří byli kdysi otroky a pak byli propuštěni na svobodu. V Bibli čteme o uprchlých otrocích – např. o uprchlém otroku Onezimovi, kterého Pavel získal pro Krista a posílá ho zpět jeho pánu Filemonovi. V Bibli čteme o otrocích, kteří museli být ze zákona propuštěni po 7 letech od prodání do otroctví. Čteme o otrocích, kteří se vzdali práva propuštění a zvolili si zůstat u svého pána. Zkrátka lidé tehdy třídili druhé podle vztahu ke svobodě a otroctví.

Do otroctví se lidé dostávali mnoha způsoby. Představte si, že byste klidně žili ve svém městě nebo na vesnici, strhla by se válka a nepřátelská armáda by dobyla vaše město. Vás by svázali a přivedli do své země a tam by vás prodali za otroka. Do té doby jste byl svobodný člověk. Ale někdo silnější vás přemohl a prodal. Dostali jste se do otroctví násilím. (Věřím, že na to se vztahuje zmínka Pána Ježíše v Mt 12,29: Což může někdo vejít do domu silného muže a uloupit jeho věci, jestliže dříve toho siláka nespoutá? Pak teprve vyloupí jeho dům. Ježíš je ten, kdo přemůže silného a vezme jeho věci, tedy lidi, které

zajal.) Také v míru se mohlo stát, že nějací zloději vás mohli ukrást a prodat. V tehdejší společnosti se únos svobodného člověka a prodej do otroctví trestal smrtí. Tak se to stalo Josefovi, kterého bratři prodali Izmaelitům... Když se jim pak dal jako vládce Egypta poznat, bratři mu nemohli odpovědět; tak se ho zhrozili. No jak by ne, podle práva by za to měli zemřít. Ale Josef jim řekl: Gn 45:4–8 "Já jsem váš bratr Josef, kterého jste prodali do Egypta. 5 Avšak netrapte se teď a nevyčítejte si, že jste mě sem prodali, neboť mě před vámi vyslal Bůh pro zachování života. 6 V zemi trvá po dva roky hlad a ještě pět let nebude orba ani žně. 7 Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše potomstvo na zemi a aby vás zachoval při životě pro veliké vysvobození. 8 A tak jste mě sem neposlali vy, ale Bůh.... To je jasný předobraz Pána Ježíše, kterého jeho bratři Židé poslali na smrt. On se však stal Pánem a Vítězem nad smrtí, aby své bratry zachoval při životě pro veliké vysvobození. A tak to byl Bůh, který ho učinil Pánem a Mesiášem a poslal ho předem, aby se stal vysvoboditelem Izraele.

Lidé se dostávali do otroctví také kvůli chudobě. Dnešním slovníkem bychom řekli: Neplatili dluhy, přišel exekutor, a když neměl dlužníkům co zabavit, vzal je a prodal je do otroctví – i ženu a děti. Stejně tak, když byl nějaký zloděj usvědčen z krádeže a neměl čím nahradit škodu, prodali ho do otroctví. Další způsob, jak se lidé stali otroky – že se narodili do otroctví. Děti, které se narodily otrokům, byly otroky. Všechny tyto způsoby zotročení mají co říct nám, kteří chápeme duchovní věci. Lidé jsou otroky hříchu, protože se narodili hříšným lidem. Od Adama a Evy nebylo člověka, který by byl bez hříchu. První rodiče propadli hříchu a jejich potomci se už rodí do tohoto otroctví. Jsme děti otroků. David nařiká v Žalmu 51:7 Aj, v nepravosti zplozen jsem, a v hříchu počala mne matka má. Tím se nemyslí, že jeho maminka počala Davida při nějakém hříšném skutku. David popisuje, že je hříšným člověkem narozeným z hříšných lidí. Kromě toho však jsme otroky hříchu také proto, že

jsme chudí spravedlností. Naše spravedlnost je nedostatečná. Všechno dobré, co činíme, nestačí vyvážit zlé, které činíme. Po stránce spravedlnosti před Bohem jsme dlužníci. Někteří lidé falšují své účty sami před sebou. Sčítají dobré skutky a odčítají zlé skutky a vychází jim, že jsou spravedliví. Jiní však raději vyhlásí osobní bankrot a poctivě přiznají: „Jsem v koncích. Nejsem spravedlivý. Jsem vinen před Bohem“. Bohu se líbí upřímnost. S člověkem, který ohlásí bankrot, může Bůh začít pracovat. S tím, který si myslí, že je spravedlivý, se zatím nic dělat nedá. Člověk je otrokem hříchu také proto, že byl přemožen něčím silnějším. Říká se, že se třeba zaprodal alkoholu nebo propadl drogám nebo zasvětil svůj život okultismu nebo je posedlý po penězích... Je to silná forma ovládnutí hříchem, kdy ten člověk je zmítán a sužován démonem. Trpí, když v tom žije, ale bojí se i jen pomyslet na to, že by toho nechal.

Ať tak nebo onak, Bible učí, že celé lidstvo a každý jednotlivý člověk upadl do otroctví hříchu. Apoštol Pavel píše Římanům 7:14: Neboť víme, že Zákon je duchovní, já však jsem tělesný, prodaný do otroctví hříchu. 24 Já nešťastný člověk! Kdo mne vysvobodí z těla této smrti? Narodili jsme se do toho, od Adama jsme prodáni do otroctví hříchu. Žili jsme v tom. Dále jsme se zadlužovali. Kde je nějaká šance na vysvobození? Kromě toho jsme také otroky zániku. Rodíme se, stárneme a umíráme, což nebylo v původním Božím záměru. Následkem hříchu nejen lidé, nýbrž i všechny ryby, laně, orli, mroži, šneci i mořské korály žijí, aby za chvíli zemřeli. Není z toho úniku. Má se to změnit, ale zatím to tak je. Celé tvorstvo by chtělo žít. Proto je psáno v Římanům 8:19: Vždyť celé tvorstvo toužebně vyhlíží a očekává zjevení Božích synů – 20 neboť tvorstvo bylo poddáno marnosti; ne dobrovolně, ale kvůli tomu, který je podrobil – a má naději, 21 že i ono samo bude vysvobozeno z otroctví zániku do slavné svobody Božích dětí... Copak se můžeme z otroctví zániku sami osvobodit? V Žalmu 49:8 je napsáno: Nikdo nevykoupí ani bratra, není schopen vyplatit Bohu sám sebe. 9 Výkupné za lidský život je tak velké, že se

každý musí provždy zřít toho, 10 že by natrvalo, neustále žil a nedočkal se zkázy.“ Jsme v otroctví hříchu, zániku a nedokážeme s tím nic udělat. Panuje nad námi čas a my ho nedokážeme vrátit. Jsme poddáni vesmírným mocnostem, které tušíme, ale nezmůžeme proti nim nic. A přece pro nás Bůh z milosti připravil velkolepé vykoupění. Vykoupění z hříchu, z otroctví strachu a zániku, z moci všech sil, abychom nakonec patřili jen Bohu samotnému.

Vykoupění je v Kristu

To veliké vykoupění Bůh uskutečnil ve svém Synu. Pán Ježíš proto přišel na Zem, aby vykoupil svůj lid z otroctví. V tom se podobá Mojžíšovi, který vyvedl lid Izraele z Egypta, z domu otroctví a přivedl je do Zaslíbené země. Cesta nebyla snadná ani krátká, zejména pro neposlušnost putujících. Tak i nás Pán Ježíš vyvedl z otroctví hříchu do zaslíbené země Jeho věčného království. Jsme na cestě, máme spolehlivého Vůdce a jistý cíl. Ale žádná selanka to není. Setkáváme se s nedostatkem, s modlami, s únavou, s rebelií, s touhou po snadném životě v otroctví. Setkáváme se s tím u jiných a také u sebe. Do zaslíbené země dojdou ti, kteří vydali Pánu Ježíši své životy a věrně jdou za Ním. Být svobodným je v určitém smyslu náročnější než být otrokem. Tak jako Mojžíš byl vyvolený, tak i Pán Ježíš byl vyvolený. Zatímco Mojžíš byl služebníkem v celém Božím domě, Pán Ježíš je Synem nad celým Božím domem. Navíc Pán Ježíš, ačkoli se narodil z ženy, byl Božím Synem a nedopustil se hříchu.

Je jasné, že otroka nemůže vykoupit otrok. Hříšný člověk nemůže vysvobodit hříšného člověka. Ale svobodný může vykoupit otroka. Pán Ježíš jako svobodný od hříchu mohl vykoupit otroka. A nejenom že musel být svobodný, ale musel mít, čím by zaplatil tak vysokou cenu za člověka. Aby jeho dluh mohl být vyrovnán a nedostatek spravedlnosti mohl být nahrazen dokonalou spravedlností.

Pán Ježíš dal sám sebe. Jednou řekl svým učedníkům (Matouš 20:25–28) "Víte, že vládcí národů panují nad svými národy a jejich velcí lidé nad nimi uplatňují svou moc. 26 Mezi vámi tomu tak nebude; ale kdo by se chtěl mezi vámi stát velkým, bude vaším služebníkem; 27 a kdo by chtěl být mezi vámi první, bude vaším otrokem. 28 **Stejně jako Syn člověka nepřišel, aby mu bylo poslouženo, ale aby posloužil a dal svůj život (svou duši) jako výkupné za mnohé.**" Podobné místo v 1 Timoteovi 2:6 říká, že Kristus „...dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví ve svůj čas.“ To je Pán, jakého jsme potřebovali. Ne aby nás otroky ještě více vyždímal, ale přišel nám posloužit a dát svůj život za mnohé. 2 Korintským 8:9 Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista: ačkoli byl bohatý, stal se kvůli vám chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli. Jak dal Pán sám sebe za otroky? Jak se stal chudým, abychom my zbohatli?

To se dočítáme v 1P 1,17–19: Jestliže vzýváte jako Otce toho, kdo nestranně soudí každého podle jeho skutků, prožijte v bázni čas svého přebývání v cizině. Víte, že ze svého marného způsobu života, zděděného po otcích, jste byli vykoupeni ne pomíjejícími věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž drahou krví Krista jako bezúhonného a neposkvrněného beránka. Pán za nás zaplatil výkupné svou smrtí na kříži. Jeho drahá krev tekla během těch dlouhých hodin umírání. Jediná vteřina té doby, po kterou visel na kříži, se neobešla bez strašné bolesti. Těžké a bezvládné tělo působí na přibité ruce jako páka. Klouby v ramenech a v loktech se vyvracejí a působí mučivou bolest. Rány v rukou a nohou strašně bolí a teče z nich krev. Ukřížovaný se nemůže dost nadechnout. Potřebuje se opřít o nohy a pozvednout, ale rány v nohou to nedovolují. Je to ďábelské mučení. Ať visíš nebo stojíš, krutě to bolí a nenajdeš v žádné chvíli úlevu. Ani vteřinu. A smrt přichází velmi pomalu. Je to zřejmě nejkruťejší a nejpotupnější smrt. Takto Pán Ježíš prolil svou krev, která jediná měla dost vysokou cenu, aby stačila na vykoupení nás z otroctví. Takto útrpně dal

Pán Ježíš svůj život, svou duši, která jediná měla dost vysokou cenu, aby nás vykoupila z otroctví.

Proč tedy, když za nás bylo zapláceno takové výkupné, ještě zůstáváme v otroctví? Jak si můžeme dovolit, když dal Ježíš tolik, ještě zůstat v chudobě? Jak můžeme říkat, že nedokážeme přestat hřešit, když nás Ježíš z hříchu vykoupil? Copak Mu nevěříme? Copak snižujeme cenu Jeho drahé krve nebo oslabujeme moc Jeho vysvobození? „Hříchu, nemáš nade mnou žádnou moc, když mne Ježíš vykoupil. Hříchu, už ti nepatřím. Už nejsem ve tvém smrtonosném zajetí!“

Já vím, mnozí z nás jsme byli v hříchu dlouho. Byli jsme notoričtí hříšníci. Závislí na hříchu. Zdánlivě nemožné být vysvobozen. Ale jestliže Ježíš zaplatil na kříži krví, tak žádná závislost, ani na alkoholu, ani na nejtvrdějších drogách, ani na sexu, na okultismu, na mamonu nemůže zadržet naše vysvobození. Žádná závislost nemá tu moc! Žádný hřích není tak silný, aby dokázal přebít cenu Kristovy krve. Žádný! Kristova krev je výkupným za všechny tvé hříchy. Je výkupným za hříchy všeho světa! Kristova krev je dostatečným výkupným z otroctví hříchu i zániku.

Troufneš si říct: Mně není pomoci? Troufneš si říct: Můj hřích je příliš velký nebo příliš silný? Troufneš si Bohu říct: Tvá oběť není dost? Tvé výkupné nestačí? Mně Tvá oběť nepomůže? Můžeš říct: „Já na to nestačím. Já si nemůžu pomoci. Já nemám dost silnou vůli přestat. A to bude pravda. Ale nemůžeš říct: Tvá krev na to nestačí. Protože Ježíšovo výkupné na tvůj hřích stačí.“

Je jenom jedna otázka. Jenom jedno rozhodnutí: Chceš být dál otrokem, nebo chceš být svobodným? Chceš být otrokem nebo svobodným? Pán Ježíš dal sám sebe, aby nás vykoupil od veškeré nepravosti Tt 2,14. Vykoupil nás

z marného způsobu života. Daroval nám svobodu, ale čeká, že Mu neřekneme „Díky Ježíši, že jsi mě vysvobodil a teď pápá, já se jdu bavit.“ Čeká, že Mu řekneme: „Děkuji, Pane, že jsi mě vysvobodil. Chci Ti za to oddaně sloužit po zbytek života. Co ode mne očekáváš?“ Svoboda je šance sloužit Bohu. Svoboda není příležitost zase prosadit sebe.

Co tedy chceš: otroctví nebo svobodu? Chceš sloužit dál hříchu nebo Bohu? Rozhodni se. Výkupné bylo zapláceno a bylo dostatečně vysoké. Hřích tě nemůže držet. Jedině ty sám se můžeš okrást o svobodu. Jestli je ti v hříchu příjemně a nechce se ti z něj ven. Jestli nevěříš Ježíši, že Jeho výkupné je dost. Jedině ty sám se můžeš okrást o svobodu a zůstat otrokem. Ale musím ti pak otevřeně říct, jaký tě čeká konec. Otec, který nestranně soudí každého podle jeho skutků, bude soudit i tebe. A jestli tě najde, že jsi mohl být osvobozen, ale zvolil sis hřích, odsoudí tě. Dal ti šanci, ale ty jsi nechtěl. A tak pro hřích, ve kterém jsi zůstal, budeš odsouzen do ohnivého jezera. Tam bude úděl každého, kdo nebyl zapsán do knihy života. Každého, kdo nepřijal svobodu v drahé krvi Pána Ježíše, Vykupitele a Mesiáše. Chceš využít toho zaplaceného výkupného a získat svobodu? Ježíš dal za tebe všechno. Co všechno jsi ochoten dát Jemu?

Hrabě Zinzendorf prožil Boží volání pro svůj život, když si v obrazárně prohlížel obraz Domenica Fettiho „Ecce Homo“. Na obraze je zbičován Ježíš, kterého Pilát ukazuje davům, že na něm nic není. „Ecce homo!“ Latinsky – „Hle, člověk!“ Vždyť je to jenom obyčejný člověk! Ale z tváře na obraze je patrné, že to není jen obyčejný člověk. A pod obrazem stálo napsáno: Toto jsem učinil pro tebe. Co uděláš ty pro mne?

Jestli chceš dnes něco udělat pro Ježíše, a jsi zajatý nějakým hříchem, začni tím, že s hříchem skončíš. Není nic lepšího, čím se mu můžeš zalíbit. Nepřijme to, když se budeš snažit o dobré skutky a přitom zůstaneš v hříchu. On

tě chce čistého, on tě chce čistou. Za to zaplatil. Přijď dnes k Němu. I když to není jediný způsob jak k němu přijít, ale můžeš i teď přijít dopředu a zkušenosti lidé se ti budou věnovat. Nebudou se s tebou jen tak modlit, budou pro tebe hledat před Bohem radu podle tvé konkrétní situace. Ježíš zaplatil výkupné a není třeba, aby kdokoli z nás zůstal otrokem hříchu a skončil v pekle. Přijďte dopředu, kdo chcete vyjádřit skoncování s otroctvím. Amen

K večeři Páně: Pán Ježíš dal svůj život za nás, aby nás vysvobodil. Na kříži dal své tělo a svou krev. Na památku toho vysvobození nám přikázal jíst chléb jako připomínku jeho zlomeného těla a pít víno jako připomínku jeho prolité krve. Kdo je Ježíšův, ten s radostí a úctou přijímá tento chléb a víno. Je to pro všechny osvobozené radostná událost. Připomínáme si naše vykoupení. Radujeme se z toho a vděčíme Pánu Ježíši. Kdo chce zůstat v otroctví, ať se k tomu nepřipojuje, protože by mu to připomnělo jeho odsouzení. Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazován, vzal chléb, 24 vzdal díky, rozlomil jej a řekl: „Vezměte, jezte. Toto je mé tělo, které se za vás láme. Toto číňte na mou památku.“ 25 Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi; toto číňte, kdykoliv byste pili, na mou památku.“ 26 Neboť kdykoliv byste jedli tento chléb a pili tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. 27 Kdo by tedy jedl ten chléb nebo pil kalich Páně nehodně, bude vinen proti tělu a krvi Páně. 28 Ať člověk zkoumá sám sebe, a takto ať z toho chleba jí a z toho kalicha pije. 1K 11, 23–28

Ing. Karel Káňa, B.A.

2012, AC Břeclav

Příloha č. 8: Text kázání č. 3

„PŘÍPRAVA K VEČEŘI PÁNĚ“

(Výtah z knihy *Praxis Pietatis*, J. A. Komenský)

Večeře Páně je slavnost bratrství a lásky na památku Pána Ježíše Krista a je znamením Nové Smlouvy mezi věřícími učedníky a jejich Mistrem. *(Lukáš 22:19 Pak vzal chléb, vzdal díky, rozlomil a dal jim se slovy: „Toto je mé tělo, které se za vás dává. To čiňte na mou památku.“ 20 A právě tak vzal po večeři kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi, která se za vás vylévá. Mt 26,28; 1K 11,23–31)* Svatá večeře Páně, stejně jako křest nemá být vysluhována lidmi světskými a nevěřícími, kteří setrvávají v jakémkoliv zjevném hříchu. Osoby žijící ve veřejném hříchu, které jsou pohoršením (posměvači, rouhači, opilci, smilníci, neodpouštějící a nelaskaví atp.) nesmějí být připuštěni k sv. večeři Páně. *(Matouš 7:6 Nedávejte psům, co je svaté, a neházejte své perly před svině, aby je snad nohama nepošlapaly, neotočily se a neroztrhaly vás. 1 Korintským 5:11 Měl jsem však na mysli, abyste se nestýkali s tím, kdo si sice říká bratr, ale přitom je smilník nebo lakomec nebo modlár nebo utračč nebo opilec nebo lupič; s takovým ani nejezte. 12 Proč bych měl soudit ty, kdo jsou mimo nás? Nemáte soudit ty, kdo jsou z nás? 1 Korintským 10:21 Nemůžete pít Pánův kalich i kalich démonů; nemůžete mít podíl na Pánově stolu i na stole démonů.)* Pán Ježíš ji ustanovil pouze pro své učedníky, kteří zakusili Jeho milost na svém srdci, dosáhli odpuštění hříchů pro oběť Kristovu a mají jistotu spasení. Ti pak slaví sv. večeři Páně na památku svého Spasitele, utvrzují a rozhojňují se ve víře a ve svém společenství s Ním. Při této večeři se Pán sklání zvláště ke svým dětem a vlévá do jejich srdce potěšení, radost, sílu a požehnání. Zúčastňuj se V. P., kdykoli se ti naskytne příležitost. Měj se ale na pozoru, aby se pro tebe V. P. nestala pouze prázdným zvykem!

Nepřistupuj ke stolu Páně tam, kde se nekoná kázeň a připouštějí se všichni bez rozdílu, i lidé nekající a zjevně v hříchu žijící. (1K 5,11.4,19–20)

Přicházej ke stolu Páně v pokorném postoji a s opravdovou touhou po užším a hlubším spojení se svým Pánem! Jestliže necítíš touhu po V. P., je to neklamným znamením, že ve tvém životě není vše v pořádku, že duchovně neprospíváš, nejdeš vpřed, nýbrž zpět, vlašniš a hyneš. Proto zkoumej sám sebe, čiň pokání a snaž se oživit svoji víru, lásku a touhu po novém spojení a společenství s Pánem!

(1 Korintským 11:28 Necht' každý sám sebe zkoumá, než tento chléb jí a z tohoto kalicha pije. 29 Kdo jí a pije a nerozpoznává, že jde o tělo Páně, jí a pije sám sobě odsouzení. 30 Proto je mezi vámi tolik slabých a nemocných a mnozí umírají. 31 Kdybychom soudili sami sebe, nebyli bychom souzeni. 32 Když nás však soudí Pán, je to k naší nápravě, abychom nebyli odsouzeni spolu se světem. Zjevení Janovo 2:4 Ale to mám proti tobě, že už nemáš takovou lásku jako na počátku. 5 Rozpomeň se, odkud jsi klesl, navrať se a jednej jako dřív. Ne-li, přijdu na tebe a pohnu tvým svícнем z jeho místa, jestliže se neobráčíš.)

Nikdy nepřistupuj k V. P. bez náležité přípravy! Nestačí si jen něco přečíst z Bible, krátce se pomodlit. Příprava musí být opravdová, duchovní, hluboká, kdy člověk sám sebe zkoumá a rozsuzuje před Boží tváří, pod křížem Ježíšovým. (1K 11,28) Zkoumej své srdce, jestli je nakloněno k lásce a smířlivosti. Cítíš-li, že žiješ s někým v nepřátelství, raději ke stolu Páně nechod! Nejdříve vykonej ze své strany vše, co je ve tvé moci, aby došlo ke smíření! *Matouš 5:21–25 Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu 23 Přinášíš-li tedy svůj dar na*

oltář a tam se rozpomeneš, že tvůj bratr má něco proti tobě, 24 nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar.

Dohodni se se svým odpůrcem rychle, dokud jsi s ním na cestě. Odprošuj a odpouštěj! Jestliže jsi vykonal svůj díl, podal jsi ruku ke smíření, ale tvůj protivník to odmítá, nebo klade nepřijatelné podmínky, které by znamenaly popření pravdy a vedly ke kompromisu a hřešení proti zásadám Božího Slova, pak není vina na tobě a nemáš příčinu ani překážku, aby ses vzdaloval od stolu Páně. Ale i v těchto případech je dobré celou záležitost znovu předložit Pánu na modlitbě! Především manželé, rodiče a děti, sourozenci a spolupracovníci v církvi, zaměstnanci a zaměstnavatelé atp. Je třeba si podat ruce ke smíření, odpuštění a utvrzení lásky dříve, než se účastníme V. P. (*Marek 11:25 A kdykoliv stojíte a modlíte se, odpouštějte, máte-li proti někomu něco, aby vám i váš Otec, který je v nebesích, odpustil vaše přestoupení. Ef 4,31–32 Ať je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; 32 buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám*). Neodkládej přípravu na poslední chvíli a nepodceňuj ji. Je to vážná věc, tak nepovoluj a buď svědomitý a věrný. Nevynechávej V. P. kvůli falešné pokoře a předpokladům, že nejsi pozván, že nejsi hoden, nebo že tvá účast není nutná a nezáleží na tom. **Je to Ježíšova výzva lásky Jeho učedníkům, která má být naplněna s láskou a vděčností.** Cítíš-li svoji nehodnost, lituješ hříchů, pokořuješ se před Bohem a vyznáváš i opouštíš svůj hřích, odprošuješ a odpouštíš, pak smíš slavit památku Páně, neboť On dal za tebe život a za tvůj hřích zemřel. **Bud' Mu vděčný a slav Jeho milost a lásku!** Všechno naše smíření je obsaženo v Ježíšově oběti na Kříži (*Židům 9:25 Není třeba, aby sám sebe obětoval vždy znovu, jako když velekněz rok co rok s cizí krví vchází do svatyně; 26 jinak by musel trpět mnohokrát od založení světa. On se však zjevil jen jednou na konci věků, aby svou obětí sňal hřích.*

27 A jako každý člověk jen jednou umírá, a potom bude soud, 28 tak i Kristus byl jen jednou obětován, aby na sebe vzal hříchy mnohých; po druhé se zjeví ne už kvůli hříchu, ale ke spáse těm, kdo ho očekávají. + Židům 10:14 Neboť jedinou obětí učinil navždy dokonalými ty, kteří jsou posvěcováni). K Němu musíš jít pro odpuštění! Jistotu odpuštění musíš mít dříve, než přistupuješ k Večeři Páně. Nemysli si však, že získáváš nějaké zvláštní zásluhy, když se zúčastňuješ V. P., Bůh ti není nic dlužen, ty jsi viníkem a Jeho dlužníkem, který svůj dluh nemůže splatit. On ti dává milost.

Při V. P. nebud' roztržitý, neohlížej se po jiných, nemysli na to, jestli ostatní přistupují hodně nebo nehodně. To je povinností starších církve, aby se vysluhování V. P. neúčastnili zjevně nehodní. Oni za to nesou zodpovědnost. Ty v této svaté chvíli ponechej všechn soud svědomí spoluúčastníků a Bohu samému. Pokořuj se sám před Bohem, povznes svoji mysl k Němu, vzpomínej na Jeho lásku zjevenou v Kristu, myslí na Ježíšovo utrpení a oběť pro tebe, z lásky k tobě. Slav, chval vyvyšuj Jej ve svém srdci. V den, kdy ses zúčastnil V. P., varuj se veškeré světské roztržitosti! (Televize, filmy, internet atp.) Nepřipravuj se o požehnání, jehož se ti dostalo. Zůstávej po celý den ve spojení se svým Pánem a hled' i večer ještě strávit nějaký čas ve společenství s Ním! **Na slib nového, lepšího života nikdy nezapomeň!**

Jiří Bureš

2013, AC Polička

Příloha č. 9: Text kázání č. 4

„KÁZÁNÍ NA TÉMA VEČEŘE PÁNĚ“

Ježíš se svými učedníky mají společný večerní čas – jídlo a sdílení. Je to čas, kdy Ježíš ví, že už brzy bude obětován, a tak dává svým věrným následovníkům poslední pokyny.

Tyto pokyny nepatří jen Jeho jedenácti učedníkům, ale mají důležitý přesah na všechny, kteří uvěřili slovům Ježíše Krista a následují Jej. Usilují žít tak, jak žil jejich mistr a Pán.

Ježíš říká při lámání chleba a pití z kalichu: „**Toto číňte na mou památku.**“ Nemá jistě na mysli jen nějakou nostalgickou vzpomínku (jak nám bylo dobře s naším Pánem). Ani není hlavním důvodem tohoto vzpomínání to, že jsme zapomnětliví lidé (a je dobré si tyto události připomínat). Ale Ježíši, věřím, záleží především na aktuálnosti Jeho oběti na kříži a na tom, abychom stále zůstávali v obecenství, v čistotě, ve správném postoji srdce, které miluje Boha. Jedná se o živý vztah na každý den.

Hle, stojím u dveří a tluču. Kdokoli uslyší můj hlas a otevře mi dveře, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou. (Zj 3,20)

Ježíš ví, kolik lidí žije z tradice otců, z náboženských postojů, kdy si zakládají víc na vnějších věcech než na osobním vztahu k Bohu a Spasiteli. On ví, jaké je pro člověka pokušení vyměnit milost v Kristu za zákon a podle něj se snažit žít. Apoštol Pavel v 1. listu Korintským nám připomíná neméně důležitý fakt, že při přístupu k VP, tj. k potvrzení či obnově smlouvy s Kristem, máme zkoumat sami sebe – v jakém postavení vůči Kristu se zrovna nacházíme. Čili máme sami sebe soudit, zpytovat se.

Je nám tak skrze památku VP nastaveno Boží „zrcadlo“, které nám má zjevovat aktuálnost naší víry (*sami sebe zkoumejte, zda žijete z víry; 2K 13,5*) a lásky (*mám ale proti tobě, že jsi ztratil svou počáteční lásku; Zj 2,4*)

Je mnoho křesťanů, kteří spoléhají na to, že bylo za ně jednou provždy zapláceno na kříži, že jsou tedy spaseni a nemusí už o nic usilovat.

Význam VP se projevuje právě v aktuálnosti spasení – dnes jsme v Kristu, dnes máme s Ním vřelý vztah, a pokud ne, tak jej mohu svojí účastí, zpytováním a vyznáním hříchů obnovit a opět v Něm zůstat.

Jestliže sami sebe soudíme, Bible nás ujišťuje, že nebudeme souzeni Bohem.

A proto již není žádné odsouzení pro ty, kdo jsou v Kristu Ježíši. Zákon Ducha života v Kristu Ježíši tě totiž osvobodil od zákona hříchu a smrti. (Ř 8,1–2)

Chci se zmínit ještě o jednom důležitém aspektu v souvislosti s VP. Ježíš při posledním rozloučení s učedníky bere do rukou umyvadlo a myje učedníkům nohy. Ježíš – Mistr a Pán se v tuto chvíli staví do role služebníka a šokuje tím nejen své učedníky, ale i ty, kteří Mu chtějí sloužit. Dává tím příklad, jakým způsobem si mají Jeho učedníci počínat ve vztahu k Bohu v Ježíši Kristu i k bližním spoluslužebníkům.

Nejprve říká Petrovi, který se tomuto činu brání: *„Ty mi přece nemůžeš mýt nohy!“ namítal Petr. „Když tě neumyji, nebudeš mít se mnou nic společného,“ odpověděl Ježíš. „Pane!“ zvolal Šimon Petr. „Nemyj mi jen nohy, ale i ruce a hlavu!“ Ježíš mu řekl: „Kdo je vykoupán, potřebuje umýt jen nohy, neboť je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni.“ (J 13,8–10)*

Jinými slovy Ježíš říká, že pokud se nenecháš aktuálně očistit, ospravedlnit, smířit, tak ztratíš obecenství a milost zůstat ve spasení.

Touto milostí jste skrze víru spaseni. Není to z vás – je to Boží dar. (Ef 2,8)

Další, neméně důležitý aspekt umývání nohou učedníkům spočívá v příkladu, jak máme přistupovat jeden k druhému a tím naplňovat odkaz Pána Ježíše – mít postoj služebníků, nést břemena jedni druhých, soucítit s potřebnými, kteří potřebují zažít Boží milosrdenství.

Když jsem však já, váš Pán a Mistr, umyl nohy vám, máte i vy mýt nohy jeden druhému. Dal jsem vám příklad, abyste se chovali, jako jsem se já zachoval k vám. (J 13,14–15)

Ačkoli sdílel Boží podstatu, na své rovnosti s ním netrval. ⁷Místo toho se vzdal sám sebe: přijal podstatu služebníka, vzal na sebe lidskou podobu. ⁸Ocitl se v těle jako člověk, ponižil se a byl poslušný, a to až k smrti – k smrti na kříži! ⁹Proto jej Bůh povýšil nade všechno, jméno nad každé jméno mu daroval, ¹⁰aby před jménem Ježíš kleklo každé koleno na nebi, na zemi i pod zemí ¹¹a každý jazyk aby ke slávě Boha Otce vyznal, že Ježíš Kristus je Pán. (Fp 2,6–11)

VP tedy přináší nám křesťanům aktuálnost Ježíšovy oběti za nás hříšníky. Vede nás jak k jistotě a čistému svědomí před Bohem i lidmi, tak i k živému vztahu a obecenství s Ním, k uskutečnění Boží vůle skrze církve i osobně každého z nás.

Pavel Knob

2015, AC Dobrá zpráva, Praha

Příloha č. 10: Text kázání č. 5

„SMLOUVA“

Smlouva je základním rysem biblického pohledu na věci. Je v Bibli mnohokrát zmiňována jakožto princip fungování vztahů, rámeček, o který se opírají věci minulé, přítomné i budoucí.

Abychom správně chápali novou smlouvu, kterou s námi Pán Bůh uzavřel skrze Pána Ježíše Krista, je potřeba uvést si starozákonní kontext, ze kterého tato smlouva vychází. Starozákonní hebrejšтина pro smlouvu používá slovo *berít* – to v sobě neobsahuje pouze právní závazek, jak toto slovo dnes chápeme my, ale jde o bytostný vztah, úplné odevzdání se jeden druhému (Bůh se často obrací ke svému lidu jako manžel k manželce).

O smlouvě lze uvažovat v několika rovinách:

a) určitý příslib – Abrahamovi Bůh zaslíbil zemi, Izraeli, že dá Mesiáše, sešle Ducha svatého

b) právní závazek – desky smlouvy

Důležité je uvědomit si, že iniciátorem každé smlouvy je Bůh, On ji vytváří z pozice mocnějšího a je tedy i jejím garantem. (Můžeme uzavřít smlouvu s Bohem i my??? otázka do prance)

Podívejme se na některá místa, která hovoří o smlouvě:

„I kdyby ustoupily hory a pohnuly se pahorky, moje milosrdenství od tebe neodstoupí a smlouva mého pokoje se nepohne, praví Hospodin, tvůj slitovník.“ Izajáš 54, 10

„Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce. Bubu jim Bohem a oni budou mým lidem.“ Jeremjáš 31, 33

„Poznej tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh, Bůh věrný, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisícího pokolení těm, kteří ho milují a dbají na jeho přikázání.“ Deuteronomium 7, 9

Smlouva byla brána jako nezrušitelná a závazná, Boží lid je varován, aby od smluv neodstupoval. Bůh, i přes mnohá přestoupení, zůstává věrný smlouvě, kterou s Izraelem uzavřel (což nevylučuje následky odpadnutí od Něj, živého Boha).

„Dávejte si pozor, abyste nezapomněli na smlouvu Hospodina, svého Boha, kterou s vámi uzavřel, a neudělali si tesanou sochu, zpodobení čehokoliv, co ti Hospodin, tvůj Bůh zakázal.“ Deuteronomium 4, 23

„Opustí-li jeho synové můj zákon, nebudou-li žít podle mých řádů, budou-li má nařízení znesvěcovat, nebudou-li dbát mých přikázání, ztrestám jejich nevěrnosti metlou a ranami jejich nepravosti, ale svoje milosrdenství mu neodejmu, nezradím svou věrnost, neznesvětím svoji smlouvu, nezměním, co splynulo mi ze rtů. Jednou jsem přísahal na svou svatost. Cožpak bych lhal Davidovi?“ Žalm 89, 31-35

Krevní smlouva

Je to nejzávažnější druh smlouvy. Zvíře bylo obětováno jako symbol zastupné smrti, je tu přítomna jeho duše, Izraelci vkládali ruce na hlavu zvířete.

Mezi lidmi takováto smlouva znamenala, že oba partneři přebírají zodpovědnost jeden za druhého. Pod přísahou dávali slib, že za toho druhého jsou

ochotni položit i život, budou si pomáhat, chránit se, dokud je nerozdělí smrt. To se vztahovalo na všechny životní oblasti.

Takováto smlouva nebyla omezena časově a nikdy se nesměla porušit.

Krevní smlouva byla uzavírána 8 kroky (stačily aspoň dva):

1. výměna pláštěů
2. výměna zbraní
3. výměna jmen
4. zářez, prolití krve
5. půlení zvířat
6. požehnání a prokletí
7. památník, připomínka
8. smluvní jídlo

To byl starozákonní přístup, ale Bůh je Bohem, který se nemění, a Pán Ježíš jako poslušný Boží Syn, naplnil i tyto kroky, aby prošel smlouvou krve jako oběť za smíření vin. Tomuto tajemství se hodně věnuje apoštol Pavel v listu Židům, kde synům Izraele vysvětluje, že Pán Ježíš je tím, kdo svou obětí dokonale naplňuje požadavky zákona. (zejména Židům 7. – 9. kapitola)

*„Proto se Ježíš stal ručitelem lepší smlouvy...“ **Židům 7, 22***

*„Kdyby totiž ta první smlouva byla bez vady, nebylo by třeba připravovat druhou...“ **Židům 8, 7***

Ježíš prošel smlouvou krve:

1. výměna pláštěů – vzal naše roucho plné hříchu, dal nám své čisté, vybělili jsme svá roucha v jeho krvi

2. výměna zbraní – dal nám svou sílu, přijal naši slabost

3. výměna jmen – **Jan 15, 15** „*Už vás nenazývám služebníky, protože služebníci neví, co činí jeho Pán. Nazval jsem vás přáteli.*“

Zjevení 2, 17 „*Tomu, kdo zvítězí, dám bílý kámen, na tom kamínku bude vyryto nové jméno, které nezná nikdo než ten, kdo ho dostane.*“

4. prolítí krve – Pán Ježíš byl za nás ukřižován

5. půlení zvířat – v tomto bodě nebylo třeba žádných obětí zvířat, sám Pán Ježíš se stal tím beránkem bez vady a poskvrny, který ústa neotevřel, jako dokonalá oběť vstoupil přímo do nitra nebeské svatyně (viz zmiňovaný list Židům)

„*Ale když přišel Kristus, velekněz, který nám přináší skutečné dobro, neprošel stánkem zhotoveným rukama, to jest patřícím k tomuto světu, nýbrž stánkem větším a dokonalejším. A nevešel do svatyně s krví kozlů a telat, ale jednou provždy dal svou vlastní krev, a tak nám získal věčné vykoupení.*“ **Židům 9, 11–12**

6. požehnání/ prokletí – vzal prokletí na sebe a nám vydobyl požehnání.

„*Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe, neboť je psáno: „Proklet je každý, kdo visí na dřevě.“*“ **Galatským 3, 13**

7. památník, připomínka – ustanovil Večeři Páně, abychom si stále připomínali, že tato smlouva je věčná, platná a sám Bůh za ní stojí veškerou mocí svého majestátu

„*Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, vzdal díky, lámal jej a řekl: „ Toto jest mé tělo, které se*

za vás vydává; to číňte na mou památku. “ Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to číňte, kdykoli budete pít, na mou památku. “ Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. 1. Korintským 11, 23–26

8. smluvní jídlo – se svými učedníky jedl při Poslední večeři a potvrdil jim, co má přijít, i když tomu ještě nerozuměli

„Řekl jim: „Velice jsem toužil jísti s vámi tohoto beránka, dříve než budu trpět. Neboť vám pravím, že ho již nebudu jíst, dokud vše nedojde naplnění v království Božím. “ Vzal kalich, vzdal díky a řekl: „Vezměte a podávejte mezi sebou. Neboť vám pravím, že od této chvíle nebudu pít z plodu vinné révy, dokud nepřijde království Boží. “ Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To číňte na mou památku. “ A právě tak, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá. “ Lukáš 22, 15–20

Pán Bůh neposlal Ježíše, aby zemřel, na smrt, ale aby naplnil smlouvu v té podobě, o které jsme se zmiňovali na počátku, tedy cele se vydat za nás. On je náš ženich a my jeho nevěsta. Jsme zváni do této smlouvy vstoupit a chodit v ní. Z Boží milosti však veškerou váhu smlouvy nese ten, kdo ji garantuje, Ježíš sám, protože pro naši slabost bychom nikdy nemohli všemu dostat. On tedy skutečně JE ručitelem lepší smlouvy a stát v ní je pro nás velká výsada.

Mgr. Jarmila Beková, Ph.D.

2014, AC Kroměříž